

Heidi Ihalainen

**”Me saamme Intian loistamaan”
– uusretorinen analyysi Intian NDA-hallinnon ulkopoliitikasta vuosina
1998–2004**

Tampereen yliopisto
Politiikan tutkimuksen laitos
Kansainvälinen politiikka
Pro gradu-tutkielma
17.10.2007

Tampereen yliopisto
Politiikan tutkimuksen laitos

IHALAINEN, HEIDI: ”Me saamme Intian loistamaan” – uusretorinen analyysi Intian NDA-hallinnon ulkopoliitikasta vuosina 1998–2004

Pro gradu-tutkielma, 97s.

Kansainvälinen politiikka

Lokakuu 2007

Tarkastelen pro gradu – tutkielmassani Intiaa maaliskuusta 1998 toukokuuhun 2004 hallinneen Kansallisen demokraattisen allianssin (NDA) ulkopoliittikkaa status quo'n ja muutoshakuisuuden kautta. Tutkimuksessa selvitetään Intian kansainvälisen statuksen ja arvovallan kasvattamiseen tähdänneen NDA:n ulkopoliittikan ideologisia perusteita ja realistisen maailmankuvan rakentumista aineiston retoriikassa. Temaattisesti analyysi kohdistuu neljään aineistosta eriteltyyn BJP:n/NDA:n ulkopoliittiseen tavoitteeseen: talousreformien jatkamiseen, ydinaseen hankkimiseen, Intian kansainvälisen statuksen nostamiseen ja maan haaveisiin YK:n Turvallisuusneuvoston pysyvästä jäsenyydestä. Tutkielman osana on myös NDA:n kehityspoliittikkaan syventyvä case-esimerkki, joka osoittaa osaltaan ulkopoliittikan muutoshakuisuuden ja talousdiplomatian merkityksen kasvamisen.

Tutkielman teoreettisena viitekehyksenä toimii poliittisen realismin teoria. Analyysin pohjana ovat erityisesti arvovallan ja kansallisen edun käsitteet ja Hans. J. Morgenthaun kapasiteettianalyysi, jossa valtion valtaa arvioidaan sen omaaman kapasiteetin kautta. Kapasiteetin osatekijät määrittävät valtion kyvyn toimia suhteessa omiin kansalaisiinsa ja muihin valtioihin. Suhteellisuusvaatimuksen vuoksi Intian kapasiteettia verrataan muiden valtioiden kapasiteetteihin.

Tutkielman kohteena ovat NDA-hallinnon pääministeri Atal Bihari Vajpayeen, ulkoministereinä toimineiden Jaswant Singhin ja Yashwant Sinhan sekä presidentti K.R. Narayanin puheet ja haastattelut. Tutkimuksen metodisten ratkaisujen taustalla vaikuttaa Platonin ja erityisesti Aristoteleen perinteestä nouseva uusi retoriikka, joka suuntautuu välineellisestä retoriikasta poiketen vaikuttamisen keinojen määrittelyyn. Aineistoa analysoidaan Chaïm Perelmanin argumentoivan retoriikkatutkimuksen argumentaatiotekniikoiden avulla.

Aineiston analyysi osoitti, että NDA-hallinto pyrki systemaattisesti rakentamaan Intialle merkittävämpää roolia maailmanjärjestyksessä. Ulkopoliittikka siirtyi ideologisesti idealismista realistisempaan suuntaan ja kansallisen edun periaate nähtiin tärkeimpänä ulkopoliittikan johtimena. Realistinen maailmankuva ei silti dominoinut NDA:n politiikkaa, vaan aineistosta kuvastui ristiriita nehrulaisten moraaliperiaatteiden ja uuden realistisemman linjan välillä. Talousreformien jatkaminen nähtiin ensisijaisesti vuonna 1991 alkaneen muutoskehityksen jatkamisena. Talouden roolia ulkopoliittikan osana kuitenkin kasvatettiin merkittävästi ja talouskasvu nähtiin tärkeimpänä Intian merkittävyyttä kasvattavana tekijänä. Selkeää muutoshakuisuutta edustivat vuonna 1998 tehty ydinkoe sekä Intian haaveet YK:n Turvallisuusneuvoston pysyvästä jäsenyydestä.

Asiasanat: kapasiteettianalyysi, ulkopoliittikka, uusi retoriikka, valta

SISÄLLYSLUETTELO

1. JOHDANTO JA TUTKIMUKSEN TAVOITTEET	1
1.1. TUTKIMUSKYSYMYKSET JA METODI	2
1.2. TUTKIMUSAINESTO.....	3
2. POLIITTINEN REALISMI TEOREETTISENA VIITEKEHYKSENÄ.....	5
2.1. VALTAPOLITIikka TUTKIMUKSEN PERUSTANA	6
2.2. KANSALLISEN EDUN PERIAATE.....	7
2.3. KAPASITEETTIANALYYSI VALTION VALLAN MÄÄRITTÄJÄNÄ	9
2.4. KAPASITEETIN MAANTIEEELLIS-VÄESTÖLLISET TEKIJÄT	10
2.4.1. Väestö ja sijainti.....	11
2.4.2. Luonnonvarat	12
2.5. POLIITTIS-TALOUDELLISET TEKIJÄT	14
2.5.1. Valtiojohto.....	16
2.5.2. Kansan luonne ja moraalit.....	17
2.5.3. Diplomatian laadukkuus	17
2.6. SOTILAALLINEN VOIMA	18
2.7. KAPASITEETIN RIITTÄMÄTTÖMYYDEN ONGELMA – MYÖS INTIAN NYKYPÄIVÄÄ.....	20
3. ULKOPOLITIikka JA VALTA	22
3.1. ARVOVALTA	23
3.2. TALOUDELLINEN VALTA	26
3.3. INTIAN ULKOPOLITIIKAN STRATEGISET KEHÄT.....	29
4. UUSI RETORIikka.....	33
4.1. RETORIikka METODOLOGIANA	33
4.2. PERELMANIN ARGUMENTOIVA RETORIikka.....	34
4.3. OSOITTEELLINEN ARGUMENTOINTI	36
4.4. ARGUMENTAATION PREMISSIT	37
4.5. ARGUMENTAATIOTEKNIKKAT	40
4.5.1. Kvasiloogiset argumentit	41
4.5.2. Todellisuuden rakenteeseen perustuvat argumentit	42
4.5.3. Todellisuutta luovat ja erottelumuotoiset argumentit.....	43
4.6. VALTA POLIITTISESSA RETORIIKASSA.....	44
5. AINEISTON ANALYYSI.....	46
5.1. TUTKIMUKSEN TAUSTAA: TALOUSREFORMIT MUUTOKSEN POHJANA	46
5.1.1. Ulkopolitiikka muuttuu.....	47
5.1.2. NDA-hallinnon ulkopoliittiset linjaukset	48
5.1.3. Aiemmat tutkimukset.....	51
5.2. TALOUSDIPLOMATIA ULKOPOLITIIKAN KESKIÖSSÄ	52
5.2.1. Kehitystä talouden ansiosta	54
5.2.2. Liittoutuminen ja yhteistyö kasvun edistäjinä.....	57
5.3. PERINTEISET ARVOARGUMENTIT JA REALISMI KILPAILEVAT ULKOPOLITIIKASSA	59
5.3.1. Arvoargumentit tyypillisenä vakuuttamisen keinona.....	61
5.4. YDINKOKEET KÄÄNTÄVÄT UUDEN LEHDEN ULKOPOLITIIKASSA	65
5.4.1. Ydinasevalta kannattamassa ydinaseettomuutta.....	67

5.5. TULEVAISUUDEN HAAVEISSA PAIKKA TURVALLISUUSNEUVOSTOSSA	71
6. CASE: KEHITYSAPU ESIMERKKINÄ NDA:N ULKOPOLITIIKASTA.....	76
6.1. GLOBAALIPOLIITTISET AMBITIOT LINJAVEDON TAKANA.....	77
6.2. INTIA KEHITYSAPUN VASTAANOTTAJANA	79
6.3. INTIA AVUNANTAJANA	80
6.4. KEHITYSPOLITIIKASTA KUVASTUU MUUTOSHAKUISUUS.....	83
7. JOHTOPÄÄTÖKSET	85
LÄHTEET	90

1. JOHDANTO JA TUTKIMUKSEN TAVOITTEET

Hindunationalistisen Bharatiya Janata Party-puolueen (BJP, Indian People's Party) johtama Kansallinen demokraattinen allianssi (NDA, National Democratic Alliance) voitti vaalit Intiassa alkuvuodesta 1998. Hallinto teki monenlaisia ulkopoliittisia muutoksia, joiden pyrkimyksenä oli Intian vaikutusvallan ja maailmanpoliittisen statuksen kasvattaminen. Tarkastelen pro gradu – tutkielmassani NDA:n maaliskuusta 1998 vuoden 2004 toukokuuhun kestäneen valtakauden aikaista ulkopoliittikkaa status quo'n ja muutoshakuisuuden kautta. Perustan analyysini BJP:n vuoden 1998 vaaliohjelmassa ja myöhemmin NDA-hallituksen vuoden 1999 ulkopoliittisessa ohjelmassa ja vuoden 2004 manifestissa eriteltyihin tärkeimpiin ulkopoliittisiin tavoitteisiin. Manifesteissa esiintuodut tavoitteet toistuvat niin samanlaisina kaikissa kolmessa ohjelmassa, että ne mahdollistavat vuosien 1998–2004 hallintokauden analyysin yhtenäisenä kokonaisuutena.

Aineiston analyysi tapahtuu karkeasti kahteen jaettuna. Lämpileikkauksenomaisesti selvitetään millainen ideologia NDA:n ulkopoliitiikan taustalla vaikuttaa, ja rakennetaanko realistista maailmankuvaa aineiston retoriikassa. Temaattisesti analyysi kohdistuu neljään aineistosta eriteltyyn BJP:n/NDA:n ulkopoliittiseen tavoitteeseen, joiden käsittelemistä aineistossa tarkastellaan. Ulkopoliittisista päätavoitteista talousreformien jatkaminen, ydinaseen hankkiminen, kansainvälisen statuksen nostaminen ja Intian tulevaisuudenhaaveet muodostavat mielenkiintoisen tutkimuskohteen.

Tutkimuksen tavoitteena on osoittaa, että vuosina 1998–2004 vallassa ollut BJP -johtoinen koalitiollahitus pyrki tietoisesti rakentamaan Intialle vahvempaa roolia kansainvälisessä politiikassa ja lisäämään sen vaikutusvaltaa. Muutoshakuista ulkopoliittikkaa toteutettiin ensisijaisesti ei-voimapolitiittisin keinoin. Analyysi perustuu poliittisen realismin mukaiseen emansipatoriseen valtakäsitykseen, jonka mukaan valtion poliittisena tavoitteena on omien kykyjen ja kapasiteetin kasvattaminen. Hypoteesini on, että maan ulkopoliittisia tavoitteita rakennetaan tietoisesti osana johdon retoriikkaa. Retorisen määrittelyn ohjenuorana toimii tulkinta, jonka mukaan realistien retoriikassa keskeinen kansallisen edun käsite käsitetään sarjana eräänlaisia objekteja, jotka tulee luoda ja tulkita jatkuvasti uudelleen, jotta niillä olisi jotain merkitystä.¹ Objekteja luodaan osana valtiojohdon retoriikkaa aina uudelleen, vanhoja vahvistaen ja uusia sarjaan lisäten.

¹ Waldes 1996, 280.

1.1. Tutkimuskysymykset ja metodi

Tutkimusaineistoon kohdistuvat tutkimuskysymykset ovat:

Miten poliittisen realismin maailmankuva ja toisaalta idealistinen ulkopoliittinen perinne näkyvät aineiston retoriikassa? Miten NDA:n ulkopoliittisiksi prioriteeteiksi eriteltyjä talousreformoja, ydinkoetta, kansainvälisen statuksen nostamista, ja YK:n Turvallisuusneuvoston jäsenyyttä käsitellään aineiston retoriikassa?

Tutkimuksessa tarkastellaan myös, miten ulkopoliittinen muutos ja pysyvyys näkyvät aineistossa, ja miten valittua ulkopoliittista linjaa perustellaan yleisölle. Tavoitteisiin suhteutettuna on lisäksi mielenkiintoista selvittää, millaisena Intia näkee oman tulevan maailmanpoliittisen roolinsa. Aineiston analyysin jälkeen esitelty case-tutkimus NDA:n kaudella toteutetuista kehityspoliittisista muutoksista antaa lisäesimerkin uudesta ulkopoliitiikasta.

Hans J. Morgenthau määrittelee teoriassaan vallan psykologiseksi suhteeksi sitä käyttävien, ja sen käyttöön alistuvien välillä. Tulkitsen Intian valtiojohdon aineistossa käyttämää retoriikkaa tarkastelemalla heidän käyttämiään argumentaatiomenetelmiä. Sen jälkeen arvioin aineiston premissejä eli niitä tosiasioita, otaksimia, arvoja, hierarkioita ja lokuksia, joille puhuja perustaa argumenttinsa. Läpi analyysin tutkimuksessa vertaillaan status quo'ta ja muutoshakuisuutta. Kiinnitän huomiota myös niihin johtopäätöksiin, joita puhujat yrittävät saavuttaa esittämiensä premissien pohjalta. Samalla tarkastelen kriittisesti uuden retoriikan soveltuvuutta tämänkaltaiseen tutkimukseen. Aineiston analyysi tulee osoittamaan, mitä vahvuuksia ja puutteita Chaïm Perelmanin argumentaatioteorialla on valtapoliittisessa tutkimuksessa.

Uusi retoriikka sopii analyysini apuvälineeksi, sillä sen avulla luodaan maailmankuvaa ja määritellään eri toimijoiden asemaa ja roolia todellisuudessa. Johdon käyttämällä retoriikalla luodaan ulkopoliittista asemaa ja rakennetaan omaa roolia. Kylmän sodan loppumisen jälkeen maailmanjärjestys on muuttunut bipolaarista multipolaariksi ja sittemmin yhden valtion johtamaksi unipolaariksi hallinnaksi. Toimijoiden asema tässä kokonaisuudessa on muuttunut ja muokkautunut, ja elää edelleen jatkuvasti. Poliittisen realismin erään perusteetin mukaisesti politiikan sisältö on tuotettava aina uudelleen, eikä

valtion politiikkaa voida koskaan pitää pysyvänä ja varmana.² Kieli on tässä valtataistelussa merkittävä todellisuuden konstruoinnin väline.

1.2. Tutkimusaineisto

Chaïm Perelmanin argumentaatioteorian mukaisen tutkimuksen kohteena voi olla kaikki suullisesti ja kirjallisesti tuotettu retoriikka, jonka tavoitteena on vaikuttaminen. Tutkimukseni aineisto, Intian valtiojohtoon puheet ja haastattelut, täyttää nämä edellytykset. Johto osoittaa aina sanansa jollekin yleisölle, pyrkimyksenään kuulijoiden vakuuttaminen retorisin keinoin. Ulkopoliittiseksi johdoksi olen rajannut Intian hallituksessa pääasiallisen ulkopoliittisen vastuun kantavat pää- ja ulkoministerin. Koalitiollahituksen pääministerinä toimi 19.3.1998–22.5.2004 Atal Bihari Vajpayee, ja ulkoministerinä 5.12.1998–1.7.2002 Jaswant Singh ja 1.7.2002–22.5.2004 Yashwant Sinha. Sinhan siirryttyä talousministeristä ulkoministeriksi siirtyi ulkoministerinä toiminut Singh puolestaan talousministeriksi. Lisäksi aineistoon kuuluu yksi Intian presidenttinä 25.7.1997–25.7.2002 toimineen K. R. Narayanin puhe. Presidentillä on Intiassa lähinnä seremoniallinen rooli, mutta hän on myös ideologinen mielipidevaikuttaja.

Aineiston rajaus vuosille 1998–2004 on perusteltua monista syistä. NDA-hallinnon valtakausi asettuu ajankohtansa ja poliittisen kontekstinsa suhteen mielenkiintoiseen murrosaikaan. Vuonna 1991 talouden liberalisoinnista alkaneet muutokset olivat NDA:n valtaannousun aikaan jo hyvässä vauhdissa ja talouskasvu oli melko vakaata, mutta Intian ulkopoliittinen linja oli vielä epäselvä. Kansainvälisestä avautumisestaan huolimatta valtiojohto ei ollut luonut Intialle selkeää ulkopoliittista portfolioa tavoitteineen ja preferensseineen, eikä kansainvälisesti ajatellen ollut selvää, mitkä Intian suunnitelmat ja tavoitteet olivat. Ulkopoliittisesti tasapainoiltiin uuden ja vanhan ristitulella, odottavassa tilassa, jossa Intian odotettiin tekevän ulkopoliitikassaan uuden maailmanjärjestyksen vaatimia muutoksia. Valtiojohtoon oli pohdittava, haluaako Intia edelleen identifioitua kehitysmaiden äänenkannattajaksi ja liittoutumattomien maiden johtajaksi? Ajaako Intia edelleen moraalipolitiikkaa ja multilateraaliyhteistyötä vai onko sillä valtapoliittisia ambitioita?

Kansainvälisesti pitkään valtapolitiikasta syrjässä olleen kehitysmaan tajuttiin omaavan potentiaalia kasvuun ja aseman muutokseen. BJP toi vaalitaistelussaan avoimesti esiin ajamansa ulkopoliittiset

² Apunen 1999, 222.

muutokset, ja haki vaaliohjelmassaan eroa Intian aiempaan ulkopoliittiseen linjaan. Ulkopoliitiikan uudelleenkonstruoinnin ja linjamuutosten voidaan siis sanoa tapahtuneen vasta NDA-koalition valtakaudella.

Kuten aiemmin jo totesin, käsittelen NDA-koalition hallituskautta kokonaisuutena ja olen siksi valinnut aineistooni materiaalia koko NDA:n hallituskauden ajalta. Tekstifragmentit olen kääntänyt itse, mutta koska en ole ammattikäntäjä, olen sisällyttänyt viitteisiin mahdollisimman paljon alkuperäisiä englanninkielisiä fragmentteja, jotta lukija voi halutessaan tarkistaa retoriikan nyanssit ja erityispiirteet alkuperäiskielellä.

2. POLIITTINEN REALISMI TOOREETTISENA VIITEKEHYKSENÄ

Tutkimukseni teoreettisena viitekehyksenä toimii poliittisen realismin teoria. Teorialuvun ensisijaisena tarkoituksena on selvittää realismin ontologista maailmankuvaa, ja heijastaa sitä suhteessa tutkimuskohteeni Intian ulkopoliittiseen kehitykseen. Teoreettinen lähtöolettamukseni on, että realistinen suuntaus näkyy Intian nykyisessä ulkopoliitikassa enemmän kuin ennen Kylmää sotaa, jolloin Intia tunnettiin ensisijaisesti liittoutumattomana valtiona. Intian valtionjohto on jatkuvasti korostanut suvereenisuuden ja Intian valtion etujen takaamisen olevan sen ulkopoliittinen lähtökohta, jonka perusteella päätökset ja valinnat tehdään. Jossain määrin Intia on halunnut myös pitää kiinni idealistisesta maailmankuvastaan, jolle maan ulkopoliitiikka perustui vuosikymmenten ajan. Tutkimukseni tarkoituksena on selvittää tätä ulkopoliittikan muutosta ja jatkuvuutta ja tutkia, mikä realismin asema tässä yhtälössä on.

Realismi ei ole yhtenäinen koulukunta, vaan siitä on vuosien saatossa eronnut ja muokkautunut monta erilaisista lähtökohdista toimivaa tutkimusperinnettä. Realismi on ollut vahvasti läsnä jokaisessa kansainvälisen politiikan tieteenalan kolmesta ”suuresta debatista”: ensimmäisessä debatissa taistelivat realismi ja liberalismi, toisessa realismin haastoi behavioralismi ja kolmannessa kentälle astuivat myös radikalistit.³ Jokaisessa debatissa realistinen tutkimusorientaatio on joutunut käymään sisäistä keskustelua ja muokkaantumaan ajan paineiden alla. Tutkimukseni kannalta ei ole relevanttia yrittää luoda kattavaa esitystä realismin eri tulkinnoista ja vivahteista, vaan olen keskittynyt teorian suhteen muutamaaan pääkohtaan. Tutkimukseni teoriaa johdattelevat eteenpäin poliittisen realismin ajatukset vallasta, kansallisen edun ensisijaisuudesta ulkopoliitikassa ja vaikutusvallan jakaantumisesta maailmanjärjestyksessä. Teoreettisena lähtökohtana on Hans J. Morgenthauin kapasiteettianalyysi, jossa arvioidaan valtion valtaa sen omaaman kapasiteetin kautta. Kapasiteetti määrittyy erilaisten osa-alueiden summana ja kapasiteetin osatekijät määrittävät valtion kyvyn toimia suhteessa omiin kansalaisiinsa ja muihin valtioihin. Anarkiassa taistelu kapasiteetin osista johtaa puutteiden korvaamiseen voimapolitiikan tai yhteistyön keinoin. Esittelen kapasiteettianalyysin kokonaisuudessaan, mutta keskityn vain sen tiettyihin, tutkimukseni kannalta olennaisiin osa-alueisiin analyysissäni. Tulen osoittamaan, että Intia rakentaa uutta ulkopoliittista rooliaan pääasiassa talouden, teknologian ja ulkopoliittisen vaikuttamisen keinoin. Tutkimukseni kannalta on siis merkittävämpää

³ Apunen 1991, 17.

tutkia voimapolitiikan sijaan muiden kapasiteettiin vaikuttavien osa-alueiden osuutta valtion voimakkuuden rakentumisessa.

Valtion ulkopoliittisen vaikuttamisen ja kansallisen edun tulkinnat ovat tutkimuksen yhtenäisyyden vuoksi myös Morgenthauin. Tarkastelen taloutta, valtion arvovaltaa ja talousdiplomatiaa ulkopoliittisen vaikuttamisen välineinä ja peilaan kansallisen edun ja poliittisen realismin näkymistä ulkopoliittisissa valinnoissa. Mielenkiintoisia ovat myös yleisen ulkopoliitiikan teorian ajatukset muutoshakuisesta ulkopoliitikasta. Muutoshakuisuuden eräs toteutusmuoto, kehitysapu, esitellään työn laajempaan viitekehykseen kuuluvana esimerkkitapauksena. Läpi tutkielmani punaisena lankana on seuraavassa luvussa tarkemmin esitelty vallan käsite: vallan tavoittelu, vallan käyttö ja sen avulla saadun vaikutusvallan saavuttaminen tai menettäminen.

2.1. Valtapolitiikka tutkimuksen perustana

Vallan tavoittelulla ja valtapoliitikalla on perinteisesti ollut merkittävä rooli kansainvälisessä politiikassa. Valta on väline, jonka avulla valtiot valvovat etujaan ja toteuttavat pyrkimyksiään. Osmo Apunen kuvaa valtaa politiikan tutkimusta jäsentävänä käsitteenä termillä ”etevämmyytys” (eminence). Valtioista etevin omaa kyvyn tehdä asiat parhaiten. Etevämmyyttä voidaan kohdentaa sekä heikompia vastaan että oman aseman vahvistamiseen. Etevämmyytys mahdollistaa repressiivisessä vallankäytössä toisten alistamisen ja pakottamisen, kun taas emansipatorinen valtakäsitys tähtää omien kykyjen ja kapasiteetin kasvattamiseen ja lopulta autonomiaan eli itsenäisyyteen.⁴

Poliittisen realismin kaikissa versioissa korostuvat vallan tavoittelu ja valtioiden kamppailu eloonjäämisestä. Vallan katsotaan saavan kolme ilmiötä: vallan pysyvyyttä voidaan korostaa status quo – politiikalla, valtaa voidaan tavoitella imperialismilla ja demonstroida niin sanotulla prestiisi- tai arvovaltapoliitikalla. Lähtökohtaisesti suvereneilla valtioilla on monopoli sekä tehokkaaseen valtaan että oikeuteen hallita omalla alueellaan. Realismin teoriassa valta merkitsee viimekädessä sotilaallista voimaa. Myös muilla osa-alueilla on merkitystä. Useissa teorioissa valtion omaaman vallan on katsottu syntyvän sen demografisen, taloudellisen ja sotilaallisen kapasiteetin summana. Eräät tutkimukset mittaavat valtaa valtion raaka-ainevarannon, sotilaallisen kapasiteetin ja kansallisen vaikutusvallan kautta. Myös abstraktien käsitteiden, kuten kansan luonteen ja diplomatian laadukkuuden katsotaan

⁴ Apunen 1991, 148.

vaikuttavan sen saavuttamaan valta-asemaan.⁵ Valta-asema synnyttää vaikutusvaltaa, jota valtio voi kohdentaa ulko- ja sisäpoliittisiin tavoitteisiinsa. Vaikutusvallan merkitystä ulkopoliitikassa käsitellään tarkemmin myöhemmin tässä tutkimuksessa.

Realismin korostamaa valtopoliittikkaa on arvosteltu sen keskittymisestä liiallisesti sotilaallisen voiman korostamiseen. Kriitikoiden mielestä voimapolitiikan ovat jo pitkään haastaneet muut valtaan vaikuttavat tekijät, kuten taloudellinen voimakkuus, tai monenkeskinen yhteistyö. Kritiikin huomioon ottaminen on tutkimukseni kannalta tärkeää, sillä Intian valtataavoitteiden ja valtataistelun keskeisinä välineinä ovat olleet sotilaallisen voiman sijaan talouden kasvattaminen sekä ulkopoliittiset muutokset, joihin liittyy tiettyjen ideologisten periaatteiden korvaaminen uusilla. Realismin soveltuvuutta tutkimukseen selvitetään erityisesti vallan ja sen saavuttamisen suhdetta tarkastelemalla.

Käkönen huomauttaa sotilaallisen voiman merkityksen vähentyneen kylmän sodan jälkeisessä maailmassa samalla, kun arvojen merkitys ja taloudellinen painoarvo ovat käyneet tärkeämmiksi.⁶ Intian kohdalla tämäkin pitää paikkansa. Nehrulaisuus, liittoutumattomuus, anti-imperialismi ja omavaraisuus loivat perustan Intian arvopolitiikalle vuosikymmenten ajan, mutta sittemmin arvot ovat ainakin osittain korvaantuneet toisilla. Uusia ulkopoliitikassa näkyviä arvoja ovat multilateraaliyhteistyön ja avoimen talouden korostaminen, sekä aiempaa realistisempi pyrkimys suvereenin valtion valta-aseman ja sitä kautta kansalaisten hyvinvoinnin kasvattamiseen.

2.2. Kansallisen edun periaate

Realististen teorioiden mukaan suvereenit valtiot ovat kansainvälisen politiikan tärkeimpiä toimijoita, ja niiden välinen vuorovaikutus muodostaa valtopoliitiikan keskiön. Interaktiot tapahtuvat anarkian tilassa, jossa jokainen valtio on lähtökohtaisesti haavoittuva ja jossa sen tulee puolustaa asemiaan. Lähtöolettamuksena on, ettei valtioiden tulisi luottaa toisiin valtioihin. Valtion ensisijainen ulkopoliittinen päämäärä on kansallisen edun (tai intressin) suojeleminen. Kansallisen edun periaate vaatii, että kansalaisten turvallisuuden ja alueellisen koskemattomuuden suojeleminen asetetaan valtion ykkösprioriteetiksi. Ulkopoliitikassa tavoitteet rajoittuvat kansallisen edun toteuttamiseen käytettävissä olevin keinoin. Kansallisen edun periaate myös vaatii, että valtionhallinnon on toimittava oman kansan

⁵ Ks. esim. Morgenthau 2006, 140-146, 152-156.

⁶ Käkönen 2001, 47.

etujen mukaisesti, vaikka toiminta olisi ristiriidassa muiden valtioiden ja kansojen etujen kanssa tai jopa moraalisesti kyseenalaista. Suhtautumisessa kansainvälisiin moraaliseen sääntöihin löytyy monenlaisia tulkintoja. Jyrkimmillään poliittinen realismi ei tunnusta minkäänlaisten valtioiden rajat ylittävien moraaliperiaatteiden olemassaoloa. Niin sanotun käytännöllisen (ts. heikon) poliittisen realismin mukaan kansainvälisten moraalisten velvoitteiden noudattaminen kuuluu yksittäisille kansalaisille ja heidän muodostamilleen järjestöille, mutta valtion virallisessa ulkopoliittisessa toiminnassa ei tule kantaa huolta tästä moraalista ulottuvuudesta, vaan keskittyä kansallisen edun toteuttamiseen.⁷ Yleislinja on molemmissa sama: vaikka moraalivelvoitteiden olemassaolo tunnustettaisiinkin, ne eivät ohjaa valtion ulkopoliittikkaa.

Miten kansallinen etu määritellään? Kenen edusta on lopulta kyse, ja kuka päätöksen tekee? Realistit eivät ole esittäneet selkeitä määrittelyohjeita ahkerasti käyttämälleen käsitteelle. Realismin teoreetikko Raymond Aron on tyytynyt toteamaan, että ”*konkreettisten tavoitteiden ja viimekätisten tavoitteiden moninaisuus estää kansallisen intressin rationaalisen määrittelyn*”.⁸ Realismin teoriaperinnettä onkin kritisoitu kansallisen edun epämääräisestä käytöstä ja epäteoreettisuudesta. Käsitteen on sanottu selittävän mitä käyttäjä milloinkin haluaa sen sijaan, että se tarjoaisi konkreettisia teoreettisia määrittelyitä.⁹ Kansallisen edun käsitteestä ei ole apua selvitettyäessä, miksi valtio valitsee jonkun ulkopoliittisen linjan toisen sijaan. Hans. J. Morgenthau puolusti realistien näkökantaa korostamalla tietyn historiallisen ajanjakson ja poliittisen tilanteen määrittelevän valtion kulloinkin preferoimat intressit. Hän sanoi tietyn ajan ulkopoliittikan muodostuvan aina osana sen poliittista ja kulttuurista kontekstia.¹⁰ Morgenthau korosti kansallisen intressin pohjaavan myös yhteisön arvoihin. Arvoja pidetään kansallisen kulttuurin osana ja osoituksena siitä mitä pidetään oikeana ja vääränä.¹¹

Suomalaisista tutkijoista Juha Sihvola katsoo kansallista etua voitavan tulkita kolmella tavalla. Sitä voidaan pitää jonakin objektiivisena asiana, johon nähden kansalaisten sitä koskevat mielipiteet ovat enemmän tai vähemmän tosia. Toinen mahdollisuus on ajatella, että kansallinen etu on se, mikä on kaikkien kansalaisten edun mukaista (esimerkiksi valtiollinen itsenäisyys, turvallisuus, hyvinvointi) näiden etujen ja mielipiteiden ristiriidoista riippumatta. Kolmantena vaihtoehtona on kansallisen edun

⁷ Sihvola 2005, 14.

⁸ Aron 1966, 91.

⁹ Ks. esim. Waldes 1996, 278.

¹⁰ Morgenthau 1973, 9.

¹¹ Morgenthau 2006, 140-141, 145-146.

määrittelyn jättäminen demokraattisesti valituille elimille.¹² Kaikkiin määrittelyihin liittyy ongelmansa. Tässä tutkimuksessa käyttämäni lähtökohta on lähimpänä Sihvolan toista määrittelyä, jossa kansallisella edulla tarkoitetaan ennen kaikkea Intian kansalaisten turvallisuuden ja hyvinvoinnin ylläpitämistä ja edistämistä. Määrittelijänä toimisivat demokraattisesti valitut päättäjät, ja kansallinen etu tai intressi olisi yksinkertaisesti se, minkä päätöksentekijät siksi määrittävät.

Intian tapaukseen sopii myös Joseph Frankelin määritelmä kansallisen edun tasoista. Operationaalisella tasolla kansallinen etu nähdään valtion aktiivisesti harjoittamana politiikkana ja intresseinä, jotka tähtäävät hyvinvoinnin lisäämiseen. Poleemisella tasolla kansallista etua käytetään argumentoimaan valitun ulkopoliittisen linjan puolesta.¹³ Tämä taso tukee metodiluvussa käsiteltyä Chaïm Perelmanin argumentaatioteoriaa, jossa argumenttien avulla pyritään perustelemaan ja selittämään valittuja toimia, ja vakuuttamaan yleisö vastakkaisargumenttien huonommuudesta. Demokraattisesti valitun valtionjohdon esittäminä argumenttien voidaan ajatella edustavan virallista tasoa eli puolustavan automaattisesti kansallista etua. Analyysissa voidaan soveltaa myös aspiraationaalista kansallisen edun tasoa, joka sisältää valtion pitkäaikaiset toiveet ja odotukset tulevaisuudesta. Tässä tasolla kansallinen etu kuvataan sellaisina valtion pyrkimyksinä, jotka valtio toteuttaisi, mikäli se olisi mahdollista.¹⁴ Toisaalta siis kansallista etua käytetään selittämään sitä, miksi valtiot toimivat niin kuin ne toimivat; toisaalta siihen vedotaan keskusteltaessa siitä, miten ulkopoliittikkaa tulisi hoitaa.

2.3. Kapasiteettianalyysi valtion vallan määrittäjänä

Poliittisen realismin teoreetikon Hans J. Morgenthaun luomassa kapasiteettianalyysissa valtion valta määrittyy sen omaaman kapasiteetin kautta. Kapasiteetin osatekijät määrittävät valtion kyvyn toimia suhteessa omiin kansalaisiinsa ja muihin valtioihin. Kapasiteetti koostuu erilaisista osatekijöistä, ja on luonteeltaan suhteellista. Tämä tarkoittaa sitä, että valtion kapasiteetti on riippuvainen muiden toimijoiden kapasiteeteista. Intian valtiollinen kapasiteetti ei kehity tai ole kehittynyt tyhjiössä, vaan siihen ovat aina vaikuttaneet muiden valtiojärjestelmään kuuluvien toimijoiden kapasiteetit. Suhteellisuusvaade siis vaatii Intian kapasiteetin vertaamista muiden valtioiden kapasiteetteihin.

¹² Sihvola 2005, 6.

¹³ Frankel 1970, 35–36.

¹⁴ Frankel 1970, 31, 35.

Morgenthau ei katso minkään valtion olevan kapasiteetiltaan täydellinen, vaan jokaisen valtion on korvattava puuttuvia kapasiteetin osatekijöitä. Puute voidaan korvata voimapolitiikalla tai yhteistyön ja vuorovaikutuksen keinoin.¹⁵ Puutteen korvaaminen voimapolitiikalla korostaa realismin oppeja anarkistisessa maailmassa käydystä valtioiden keskinäisestä valtakamppailusta, jossa jokainen ajaa ainoastaan omia etujaan. Monenlaisten multilateraali-instituutioiden olemassa ollessa voidaan yhteistyön ja vuorovaikutuksen katsoa olevan ensisijainen vaihtoehto. Valtion olemassaololle ja voimalle keskeisiä kapasiteetin osatekijöitä on myös mahdollista hankkia hyödyntämällä jo olemassa olevia osatekijöitä. Esimerkiksi energia ja eritoten öljy niukkana hyödykkeenä on monen valtion olemassaololle keskeinen elementti. Sen saatavuutta yritetään turvata hallitsemalla sotilaallisen voiman avulla muiden toimijoiden vallankäyttöä tai suvereniteetin piiriin kuuluvia energiavaroja. Kasvattamalla omaa sotilaallista voimaa voidaan saavuttaa asema, jossa väestön käyttöön saadaan riittävästi energiavaroja, ja samalla yksi valtion legitimitetin edellytyksistä täyttyy. Tällöin valtio toimii suvereenin valtion edellytysten mukaisesti ja on vastuussa vain omien kansalaistensa hyvinvoinnista.

Seuraavissa luvuissa esitellään kapasiteettianalyysin keskeinen teoria. Esittelyn tarkoituksena on antaa kattava kuva Morgenthaun analyysistä kokonaisuutena, vaikeivät sen kaikki osa-alueet ole relevantteja tutkimuskohteeni kannalta. Tutkimuksen edetessä sivutaan useita kapasiteetin osa-alueita, mutta analyysissä käytetään lähinnä tutkimuksen kannalta merkityksellisiä maantieteellisiä-väestöllisiä ja poliittis-taloudellisia osatekijöitä.

2.4. Kapasiteetin maantieteelliset-väestölliset tekijät

Toimintakapasiteetin ensimmäisen tason muodostavat niin sanotut maantieteelliset-väestölliset tekijät. Ne rajaavat valtion väestön ja sen fyysisen ympäristön, jonka sisällä yhteiskunta toimii ja kehittyy. Maantieteelliset-väestölliset tekijät voidaan jakaa edelleen kolmeen ryhmään: maantieteelliseen sijaintiin, väestöllisiin resursseihin ja luonnon resursseihin.¹⁶ Valtion valta-asemaa määrittävät perustavanlaatuisesti sen sijainti ja sen omaamat luonnonvarat. Valtion maantieteellinen sijainti, koko ja alueella sijaitsevat luonnonvarat, vesistöt ja vuoristot luovat sille omat erityispiirteensä, joiden

¹⁵ Käkönen 1994, 6-7.

¹⁶ Emt.

vahvuudet ja heikkoudet sen on otettava huomioon valtapyrkimyksiään suunniteltaessa.¹⁷ Alueliitokset, luonnonkatastrofit, sodat tai vahvistuva ilmastonmuutos voivat vaikuttaa valtion maantieteeseen, mutta yleisesti ottaen maantiedettä pidetään valtion peruskivenä, johon vaikuttaminen vaatii merkittäviä toimenpiteitä.

2.4.1. Väestö ja sijainti

Intian valta-asema rakentumisen kannalta maan maantieteellisellä sijainnilla ja väestöllä on suuri merkitys. Intia sijaitsee strategisesti tärkeässä paikassa Intian valtamerellä. Sijaintinsa vuoksi maa käyttää merkittävää vaikutusvaltaa muihin valtameren alueella oleviin valtioihin, ja sitä pidetään alueellisena valtana. Se valvoo myös aktiivisesti alueen ulkopuolisten valtioiden toimia alueella ja on puolustanut aktiivisesti valta-asemaansa alueella. Ulkopoliittisesti Intian primäärikiinnostuksen kohteet löytyvät sen naapurustosta. Ulkopoliittisesti merkittävin alueen valtioista on rajanaapuri Pakistan, johon maalla on ollut ongelmallinen ja vihamielinen suhde vuosikymmenten ajan. Suhde Pakistaniin määrittääkin Intian ulkopoliittikkaa merkittävästi ja heikentää Intian strategiseen sijaintiin perustuvaa kapasiteettia.

Maantieteellisenä alueena Intia ei ole erityisen merkittävä, sillä käsittää vain 2,4 % maailman maa-alueesta. Merkittävää on, että tällä alueella asuu 16 % maailman väestöstä. Intian väkiluku on vuonna 2007 arviolta 1,12 miljardia, ja luku kasvaa vuosittain yli puolentoista prosentin vauhtia. Väestörakenne on kehitysmaalle tyypilliseen tapaan nuori, ja työmarkkinoille lasketaan varttuvan 13 miljoonaa uutta työnhakijaa joka vuosi seuraavan 40 vuoden ajan.¹⁸ Suurta ja nuorta väestöä pidetään Intian yhtenä suurimmista vahvuuksista, sillä se takaa Intialle työvoimaa ja laajat talousmarkkinat. Kasvavan keskiluokan odotetaan lisäävän myös ostovoimaa. Väestön määrä ei kuitenkaan automaattisesti korreloidu kuvaamaan valtion valtaa. Mikäli näin olisi, väestömäärältään ylivoimaisesti maailman suurimmat valtiot Kiina ja Intia käyttäisivät yksinvaltaa maailmassa, ja seuraavana vallankahvassa olisivat kiinni Yhdysvallat ja Indonesia. Väestöltään vähäisten maiden vaikutusmahdollisuudet olisivat olemattomat.

¹⁷ Morgenthau 2006, 123-124.

¹⁸ Nousjoki 2007.

Suuri ja nopeasti kasvava väestö on kuitenkin kapasiteetin osatekijänä arvokas etu. Morgenthaun mukaan ilman suurta väestöä on mahdotonta perustaa ja ylläpitää tehokkaan sodankäynnin mahdollistavaa teollista tuotantoa, komentaa riittävää sotajoukkoa sekä asettaa riittäviä taustavoimia vastaamaan armeijan huollosta.¹⁹ Intian etuna on myös se, että kapasiteettianalyysia tehtäessä valtion väkiluku suhteutetaan aina muiden valtioiden väkilukuihin. Maailman toiseksi väkirikkaimman valtion kanssa samoilla viivoilla on ainoastaan toinen aasialainen valta Kiina, joka kilpailee Intian kanssa monella muullakin kapasiteetin osa-alueella. Tilanne on mielenkiintoinen, sillä Kiina on väestöllisesti Intiaa hitusen edellä, mutta Intian väestönkasvu on Kiinaa nopeampi. Viime vuosikymmeninä hidastuneesta väestönkasvusta huolimatta Intian väestö kasvaa edelleen 1,65 prosentilla vuosittain ja sen väestömäärän odotetaan YK:n väestöosaston tilastojen mukaan ohittavan Kiinan vuoteen 2045 mennessä.²⁰ Morgenthaun analyysin mukaan kilpailevan valtion väestöriikkaampaa valtiota nopeampi väestönkasvu tekee siitä vakavasti otettavan haastajan, eli Intian voidaan katsoa haastavan Kiinan maantieteellis-väestöllisellä kapasiteetin osa-alueella.

Suuri väestö ja nopea väestönkasvu eivät tuo mukanaan ainoastaan positiivisia vaikutuksia. Mikäli valtio ei pysty huolehtimaan kasvavan väestönsä kasvavista tarpeista, voi väestömäärä vaikuttaa negatiivisesti kansalliseen vaikutusvaltaan.²¹ Valtion sisäiset haasteet voivat heijastua sen ulkopoliittikkaan ja laskea sen asemaa kansainvälisesti. Intian heikkoutena kansainvälisessä vertailussa ovat sen sisäiset ongelmat, eikä se ole arvostelijoiden mukaan muita köyhiä kehitysmaita kummempi valtavaikuttaja. Sen suurimpana ongelmana on edelleen laaja köyhyys ja sosiaalinen eriarvoisuus, joita ei ponnisteluista huolimatta ole saatu poistettua. Intia on kehityksestä huolimatta köyhyystilastoissa korkealla, eikä nopea väestönkasvu helpota vakavien ongelmien ratkaisemista. Intian sijoittuminen tällä kapasiteetin osa-alueella tulee määräytymään tulevaisuudessa pitkälti sen mukaan miten hyvin tai huonosti maa pystyy vähentämään köyhyyttä ja parantamaan yhteiskunnallisesti heikoimmassa asemassa olevien oloja.

2.4.2. Luonnonvarat

Luonnonvarat ovat kapasiteetin osatekijänä merkittäviä, sillä ne edustavat sellaista kansallisvaltion kapasiteettia, jotka on mahdollista muuttaa taloudellisella toiminnalla erilaisiksi yhteiskunnallisiksi

¹⁹ Morgenthau 2006, 137.

²⁰ YK:n väestöosasto, YK:n väestöraho UNFPA.

²¹ Morgenthau 2006, 137–139.

voimavaroiksi.²² Valtion alueella ja sen vaikutuspiirissä olevat luonnonvarat luovat perustan sen taloudelle ja mahdollistavat oikein käytettynä sen vaurauden ja valta-aseman kasvun. Energiaan ja erityisesti öljyyn liittyvä valta on kasvanut modernien teollisuusvaltioiden kehityksen myötä, ja sen asemaa voidaan pitää tällä hetkellä ylivertaisena muihin kapasiteetin osatekijöihin verrattuna. Tämä on johtanut siihen, että kapasiteettianalyysin ydinperiaatteiden vastaisesti useilla kapasiteetin osa-alueilla heikko, ja muiltakin osin valtioiden valtahierarkiassa matalalla oleva valtio voi öljyvarojensa vuoksi käyttää huomattavaa valtaa suhteessa hyvinkin voimakkaisiin valtioihin.²³ Öljyrikas valtio omaa sellaista poliittista valtaa, jota maailman johtavalla riisinviljelijällä ei ole.

Suurimmalle osalle teollisesti kehittyneistä valtioista öljyn saanti on elintärkeää, ja ne ovatkin usein hyvin riippuvaisia muista maista tapahtuvasta öljyntuonnista.²⁴ Tässä suhteessa merkittäviä ovat valtioiden keskinäiset valta- ja yhteistyösuhteet. Intia ei ole erityisen vahvoilla energiavarojensa suhteen, vaan se on energian nettotuojaa, ja joutuu turvautumaan muihin valtioihin sen saannissa. Tilannetta ei helpota se, että Intian energiantarpeen on ennustettu nousevan vuosien 2002 ja 2030 välisenä aikana vuosittain 2,3 %.²⁵ Intia on valinnut puutteidensa korjaamisen välineeksi kansainvälisen yhteistyön ja vuorovaikutuksen, joita toteutetaan ulko- ja talouspolitiikan keinoin. Toiminnan taustaperiaatteet ovat realismin mukaiset, ja kansallisen edun turvaaminen ja saavuttaminen nähdään ensisijaisina motiiveina. Kapasiteetin puutteita korjaamaan käytetään yhä enenevässä määrin talouspoliittisia keinoja, joissa talousyhteistyö on kytketty maalle tärkeiden luonnonvarojen kuten energian saannin välineeksi. Ulko- ja talouspoliittisten tavoitteiden saavuttamisessa käytetään hyväksi myös kehitysmaihin suuntautuvaa kehitysapua, kuten kehityspoliittikkaa käsittelevä esimerkkitapaus osoittaa tuonnempana tutkimuksessa. Kaikkien keinojen ottaminen käyttöön on luonnollista ja Intialle elintärkeää, sillä ilman tarvittavia raaka-aineita tai energiavaroja sen yleistä elintasoja ja kansainvälistä statusta nostanut taloudellinen kehitys voisi pysähtyä tai heiketä. Merkittävänä kilpailijana muiden valtioiden luonnonvaroista taistelee Kiina, joka tarvitsee luonnonvaroja lisääntyvän kulutuksen ja talouskasvun tarpeisiin. Kiina on maailman toiseksi suurin energiankuluttaja, joten se muodostaa Intialle merkittävän energiakilpailijan Aasiassa.²⁶

²² Käkönen 2001, 49.

²³ Morgenthau 2006, 129.

²⁴ Morgenthau 2006, 128-129.

²⁵ World Energy Outlook 2004, 269.

²⁶ Mweha 2007, 4.

Luonnonvaroihin liittyy myös valtion kyky ruokkia väestönsä. Morgenthau korostama omavaraisen ruokahuollon merkitys valtion kansainvälis-poliittiselle asemalle on kehitysnäkökulmasta tärkeä. Kuten aiemmin jo totesin, valtio ei voi nousta uskottavaan valta-asemaan mikäli se kärsii suurista peruselintasoon ja ihmisoikeuksiin liittyvistä ongelmista. Intiassa arvioidaan olevan enemmän aliravittuja ihmisiä kuin Sarahan eteläpuolisessa Afrikassa, ja 300 miljoonaa intialaista elää epävarmuudessa ravinnon suhteen.²⁷ Ironisesti tämän kapasiteetin osa-alueen suhteen jokapäiväisen ravinnon turvaaminen on väestön näkökulmasta katsottuna öljyn tai kaasun saatavuutta suurempi ongelma. Yllättävää kyllä, ravinnosta on tullut myös Intian käyttämä poliittinen väline. Maine ruoka-avun varassa olevana kehitysmaana ei sovi suurvaltastatusta tavoittelevan Intian suunnitelmiin, ja se on pyrkinyt poliittisin keinoin muokkaamaan kansainvälistä kuvaansa mm. kansainvälistä ruoka-apua antamalla.²⁸

2.5. Poliittis-taloudelliset tekijät

Kapasiteetin toisen tason muodostavat poliittis-taloudelliset tekijät, jotka määrittävät rajatun yhteisön kykyä käyttää omia luonnonvarojaan ja hyödyntää myös kansainvälisen vuorovaikutuksen avulla muiden valtioiden luonnonvaroja.²⁹ Näihin tekijöihin kuuluvat yhteiskunnan taloudellinen rakenne ja kehitys, teollinen kapasiteetti, sen poliittinen rakenne ja toiminta sekä koulutuksen ja teknologian taso yhteisössä. Tehtaiden tuottavuus, tuotteiden laatu, työvoiman tietotaito, tiedemiesten innovaatiot sekä johdon organisaatio ovat kaikki seikkoja, jotka vaikuttavat kansallisen voimakkuuden muodostumiseen.³⁰ Raaka-aineiden merkittävä esiintyminen alueella ei vielä tee siitä vahvaa teollisuudessa. Vasta kyetessään teolliseen jatkojalostukseen on valtio teolliselta kapasiteetiltaan merkittävä.

Teknologisen edistyksen avulla voidaan vahvistaa asemia taloudessa ja koulutusta parantamalla lisätä koulutetun työvoiman kapasiteettia. Intia on panostanut korkeakoulutukseen ja pyrkinyt vahvistamaan asemiaan tieteen ja teknologian saralla erityisesti IT -alan osaajia kouluttamalla. Maasta on tullut maailman suurin tietotekniikkapalveluiden keskus, ja maan korkeakouluista valmistuu vuosittain

²⁷ Luce 2007, 80.

²⁸ YK:n uutispalvelu 2006.

²⁹ Käkönen 2001, 49.

³⁰ Morgenthau 2006, 132.

arviolta kolme miljoonaa nuorta, joista ainakin 400 000:lla on tekninen tutkinto.³¹ Aasian talouteen erikoistuneen toimittajan Josetta Nousjoen mukaan IT -sektori on Intian kansantalouden näkökulmasta vielä melko pieni, sillä ohjelmistopalvelujen viennin osuus kokonaistuotannosta on vain parisen prosenttia.³² IT-sektorilla työskentelevien määrä on myös väkilukuun suhteutettuna pieni, arviolta miljoona ihmistä.³³ IT -alan kasvunäkymät näyttävät kuitenkin hyviltä, ja Intian tietotekniikka-alan keskusjärjestö Nasscom ennustaa alan viennin arvon nousevan 60 miljardiin dollariin seuraavan viiden vuoden aikana, tuottaen 17 prosenttia kansantuotteen kasvusta.³⁴ Edward Luce on skeptisempi todeten, ettei IT-sektorista tule kasvustaan huolimatta koskaan Intian nälkäisten köyhien pelastajaa.³⁵

Intian koulutusluvut näyttävät kansainvälisessä vertailussa vaikuttavilta, mutta niihin on suhtauduttava kriittisesti. Koulutus on eräs suurimmista eriarvoisuuksista aikaansaavista tekijöistä Intiassa, ja maan väestö on edelleen koulutuksen suhteen hyvin eriarvoisessa asemassa. Lukutaidottomuus on yleistä varsinkin naisten ja maaseudulla asuvan väestön keskuudessa, sillä keskimäärin vain puolet väestöstä osaa lukea ja kirjoittaa. Myös opetuksen taso korkeakoulutasolla vaihtelee suuresti, ja konsulttiyhtiö McKinseyn ja Nasscomin mukaan vain yksi neljästä vastavalmistuneesta insinööriä on todellisuudessa kelvoinen IT -yrityksen työntekijäksi.³⁶

Ylivertaisuus taloudessa vaatii myös ylivertaisuutta globaalipolitiikassa, eikä valtion taloudellista ja maailmanpoliittista valtaa voida tarkastella toisistaan erillisinä. Kapasiteettianalyysin mukaan on välttämätöntä, että johtavat talousvaltiot ovat myös maailmanpoliittisesti johtavassa asemassa. Talouden ja teollisen kapasiteetin muutosten tulee siis joko tapahtua yhdessä kansainvälisen voima-aseman muutoksen kanssa tai johtua suoraan siitä.³⁷ Morgenthaun ajatukset selittävät mielestäni tässäkin tapauksessa hyvin Intian tilannetta. Intian voidaan sanoa lähteneen tavoittelemaan merkittävämpää kansainvälispoliittista valta-asemaa sekä talouskasvunsa myötä että sen vuoksi. Talouden kasvu antoi uutta itseluottamusta ja loi realistisia mahdollisuuksia valtion uudenlaisen valta-aseman syntymiselle: Intian valtionjohto näki edistykset taloudessa reittinä maailmanpoliittisesti merkittävään asemaan. Talous ja sen myötä kasvava kansainvälinen vaikutusvalta nähtiin toisiinsa kietoutuvina ja toisistaan riippuvaisina osatekijöinä. Intian tavoittelemasta asemasta kansainvälisessä

³¹ Nousjoki 2007. Arvioissa on suuria eroja. Edward Luce kirjoittaa, että Intiassa valmistuu vuosittain miljoona insinööriä. (Luce 2007, 51.)

³² Nousjoki 2007.

³³ Luce 48, 2007.

³⁴ Nousjoki 2007.

³⁵ Luce 48, 2007.

³⁶ Emt.

hierarkiassa ja lopullisista tavoitteesta on monia tulkintoja, mutta selvää on, että yhdeksi johtavista talousvaltioista tähtäävä Aasian jättiläinen tavoittelee myös merkittävää poliittista roolia globaalitasolla.

2.5.1. Valtiojohto

Onnistunut ulkopoliitiikan hoito ja kansallisen voiman edistäminen vaativat hyvän valtiojohton. Morgenthau listaa kolme hyvää valtiojohtoa kuvaavaa ominaisuutta. Kansallisen voiman edistämiseen tarvittavien materiaalistien ja henkilöstövoimavarojen, ja toisaalta harjoitetun ulkopoliitiikan välillä tulee vallita tasapaino. Eri kapasiteetin osatekijöiden tulee olla tasapainossa, ja kansan tuen valtiojohton harjoittamalle ulkopoliitiikalle oltava riittävä. Yleisen mielipiteen tuen tarve on suhteellista. Alexis de Tocqueville muistuttaa, ettei suuren yleisön intohimoisesti kannattama ulkopoliitiikka ole aina hyvää ulkopoliitiikkaa.³⁷ Toisaalta myös ulkopoliitiikan ja yleisen mielipiteen välinen harmonia voidaan saavuttaa hyvän ulkopoliitiikan periaatteista luopumisen hinnalla. Ulkopoliitiikassa menestyäkseen valtion tulee tunnustaa se tosiasia, että suuren yleisön preferenssien ja hyvän ulkopoliitiikan vaatimusten välinen konflikti on luonnollinen osa valtapoliitiikkaa. Valtiojohton on tehtävänsä valittuna tahona tilanteesta ja olosuhteista riippuen tehtävä oikeat ratkaisut kansallisen edun turvaamiseksi.

Intian NDA-hallinnon saavutuksiksi on laskettu se, että hallinto sai vakautettua Intian poliittista ilmapiiriä. Stephen Cohen kirjoittaa, että suurimmalta osalta Nehrun ja Gandhin ajan jälkeisistä hallinnoista puuttui tuolloisten Kongressipuolueiden vakaus ja vahvuus. Yhteistyö koalitiiossa olevien puolueiden kesken oli epävakaa ja hallituskumppanit vaihtuivat nopeaan tahtiin. Vasta BJP:n vaalivoitto vuonna 1998 toi Intiaan suhteellisen vakaan hallituksen, joka pysyi vallassa usean vuoden ajan.³⁸

³⁷ Morgenthau 2006, 132.

³⁸ Tocqueville, teoksessa Morgenthau 2006, 158-159.

³⁹ Cohen 2001, 71.

2.5.2. Kansan luonne ja moraali

Kapasiteetin kolmannella tasolla korostuvat yhteisön kyky ja motivaatio kollektiiviseen toimintaan. Kansan luonne ja moraali ovat vaikeasti määriteltäviä ja kiisteltyjä käsitteitä, mutta niillä voi olla ratkaiseva merkitys tietyn valtion menestymiseen kansainvälisessä politiikassa. Morgenthau tarkoittaa luonteella jokaiselle valtiolle ominaisia henkisiä ja moraalisia ominaisuuksia, jotka erottavat sen muista valtioista. Moraalisiin ominaisuuksiin voidaan laskea kansan parissa laajasti tunnustetut arvot, esimerkiksi Intiassa laajalti kannatetut idealismi, rauha tai omavaraisuus. Kansan luonteen katsotaan olevan koko kansaa koskeva ja leimaava ominaisuus, ja luonteeltaan melko pysyvä. Kansallinen luonteenlaatu siis määrittelee kansan tietynlaiseksi, ja tekee samalla eron muihin valtioihin. Luonne ei synny tyhjiössä, vaan kansalaiset vaikuttavat sen muotoutumiseen monin tavoin. Heidän roolinsa ovat moninaiset: he voivat toimia esimerkiksi politiikan luojina, toteuttajina ja tukijoina, valitsijoina ja valittavina, yleisen mielipiteen muodostajina, tai vaikkapa tuottajina ja kuluttajina. Toiminta jättää jälkensä kansalle ominaisiin intellektuelleihin ja moraalisiin piirteisiin. Luonteenlaadun merkityksen laiminlyöminen voi antaa väärän käsityksen valtion kansallisesta voimasta.⁴⁰

Kansan moraali on sen sielu, jonka avulla punnitaan ympärillä tapahtuvia ilmiöitä ja muutoksia. Moraalia voidaan pitää mittarina siitä, miten sitoutunut kansa on valtiojohdon ulkopoliittisiin linjauksiin. Mikään hallitus, demokraattinen tai autoritaarinen, ei voi edistää täysipainoisesti ja tehokkaasti ulkopoliittisia tavoitteitaan ilman kansan moraalista tukea. Erityisen tiukka vastustus voi pakottaa hallituksen lopettamaan tavoitteidensa ajamisen. Moraali on olemukseltaan epävakampi kuin kansallinen luonne ja jättää siksi tilaa poliittisille spekulatioille. Se voi vaihdella vallitsevan ajan ja tilanteen mukaan.

2.5.3. Diplomatian laadukkuus

Kansalliseen voimaan vaikuttavista tekijöistä tärkein mutta samalla epävakain on Morgenthau mukaan diplomatian laadukkuus. Morgenthau kirjoittaa diplomatian symboloivan kansallisen vallan aivoja, moraalin muodostaessa sen sielun. Valtion diplomaattinen edustautumisen laatu integroi muut valtion valtaan vaikuttavat osatekijät yhtenäiseksi kokonaisuudeksi, ja antaa niille tietyn suunnan ja

⁴⁰ Morgenthau 2006, 140–141, 145–146.

painoarvon.⁴¹ Korkeatasoinen diplomatia yhdistää harmonisoidusti ulkopoliittikan keinot ja tavoitteet kansallisesti tarjolla oleviin resursseihin. Taitava diplomaatti voi kyvyillään ja valtion valtapotentiaalia viisaasti käyttämällä nostaa sen valta-aseman ennen arvaamattoman korkealle tasolle. Taitava diplomaatti osaa ajaa valtion intressejä tehokkaalla tavalla ja omaa jo henkilönä valtioon assosioituvaa vaikutusvaltaa. Diplomatian laadukkuutta heikentävät määrätietoisuuden puute, diplomaatin heikko harkintakyky ja epäselvät yleisvisiot.

Intian ulkoministeriö oli pitkään tunnettu siitä, että se piti välimatkaa talousasioihin.⁴² NDA hallinto halusi muutoksen tähän. Se vahvisti kaudellaan Intian ulkomaanedustustoja ja konsulaatteja, ja kiinnitti huomiota erityisesti nykyaikaisessa diplomatiakäsityksessä tärkeään talousdiplomatian laadukkuuteen. Diplomaattisiin menoihin käytettyjä määrärahoja lisättiin ja suurlähetystöjen ja konsulaattien talousosaamiseen – ja aktiivisuuteen panostettiin.⁴³ Diplomatiata vahvistettiin lisäksi perustamalla kansallista turvallisuutta ohjaava ”National Security Advisory Board” vuonna 1999.⁴⁴ Linjavedoissa oli kyse Morgenthauin mainitsemien yleisvisioiden selkeyttämisestä. Diplomatiakäytäntöjä muokkaamalla pyrittiin poistamaan diplomatian laadukkuuteen vaikuttava epäselvyys ja luomaan uusia ulkopoliittikkaa ohjaavia yleisvisioita.

2.6. Sotilaallinen voima

Viimeisenä kapasiteetin tasona on realismin tutkimusperinteessä keskeinen sotilaallisen voiman käyttö. Sotilaallista voimaa käsitellään tässä tutkimuksessa peilaten sitä muihin kapasiteetin osa-alueisiin. Morgenthauin mukaan maantieteen, luonnonvarojen ja teollisuuden kapasiteetit palvelevat aina viime kädessä sotilaallista valmiutta, joka vahvistuu kansallisen kapasiteetin ja voiman kasvaessa. Sotilaallisen valmiuden on oltava tarpeeksi vahva ulkopoliittisten tavoitteiden tukemiseen, ja puolustuslaitoksen on kyettävä vastaamaan tavoitteiden vaatimissa määrin sotilaallisiin haasteisiin. Valtion sotilaallinen valta riippuu sotilaiden ja aseistuksen määrän lisäksi niiden laadusta ja jakaantumisesta sekä asiantuntevasta sotilasjohtamisesta.

⁴¹ Morgenthau 2006, 152-153.

⁴² Financial Express 25.2.2003.

⁴³ Tribune News Service 2003.

⁴⁴ Cohen 2001, 89-90.

Kapasiteetin tasona sotilaallinen voima kuuluu Intian vahvuuksiin. Intialla on määrällisesti laskettuna maailman kolmanneksi suurin armeija 1,26 sotilaallaan. Maan puolustusmenot olivat vuonna 1999–2000 maailman 12. suurimmat, 14 miljardia dollaria, ja maan armeijaa pidetään hyvin varusteltuna. Intialla on myös noin 2,5 kertaa enemmän maajoukkoja kuin vihollisellaan Pakistanilla.⁴⁵ Intian sotilaallinen voima on jo sen armeijan koon vuoksi merkittävä, mutta Intian kilpailijoihin suhteutettuna puolustusmenot eivät ole suuret. Vertailussa toiseen väkiluvultaan jättimäiseen valtioon Kiinaan tai aasialaiseen valtaan Japaniin vaikuttaa Intian puolustukseen käytettävä 14 miljardin summa pieneltä. Kiina käytti vuonna 1999–2000 puolustukseensa 40 miljardia, ja Japani 137 miljardia.⁴⁶ Myös sotilaiden määrässä Intia häviää Kiinalle, jonka armeija koostuu noin 2,8 miljoonasta sotilaasta. Vertailu on tärkeää, sillä kapasiteettianalysissä sotilaallisen voiman osalta ratkaisevaa on suhteellisen voiman suhde muihin toimijoihin, ei niinkään valtion absoluuttinen voima.⁴⁷

Intian sotilaalliseen kapasiteettiin kuuluu sen ydinase. Ydinaseen käyttäminen antaisi Intialle etulyöntiaseman, sillä Morgenthauin mukaan sotilaalliset teknologiset innovaatiot antavat ainakin hetkellisen etulyöntiaseman niitä ensin käyttäville. Valtioiden ja sivilisaatioiden kohtalon on usein määrännyt vastapuolen kehittyneempi sodankäynnin teknologia, johon vastapuoli ei ole pystynyt täysipainoisesti vastaamaan. Tällaisia ylivoiman luoneita tekijöitä ovat olleet muun muassa sukellusveneet, tankit ja viimeisimmin ydinaseet. Ydinasevallat muodostavat oman ryhmänsä ja niillä on kilpailijoihin nähden valtaisa sotateknologinen etumatka. Ydinasevallat muodostavat myös poliittisesti oman pienen ryhmänsä, johon kuuluminen on kansainvälinen meriitti. Paradoksaalisesti ydinaseen omistaminen ei välttämättä lisää valtion sotilaallista valtaa.⁴⁸ Kynnys ydinaseen käyttämisestä muodostuu erittäin korkeaksi sen valtaisan tuhovoiman vuoksi, eikä aseita voida käyttää tavanomaiseen sodankäyntiin. Ydinaseiden määrällinen lisääntyminen ja jakaantuminen useille mantereille ovat lisäksi vähentäneet niiden relatiivista valtaa. Symboliselta arvoltaan ydinase on edelleen omassa luokassaan oleva pelote.

Kuten jo luvun alussa totesin, sotilaallinen voima ei ole tutkimukseni kannalta erityisen relevantti kapasiteetin osa-alue. Sotilaallisuuden ja muiden voimakkuuden rakentamisen keinojen suhde tulee esiin lähinnä aineistosta heijastuvaa maailmankuvaa pohdittaessa. Tutkimukseni kannalta on keskeistä tarkastella realismin perinteisen turvallisuuskäsityksen ja Intian kansainvälistä roolia rakentavien

⁴⁵ Cohen 2001, 28-29.

⁴⁶ Emt.

⁴⁷ Käkönen 1994, 7.

muiden ulkopoliittisten keinojen suhdetta. Lähestyn vuonna 1998 tehtyä, järjestyksessään toista ydinkoetta muiden kuin sotilaallisten motiivien kautta. Vaikka NDA listasi kokeen erääksi syyksi kansallisen turvallisuuden takaamisen, taustalla vaikuttavat myös muut syyt. Mikko Zenger arvioi ydinkokeiden sotilaspoliittisen hyötyarvon olleen nolla, ja pitää ydinaseen kehittelyä mitä suurimmassa määrin arvovaltakysymyksenä. Hän sanoo ydinkokeiden olleen tilaisuus näyttää, että Intia kuuluu samaan sarjaan esimerkiksi Kiinan kanssa.⁴⁹ Turvaudun näihin määrittelyihin ja tarkastelen ydinkoetta ensisijaisesti arvovaltaa rakentavana, enkä sotilaallista voimaa tai turvallisuutta parantavana tekona. En kiistä, etteikö ydinkokeen tekeminen ollut monien seikkojen summa, johon merkittävästi kuuluu myös kansallisen turvallisuuden lisääminen suhteessa naapurivaltioon Pakistaniin. Tämä näkökulma ei kuitenkaan ole tutkimukseni kannalta merkittävä.

2.7. Kapasiteetin riittämättömyyden ongelma – myös Intian nykypäivää

Valtapolitiittisesti merkittävistä kapasiteetin osa-alueista huolehtiminen on talouskasvun ja globalisaation myötä noussut entistä enemmän valtion prioriteettien joukkoon. Ilman sotilaallista tai taloudellista voimaa, riittävää väestöpohjaa, sopivia raaka-ainevaroja ja tieteen ja teknologian apua on mahdotonta saavuttaa valta-asemaa 2000-luvulla. Edellä olevat menestysvaatimukset nostavat kapasiteettianalyysin uudelleen relevantiksi ja käyttökelpoiseksi globalisoituvan maailman tutkimuksessa. Valtapolitiittista taistelua merten, mannerten ja luonnonvarojen herruudesta käydään nyt erilaisista lähtökohdista kuin realismin kultakaudella 1900-luvun alussa. Globalisaation aikakaudella maiden on kasvaakseen, menestyäkseen ja edes pysyäkseen talouskamppailussa mukana rakennettava omaa kapasiteettiaan monipuolisesti.

Intia ei ole kapasiteetiltaan täydellinen, vaan se joutuu taistelemaan kapasiteetin osa-alueista muiden valtioiden kanssa. Kuten aiemmin lueteltiin, Intialla on paljon vahvuuksia. Intia kuuluu maailman johtaviin valtioihin demografisesti, taloudellisesti ja sotilaallisesti. Sillä ei kuitenkaan ole omalla alueellaan käytettävissä riittävästi luonnonvaroja nykyaikaisen kulutusyhteiskunnan tarpeisiin, ja se on suuresta energiatuotannostaan huolimatta energian nettotuojaja. Tämä johtuu pääosin suuresta epätasapainosta öljyntuotannossa ja – kulutuksessa.⁵⁰ Intian heikkoudet liittyvät myös valtavan maan

⁴⁸ Morgenthau 2006, 134-137.

⁴⁹ Zenger 1998.

⁵⁰ An Energy Summary of India 2006.

eriarvoisuuteen ja köyhyyteen, ja Intia pärjää sosiaalisilla indikaattoreilla heikosti. Vaikkei kilpailija Kiinakaan loista kehitystilastoissa, jää Intia maiden keskinäisessä vertailussa kakkoseksi. YK:n kehitysjärjestö UNDP:n pitkää ja tervettä elämää, koulutusta ja tietotasoa, sekä kelvollisen elintason toteutumista mittaavan Inhimillisen kehityksen indeksin (Human Development Index, HDI) mukaan Intia oli vuonna 2006 sijalla 126, Kiinan sijoituessa sijalle 81.⁵¹ Sukupuolten väliset tasa-arvoerot huomioon ottava GDI-indeksi (Gender-related Development Index) määrittää Intian sijalle 126 (Kiina on sijalla 81).⁵² Toki on myönnettävä, että käytettävällä arviointityökalulla on merkitystä. Maailmanpankin tilastojen mukaan Intia kuuluu matalan kehitystason maihin, mutta inhimillisen kehityksen indeksi asettaa sen osaksi keskikastin maita. Tilastoja on vaikea vertailla niiden erilaisten lähtökohtien vuoksi, mutta lukemat kertovat silti omaa kieltään. Ankara köyhyys ja vakavat kehitysongelmat ovat näkyvissä kaikissa tilastoissa arviointimenetelmistä riippumatta.

⁵¹ UNDP Human Development Index 2006.

⁵² UNDP Human Development Report 2006; Gender-related Development Index.

3. ULKOPOLITIikka JA VALTA

Edellä olen käsitellyt valtion valtapyrkimyksiä ja tavoitteiden saavuttamiseksi tarvittavia kapasiteetin osa-alueita. Nyt on aika keskittyä valtion edustautumiseen ulospäin. Näen tutkimuksessani ulkopoliittikan pitkälti valtapoliittikkana, sillä ulkoisen edustautumisen kautta pyritään saavuttamaan valtion intressien mukaisia lopputuloksia. Teoreettisen viitekehysten poliittisen realismin oppien mukaisesti valtion ensisijainen tehtävä on kansalaistensa hyvinvoinnin ja turvallisuuden takaaminen, ja hoitaakseen tämän tehtävän valtion on yhä enemmän tehtävä yhteistyötä muiden valtioiden kanssa. Jokaisella valtiolla on oltava ulkopoliittikkaa, ja se toimii yhä enemmän vallan tavoittelun välineenä. Intian suhteen tilanne on erityisen mielenkiintoinen, sillä maan kansainvälispoliittinen rooli on muuttunut alle kahdessa vuosikymmenessä merkittävästi. Intian ulkopoliittiset tavoitteet ovat muuttuneet liittoutumattomuudesta vaikuttavampaan suuntaan, eikä maa enää noudata isolatiiviseksikin katsottua puolueettomuuspolitiikkaansa. Ulkopoliittikalla pyritään vaikuttamaan kasvavassa määrin, ja tämän vuoksi ulkopoliittiseen vaikuttamiseen tutustuminen on tärkeää Intian tapausta analysoitaessa.

Realismin teoreetikoista käännyn jälleen Hans J. Morgenthauin ajatusten puoleen. Morgenthau katsoo yksilöllisten intressien ohjaavan ja määrittävän valtion ulkopoliittikan sisällön. Kiinnostuksen kohteet määräävät sen, miten ympäröiviin valtioihin ja maailman ilmiöihin suhtaudutaan. Kiinnostus ei ole samanlaista kaikilla toimijoilla, vaan vaihtelee ajan ja olosuhteiden mukaan. Intressitön ihminen oli Morgenthauille mahdottomuus. Morgenthau katsoi politiikan perustuvan ihmisluonnon pysyviin piirteisiin ja olevan luonteeltaan kokemusperäistä ja käytännöllistä. Poliittikan sisältö on tuotettava aina uudelleen, eikä valtion politiikkaa voida koskaan pitää pysyvänä ja varmana.⁵³

Morgenthau määrittelee teoriassaan vallan psykologiseksi suhteeksi sitä käyttävien, ja sen käyttöön alistuvien välillä.⁵⁴ Hän tekee neljä erilaista erottelua. Ensimmäinen erottelu koskee valtaa ja vaikutusta (influence), toinen valtaa ja voimaa (force), kolmas käytettävää ja ei-käytettävää valtaa ja neljäs legitiimiä ja epälegitiimiä vallankäyttöä. Vallan ja vaikutuksen suhdetta Morgenthau kuvaa esimerkiksi Yhdysvaltain presidentin ja hänen neuvonantajansa suhteesta. Neuvonantajalla on vaikutusta ulkopoliittikan muodostumiseen, mikäli presidentti toimii hänen nevojensa mukaisesti. Valtaa presidenttiin ja hänen tekemiinsä lopullisiin päätöksiin neuvonantajalla ei kuitenkaan ole, ja presidentti

⁵³ Apunen 1999, 222.

⁵⁴ Apunen 1999, 30.

tekee viime kädessä itse päätöksensä. Vallan ja voiman välistä erottelua Morgenthau perustelee eron tekemisellä käytettyjen voimakeinojen ja fyysisen väkivallan sekä poliittisen vallan välillä. Erottelun tekeminen käytettävän ja käyttämättömän voiman välillä on välttämätöntä ydinaseiden olemassaolon vuoksi.

Palmer, Wohlander ja Morgan kutsuvat valtion ulkopoliittisia resursseja sen ”ulkopoliittiseksi budjetiksi”.⁵⁵ Budjettiin vaikuttavat muun muassa valtion kansalliset kyvyt, sen sisäpolitiikka ja jopa sen ilmasto.⁵⁶ Valtion ulkopoliitiikan avulla pyritään saavuttamaan sen preferoimat seuraamukset tai saavutukset resurssien sallimissa rajoissa. Mallin perustana on oletus, jonka mukaan valtion ulkopoliitiikka voi johtaa kahdenlaisiin hyötyihin: muutokseen tai pysyvyyteen. Ulkopoliitiikan eri komponentit voidaan suunnata muutoksenhakuisesti tai suojelemaan vallitsevaa tilannetta. Käyttäessään ulkopoliittisia resurssejaan kaikki valtiot pyrkivät muuttamaan status quo’n joitain aspekteja samalla suojellen toisia. Teoriassa ei nähdä valtioita yksiselitteisen tyytyväisinä, tyytymättöminä, status quo -keskeisinä tai revisionistisina. Jokaisen valtion katsotaan sekä muuttavan että suojelevan pysyviä olosuhteita, kapasiteettinsa mukaan. Vahvat valtiot omistavat enemmän resursseja muutoshakuiseen politiikkaan kuin status quo’n ylläpitämiseen. Teoriaa tulkittaessa on hyvä muistaa, ettei valtion ulkopoliittinen portfolio ole muuttumaton, vaan valtiot osallistuvat kaiken aikaa sekä muutoshakuiseen että pysyvyyttä korostavaan politiikkaan.⁵⁷

3.1. Arvovalta

Arvovalta on Morgenthaun mukaan valtioiden ulkopoliittisen valtataistelun vähimmälle huomiolle jäänyt muoto.⁵⁸ Arvovalta saavutetaan sotilaallisen uhan ja voimakeinojen sijaan sosiaalisen hyväksymisen kautta. Muiden toimijoiden antama tunnustus määrittää valtion statuksen eli sen, millainen se muiden mielestä on. Morgenthau muistuttaa muiden mielipiteen valtiosta olevan yhtä tärkeä kuin se, mitä valtio todellisuudessa on.⁵⁹ Kansainvälisten toimijoiden keskuudessa saavutettu asema siis määrittelee valtion asettumisen tietylle paikalle kansainvälisten suhteiden hierarkiassa. Poliittinen identiteetti on bilateraalien ja multilateraalien suhteiden määräytymisen ja vakiintumisen

⁵⁵ Emt. 9.

⁵⁶ Vrt. Hans Morgenthaun kapasiteetin osatekijät

⁵⁷ Palmer & Wohlander & Morgan 2002, 7-9.

⁵⁸ Apunen 1999, 37.

⁵⁹ Morgenthau 1978, 78.

pohjana, ja muilta saatu tunnustus sanelee myös poliittisten instituutioiden arvojärjestyksen. Institutionalisesti arvostus vaikuttaa siihen, kuka saa tärkeitä kansainvälisiä tehtäviä hoidettavakseen.

Arvovaltopolitiikalla voidaan vahvistaa status quo'ta tai imperialistisia pyrkimyksiä. Arvovalta on myös sellaisenaan tavoiteltava itseisarvo, josta valtio hyötyy eri tilanteissa. Arvovallan ja tietynlaisen statuksen saavuttaminen voi olla kansallisesti tärkeää, mutta se on harvoin valtion ulkopolitiikan primääritavoite. Morgenthau määrittelee arvovallan olevan ”voiman substanssiin (ei voiman mainearvoon) perustuvan ulkopolitiikan miellyttävä sivutuote”.⁶⁰ Valtioille arvovallan saavuttaminen tai menettäminen on merkittävä asia, jolla voi olla pitkäjänteisiä vaikutuksia, sillä poliittisen realismin maailmankuvassa valtion paikka kansainvälisesti perustuu sen itsensä rakentamaan, olemassaoloa ja turvallisuutta luovaan, asemaan.⁶¹ Maineen muuttaminen voi vaatia pitkäjänteisiä ponnisteluja. Stephen Cohen muistuttaa, että Intia tunnettiin kansainvälisesti useiden vuosikymmenten ajan vaikutusvallaltaan heikkona, tai häilyvänä valtiona.⁶²

Harold D. Lasswell ja Abraham Kaplan nostavat teoksessaan ”*Power and Society*” esiin useita valtion vaikutusvallan ja statuksen korostamiseen tähtääviä vaikutuskeinoja.⁶³ Valtio voi käyttää taloudellista valtaansa monin tavoin vaikutusvaltansa ja asemansa korostamiseen, sekä muistuttamaan sen muiden valtakomponenttien voimakkuudesta. Valtaa voidaan käyttää yleisesti vallan osoittamiseen. Taloudellista valtaa voidaan myös käyttää osoittamaan kunnioitusta tai epäkunnioitusta. Tarkoituksena on tällöin kumppanin suosituimmuusaseman korostaminen, tai sen kieltäminen tai poistaminen. Samoin taloudellisten sanktioiden kautta voidaan osoittaa moraalista paheksuntaa esimerkiksi ihmisoikeuksien loukkaajaa kohtaan. Kansainvälistä apua antamalla voidaan tavoitella vastaanottajan kiintymistä donoriin ja erityissuhteen muodostumista näiden kahden välille.

Arvovallalla on merkitystä kansallisen turvallisuuden näkökulmasta katsottuna. Arvostettuun valtioon kohdistetut aggressiiviset toimet tai terroriteot aiheuttavat herkästi kansainvälistä kritiikkiä ja vastatoimia, kun taas huonossa maineessa olevan valtion (esimerkiksi niin sanotun ”roistovaltion”) on vaikeampi saada osakseen lupaukset kansainvälisen yhteisön tuesta ja suojasta.⁶⁴ Intia on pyrkinyt esittämään vihollisensa Pakistanin mahdollisimman huonossa valossa korostamalla sen

⁶⁰ Morgenthau 2006, 90.

⁶¹ Morgenthau 2006, 90-91.

⁶² Cohen 2001, 25-26.

⁶³ Laswell & Kaplan 1950, 86-92.

⁶⁴ Hakovirta 2002, 150.

terrorismikytköksiä ja epädemokraattisuutta. Se on antanut ymmärtää, että Pakistanin siihen kohdistamat hyväksymättömät toimet aiheuttavat sille monenlaista haittaa. Kansainvälisen identiteetin luominen tai vahvistaminen voi tapahtua myös integraatiopyrkimysten kautta. Valtiolle relevantin yhteisön, alueellisen järjestön tai liittouman jäseneksi pääseminen auttaa määrittämään minuutta sekä sisäisesti että ulospäin.⁶⁵

Valtion ulkopoliittikka perustuu tiettyinä ajanjaksona tehdyille arvioille sen paikasta ja tulevaisuudesta valtioyhteisön jäsenenä. Valtiot arvioivat itseään suhteessa muihin, ja punnitsevat mahdollisia tulevaisuuden valtapoliittisia muutoksia. Arvovaltapoliitiikan tärkeimpänä tehtävänä on yrittää vaikuttaa näihin arvioihin. Diplomatia on perinteisesti ollut arvovallan saavuttamisen tärkein väline. Diplomaattinen kanssakäyminen ja interaktiot kansainvälisissä yhteyksissä ovat olleet valtion arvovallan luomisen pohjana, ja diplomaatti on perinteisesti symboloinut valtion edustautumisen ylintä porrasta. Sotilaallinen mahti, imperialistiset tavoitteet ja kulttuuriset seikat vaikuttavat kaikki maan näkymiseen ulkopuolisille. Menestyminen taloudessa on noussut entistä merkittävämpään rooliin, ja arvovalta määrittäyty taloudellisten saavutusten kautta. Samalla talousdiplomatian merkitys on kasvanut. Esimerkkeinä valtion arvovallan rakentumisesta talouskasvun kautta voidaan pitää Intiaa sekä Kiinaa, jonka arvovalta kansainvälisen yhteisön jäsenenä on noussut talouskasvun myötä kohisten.

Toisaalta Kiinan, Intian, ja lukuisten muiden valtioiden esimerkit osoittavat, ettei arvovalta ole luonteeltaan pysyvää tai luonnollista, vaan arvovallan tuottaminen on oltava jatkuvasti jokaisen valtion agendalla. Asema suurvaltana ei ole suinkaan pysyvä olotila, vaan asema on lunastettava jatkuvasti uudelleen kaikessa kanssakäymisessä, joko suoraan ja epäsuorasti tiettyjen merkkien ja käytäntöjen avulla. Arvovallan symbolinen ja hauras luonne mahdollistaa nopeatkin muutokset, ja siksi saavutettu arvovalta tulee tuottaa jatkuvasti uudelleen. Diplomatiata ei voida pitää ainoana nykypäivän arvovaltaa rakentavana toimintana. Aiemmin useaan otteeseen korostettu valtiontalouden vahvuus on kasvavissa määrin muuttunut menestyksen tärkeimmäksi mittariksi ja siten nostaa valtion arvovaltaa muiden silmissä. Myös sotilaallisen voiman näyttämällä on edelleen merkityksensä, joskin aiemmin valtaa ulospäin osoittaneet sotilaalliset paraatit ja demonstraatiot ovatkin pitkälti siirtyneet historiaan. Realistisen perinteen mukaisessa näkemyksessä korostetaan sotilaallisen voiman kasvattamista ja näyttämistä, sillä kapasiteetin muiden osatekijöiden tarkoituksiksi nähdään sotilaallisen voiman rakentamisen tukeminen.

⁶⁵ Morgenthau 2006, 91.

Intia on osoittanut viime vuosina kasvavansa taloudellisesti nopeaa vauhtia ja odottaa kasvun heijastuvan myös sen kansainvälispoliittiseen merkittävyyteen. Nopeasti kehittyneenä talousvaltiona se odottaa saavansa nopealla aikataululla myös merkittävämmän jalansijan kansainvälisessä politiikassa. Epäselvää on vielä, missä suhteessa Intian tavoitteleva arvovalta rakentuu sen historiallisen perinnön varaan, ja missä määrin tai pikemminkin millä aikataululla valtiojohdon on siihen mahdollista vaikuttaa. Ovatko Intian useissa yhteyksissä esiintuomat kunnianhimoiset kansainväliset tavoitteet, kuten YK:n Turvallisuusneuvoston pysyvä jäsenyys vielä liian suuria saavutettavaksi? On vaikeaa punnita, kärsiikö Intia sen pitkäaikaisesta statuksesta kehitysmaana, vai voivatko merkittävä kulttuuriperintö, ja nykyinen nopea kehitys pyyhkäistä viime vuosikymmenten historian köyhänä kehitysmaana unholaan.

3.2. Taloudellinen valta

Valtion ulkopoliittikan katsottiin pitkään perustuvan valtioiden strategisille ja poliittisille suhteille. Talouden merkitys osana ulkopoliittista toimintaa on kasvanut vuosien saatossa. Se huomattiin jo muun muassa vuoden 1973 öljykriisin ja Iranin panttivankitapauksen yhteydessä vuonna 1980. Quincy Wright kirjoitti kuuluisassa teoksessaan *”The Study of International Relations”* talouden ja vallan suhteesta seuraavasti:

”Talouden ja politiikan kentät nivoutuvat toisiinsa. Toisaalta resurssien puute saattaa luoda poliittista kilpailua, toisaalta yksi ryhmä voi pyrkiä vaikuttamaan toiseen tarjoamalla taloudellisia palkintoja ja/tai rajoittamalla taloudellisia etuja.”

”The fields of economics and politics overlap. On the one hand, a shortage of resources may generate political rivalry, while on the other hand, one group may influence another by offering economic rewards and or withholding economic advantages.”⁶⁶

David A. Baldwin kutsuu taloudellista valtaa taloudelliseksi valtiotaidoksi. Hän määrittelee sen valtiovallan vaikuttamispyrkimykseksi, joka toteutetaan ensisijaisesti markkina-arvoltaan vakuuttavien resurssien avulla.⁶⁷ Näitä resursseja voidaan käyttää mm. kauppasaarron tai taloudellisten pakotteiden muodossa. Vastaavasti resursseja voidaan käyttää suostuttelun välineenä tarjoamalla vastapuolelle sitä

⁶⁶ Wright 1955, 239.

⁶⁷ Baldwin 1985, 30.

hyödyttäviä taloudellisia etuja. Ulkopoliittiset toimijat vaikuttavat taloudellisen vallan eri keinoin muihin valtioihin tai ei-valtiollisiin toimijoihin.

Taloudellista valtaa voidaan pyrkiä kasvattamaan kehittämällä siihen vaikuttavia osatekijöitä, kuten työvoiman koulutusta, erikoisosaamista ja teknologiaa. Kaikki edelliset ovat Intian vahvuuksia kansainvälisessä kilpailussa ja voivat nousta yhtä merkittävään asemaan kuin perinteiset kapasiteetin osatekijät.⁶⁸ Monet suuret kansainväliset kehitysorganisaatiot käyttävät taloutta kehityksen mittarina. Suurin näistä on Maailmanpankki, joka jakaa maailman kehityskategorioihin valtion väkilukuun suhteutetun bruttokansantuotteen mukaan. Taloudellisen vaurauden käyttöä kehityksen arvioinnissa pidetään sopivana, sillä vaurauden kasvaessa myös terveydenhuollon tason, koulutuksen ja elintason oletetaan kasvavan.⁶⁹

Taloudellisen vallan erityistarkastelu on relevanttia, sillä nykyisin yksi valtioiden tärkeimmistä ulkopoliittisista tavoitteista on saada muut valtiot toimimaan tavoilla, jotka edesauttavat sen taloudellista kasvua.⁷⁰ Useiden analyytikoiden mukaan globalisaation aikakaudella taloudellinen vahvuus on noussut merkitykseltään sotilaallisen vahvuuden tasoiseksi valtion statuksen määrittelijäksi.⁷¹ Intian ulkopolitiikan kannattimena ja kasvattajana on ollut maan vuodesta 1991 alkanut talouskasvu. Uudenlainen talouspolitiikka on muuttanut Intian yhdeksi maailman nopeimmin kasvavista talouksista, ja hallituksen toimilla pyritään tukemaan ja suojaamaan tätä kehitystä.

Kuten aiemmin mainittiin, valtion resursseja voidaan käyttää kaupankäynnin välineenä tarjoamalla vastapuolelle sitä hyödyttäviä taloudellisia etuja. Ulkopoliitiikan yleisessä teoriassa (General theory of foreign policy) nähdään kehitysyhteistyöhön ja humanitaariseen apuun käytetyt varat osana valtion ulkopoliittista portfolioa.⁷² Teoria käsittelee kansainvälistä kehitysapua valtion ulkopoliikkaan kiinteästi kuuluvana komponenttina, ei siitä erillisenä teemana. Portfolio koostuu useista valtion priorisoimista teemoista ja tavoitteista, jotka ovat keskinäisriippuvaisia. Korvattavuuden periaatteen mukaan ulkopoliittiset valinnat voidaan asettaa palvelemaan samaa tavoitetta, ja päätöksentekijät valitsevat vaihtoehdoista tehokkaimmin tavoitteen saavuttamista edesauttavat tavat ja käytännöt. Kehitysapu on eräs valtion vaihtoehdoista.

⁶⁸ Mistry 2004, 66.

⁶⁹ Willis 2005, 3.

⁷⁰ Baldwin 1985, 115.

⁷¹ Mistry 2004, 66

Teorian niin sanotun kahden hyödyn mallin (two-good model) mukaan kansainvälisen talousavun antaminen on yhteydessä valtion laajempiin ulkopoliittisiin tavoitteisiin. Teoriassa oletetaan kansainvälisen politiikan koostuvan monenlaisten teemojen summasta, johon jokainen valtio kontribuoi. Teoriassa otetaan huomioon kaikkien valtioiden ulkopoliittikka, eikä siinä rajata pieniä tai vaikutusvallaltaan heikkoja valtioita sen ulkopuolelle. Jokaisen valtion, heikon tai vahvan, ulkopoliittikka johtaa jonkinlaisiin seurauksiin. Toki valtion valta-asema ja sen käytössä olevat resurssit määrittelevät sen vaikutusvallan. Vahva valtio voi pyrkiä vaikuttamaan maailmanpoliittisesti merkittävämpiin asioihin, kun taas pienemmän ja valta-asemaltaan heikomman valtion intressinä voi olla kansainvälisesti merkityksettömämpi teema, esimerkiksi oman alueen kalastusoikeuksien turvaaminen. Teoria hyväksyy vahvoilla valtioilla olevan heikkoja suurempia ulkopoliittisia pyrkimyksiä.⁷³

Ulkopoliittikan yleisessä teoriassa taloudellinen apu ja erityisesti kehitysapu nähdään esimerkkinä muutoshakuisesta ulkopoliittisesta käyttäytymisestä. Kansainvälinen apu nähdään vaikuttamisen välineenä, jonka toivotaan johtavan vastaanottajan tietynlaiseen, donorille mieluisaan, toimintaan. Talouden kasvua pyritään edesauttamaan monin tavoin, esimerkiksi olemassa olevia talousalueita kehittämällä ja uusia etsimällä. Useat aiemmat tutkimukset Intian käyttämisestä taloudellisista vaikutuskeinoista tukevat tätä teoriaa. Niissä kehitysavun antaminen nähdään talouden edistämisen välineenä.⁷⁴ Teoriaa tukee se, että Intian antama kehitysapu on lisääntynyt talouden kasvettua, ja se on ollut pitkälti lainamuotoista ja talousyhteistyöhön sidottua. Intian tavoitteiksi voidaan nähdä mm. uusien talousalueiden valtaaminen, vaikutusvallan kasvattaminen tietyllä alueella ja energiaturvallisuuden ylläpitäminen. Kahden hyödyn mallin mukaan voimakkaat valtiot käyttävät heikkoja enemmän resursseja muutoshakuiseseen politiikkaan, joten niiden voidaan mallin mukaisesti katsoa panostavan enemmän myös kehitysapuun.⁷⁵ Kehitysavun roolia talousdiplomatian osana tarkastellaan myöhemmin case-tutkimuksessa.

⁷² Palmer & Wohlander & Morgan 2002, 5.

⁷³ Palmer & Wohlander & Morgan 2002, 8-11.

⁷⁴ Jobelius 2007, 4; Price 2004, 10.

⁷⁵ Palmer, Wohlander & Morgan 2002, 12.

3.3. Intian ulkopoliittikan strategiset kehät

Valtion maailmankuvan maantieteelliseen muodostumiseen vaikuttavat poliittisen realismin mukaan sen intressit eri alueita ja niiltä löytyviä kapasiteetin osatekijöitä kohtaan. Intian ulkopoliittikan intressejä voidaan tutkia katsomalla, miten huomiota suunnataan eri maantieteellisille alueille, ja miltä maantieteellisiltä alueilta Intia etsii vahvistusta kansalliseen kapasiteettiinsa.

Intian ulkopoliittinen strategia jakaa maailman kolmeen samankeskiseen strategiseen kehään.⁷⁶ Ensimmäinen kehä käsittää Intian lähinaapuruston valtiot Pakistanin, Bangladeshin, Nepalin, Bhutanin, Malediivit ja Sri Lankan. Myös Kiina luetaan ensimmäiselle kehälle kuuluvaksi. Intian ulkopoliittiset intressit ovat perinteisesti keskittyneet tälle Intian valtameren alueelle, jota maa pitää vaikutusalueenaan.⁷⁷ Vuonna 1985 perustettu Etelä-Aasian maiden yhteistyöjärjestö SAARC ja vuonna 2001 perustettu SAFTA-vapaakauppa-alue ovat lähialueyhteistyön merkittävämpiä saavutuksia. Intia on myös SAARC:ia laajemmalle levittäytyvän Intian valtameren valtioiden ”Indian Ocean Rim Association for Regional Co-operation”- yhteistyöjärjestön (IOR-ARC) aktiivinen tukija. Ulkopoliittista yhteistyötä on rakennettu myös Kaakkois-Aasian yhteistyöjärjestö ASEAN:n suuntaan. Intiasta tuli ASEAN:n täysipainoinen dialogikumppani ja ASEAN:n aluefoorumin jäsen vuonna 1996.⁷⁸

Ulkopoliittisesti Intian suurin uhka ja arkkivihollinen on jo vuosikymmenien ajan ollut rajanaapuri Pakistan. Intia on sotinut kolme sotaa Pakistanin kanssa ja käynyt läpi useita muita konfliktitilanteita. Jännitteiden taustalla ovat monet historialliset seikat, suurimpana erimielisyydet Kashmirin osavaltion hallinnasta. Walter Andersen kirjoittaa Intian ja Pakistanin suhteiden olleen NDA:n kaudella heikot, mutta näkee suhteissa tapahtuneen myös positiivista kehitystä. Hänen mukaansa Intian suhtautuminen Pakistaniin muuttui NDA:n kaudella sovittelevammaksi. Esimerkiksi pääministeri Vajpayeen Lahoreen Pakistaniin helmikuussa 1999 tekemä matka oli tarkoitettu lieventämään jännitteitä, samoin kuin bilateraalineuvotteluiden aloittaminen Pakistanin johtajan Pervez Musharrafin kanssa. Vain kaksi kuukautta tämän jälkeen käyty Kargilin sota kiristi jälleen maiden välejä, mutta Anderson uskoo Vajpayeen yrittäneen tosissaan dialogin aloittamista ja jännitteiden lieventämistä diplomaattisin

⁷⁶ Mohan 2006b, 17.

⁷⁷ Cohen 2001, 232.

⁷⁸ India's Foreign Policy.

keinoin läpi pääministerikautensa.⁷⁹ Eräs merkittävä motiivi sovittelyammalle Pakistan-politiikalle oli Intian ja Yhdysvaltojen lähenevä suhde. Aiempaa läheisemmän suhteen luominen Pakistanin perinteiseen liittolaiseen asetti painetta myös Intian ja Pakistanin suhteiden parantamiselle. Muun muassa Kargilin konflikti vuonna 1999 saatiin päätökseen Yhdysvaltojen tiukan painostuksen jälkeen.

Kiina on toinen Intian perinteinen vihollinen ja kilpailija Aasiassa. Suuren kokonsa ja väestönsä vuoksi Kiina on ollut Intian ulkopoliittisen erityistarkkailun kohde. Kiinan ulkopoliittiset intressit ovat suuntautuneet pääasiassa itään, samalla kuin Intian intressit ovat keskittyneet etelään (Intian valtameren alueelle), mutta mailla on ollut myös yhteisiä kiinnostuksen kohteita. 1990-luvun lopulla ja 2000-luvulla yhteinen kasvavan kiinnostuksen kohde on ollut Afrikan manner, mistä haetaan kauppaa-alueita ja energiaa. Toisaalta Intian ja Kiinan suhde on muuttunut samana ajanjaksona kilpailusuhteesta kohti kasvavaa, molempia hyödyttävää yhteistyötä, ja maiden suhteet ovat parantuneet.

Toinen strateginen kehä ulottuu Aasian ja Intian valtameren halki Intian laajennettuun naapurustoon. Kehän tärkeimmät valtiot ovat Venäjä ja Australia, ja sille kuuluvaksi luetaan myös Afganistan, Iran ja Keski-Aasian valtiot. Tällä alueella Intia pyrkii tasapainottamaan muiden valtioiden valtaa ja estää niitä sekaantumasta sen intresseihin. Afganistan on hyvä esimerkki tästä. Siellä Intian tärkeimpänä tavoitteena on tasapainottaa alueen valtasuhteita ja estää Pakistania ja radikaaleja islamistiliikkeitä saamasta lisää vaikutusvaltaa. Tavoitteena on taata alueellisen turvallisuuden säilyminen. Intian ulkopoliittiset intressit ovat kohdistuneet entistä vahvemmin Afganistaniin Taleban-hallinnon kaaduttua vuonna 2001.

Intian ja Venäjän välinen suhde on parantunut viimeisen vuosikymmenen aikana. Maiden väliset suhteet hiipuivat hetkeksi Neuvostoliiton hajoamisen jälkeen, mutta BJP-puolue nosti vanhan liittolaisen jälleen tärkeäksi yhteistyökumppaniksi. Maat allekirjoittivat strategisen kumppanuuden deklaration vuonna 2000 presidentti Putinin ensimmäisellä Intian vierailulla. Putinin toinen vierailu vuonna 2004 lähensi maiden suhteita entisestään. Yhteistyön keskeisiä painopisteitä ovat energia ja puolustus, ja Venäjä myy Intialle paljon aseita.⁸⁰ Turvallisuusneuvoston pysyvänä jäsenenä Venäjä on Intialle merkittävä myös siksi, että se kannattaa Intian pysyvää jäsenyyttä ja veto-oikeutta neuvostossa.

⁷⁹ Andersen 2001, 774.

⁸⁰ Smith 2007, 10.

Stephen Cohenin mukaan Intia hakee suurempaa vaikutusvaltaa toiselle kehälle laskettavalla Afrikan mantereella.⁸¹ Erityistä kiinnostusta ovat saaneet viime vuosikymmenen aikana osakseen Afrikan luonnonvaroiltaan rikkaat valtiot. Cohen kirjoittaa vuonna 2001 Intian strategisen kiinnostuksen Afrikkaa kohtaan olevan lähinnä Kiinaa ja Pakistania tasapainottavaa, melko epäsuoraa toimintaa.⁸² Silti Kiinan lähivuosina lisääntynyt kiinnostus Afrikkaa kohtaan on herättänyt Intian suuntaamaan suurempaa huomiota alueen resursseihin. Kiinan kanssa taistellaan erityisesti alueen energiavaroista. Kilpailu on kovaa, sillä maailman toiseksi suurin energiankuluttaja Kiina tuo nykyisin jo lähes 30 % öljystään ja kaasustaan Saharan eteläpuolisesta Afrikasta.⁸³

Kolmas kehä kattaa loput maapallosta ja sen tärkeimmät toimijat ovat Yhdysvallat ja Euroopan unioni. Tällä alueella Intian kunnianhimoisena tavoitteena on Mohanin mukaan tulla yhdeksi maailman suurvalloista.⁸⁴ Merkittävämpää valta-asemaa on rakennettu panostamalla suhteiden parantamiseen ja lähentämiseen sekä Euroopan unionin että Yhdysvaltojen kanssa. BJP-puolueen eräänä tavoitteena oli Intian ja Yhdysvaltojen suhteiden lähentäminen, ja suhteet ovat parantuneet huomattavasti 2000-luvun kuluessa. Viimeisimpänä saavutuksena USA-Intia bilateraalisuhteissa voidaan pitää maiden välistä, 2. maaliskuuta 2006 solmittua siviiliydynteknologiasopimusta. Sopimus on osoitus Yhdysvaltojen kasvaneesta luottamuksesta Intiaa kohtaan, sillä se kattaa uraanin myymisen Intiaan, vaikkei maan ole kansainvälisen ydinsulkusopimuksen jäsen.

Energiaturvallisuuden kannalta erityisesti 1. ja 2. kehä ovat tärkeitä Intialle. Intian oma energiakapasiteetti on puutteellinen ja maa tuo paljon öljyä, kaasua ja teollisuuden raaka-aineita ulkomailta. Intian valtameren alue on Intialle energiaturvallisuuden suhteen merkittävä, sillä alue on tuotantonsa lisäksi merkittävä energian kuljetusväylä. Alueellisen yhteistyön kautta pyritään maksimoimaan valtameren alueen turvallisuus ja Intian vaikutusvalta siellä. Toisella kehällä merkittäviä energian lähteitä ovat Keski-Aasian suuret energiatuottajat, joiden merkitys Intialle on kasvanut viime vuosikymmenten aikana. Kolmannen kehän valtioista Intia on osoittanut kasvavaa kiinnostusta Latinalaisen Amerikan valtioihin. Yhteistyötä muun muassa Brasilian kanssa on lisätty voimakkaasti. Jobelius kirjoittaa Kiinan ja Intian kasvavan raaka-aineiden tarpeen saaneen ne

⁸¹ Cohen 2001, 245.

⁸² Cohen 2001, 246.

⁸³ Mwega 2007, 4.

⁸⁴ Mohan 2006, 17–18.

kääntämään katseensa kohti aluetta, josta voikin tulevaisuudessa muodostua Aasian nouseville valloille merkittävä raaka-aineiden lähde.⁸⁵

⁸⁵ Jobelius 2007, 5.

4. UUSI RETORIikka

Politiikan tutkimuksen tieteenalalla on vain harvoin mahdollista löytää yhtä ainoaa objektiivista totuutta. Tavallisemmin politiikan tutkijat punnitsevat erilaisia näkökulmia ja vaihtoehtoja, ja luovivat kiistojen ja valintojen viidakossa. Yhden oikean vastauksen puuttuessa argumenttien ja niiden taustalla olevien valintojen sekä perustelujen merkitys nousee suureksi. Retoriikan tutkimus edustaa metodina tutkimusta jossa se, miksi jotain sanotaan, nousee yhtä merkittäväksi kuin se, mitä sanotaan. Tällainen metodologinen lähestyminen antaa tutkijalle mahdollisuuden poliittisen puheen analysoimiseen voimakkaana vaikuttamisen keinona, ei ”pelkkänä retoriikkana”. Uuden retoriikan avulla voidaan tutkia, miten argumentaatiolla luodaan todellisuutta vaikuttamalla yleisön käsityksiin. Samalla pyritään saamaan kannatusta tietyille teeseille ja arvoille, joille argumentit perustuvat. Arvopäätelmien perusteita ja vaikuttavuutta voidaan arvioida uuden retoriikan analyysimenetelmien avulla. Retoriikan lähestyminen argumentaationa antaa mahdollisuuden tarkastella myös puheen sisältämää epävarmuutta ja toiveita tulevasta.

Seuraavassa luvussa esittelen ensin uuden retoriikan luonnetta ja taustaa, ja syvennyn sen jälkeen uuden retoriikan oppi-isän Chaïm Perelmanin argumentoivan retoriikan teoriaan. Keskityn luvussa erityisesti argumenttien pätevyyttä tutkivan formaalisen retoriikan painotuksiin, sillä minua kiinnostavat kielen kuvien sijaan sen tavoitteet ja niiden saavuttaminen.⁸⁶

4.1. Retoriikka metodologiana

Retoriikka ei ole yksiselitteinen metodinen väline, vaan sen traditiot poikkeavat paljolti toisistaan. Tulkintateorian retoriikan juuret ovat diskursiivisessa traditiossa, joka perustuu konstitutiiviseen todellisuussuhteeseen. Käsitys maailmasta ei ole valmis ja muuttumaton, vaan se syntyy ymmärtämisen tapahtumassa. Todellisuus rakentuu diskurssien eli keskustelun ja kielen kautta. Vuorovaikutus määrittää puheen tavoitteen eli vaikuttavuuden onnistumisen.⁸⁷ Retoriikan tutkimus voidaan luokitella sen mukaan, mihin kielenkäytön tasoon huomio suunnataan. Tasoista voidaan erottaa puheiden ja esitysten retoriikka, trooppien tai kielikuvien retoriikka, ja argumentoinnin retoriikka. Puheiden ja

⁸⁶ Palonen & Summa 1996, 11.

⁸⁷ Apunen 1991, 28, 33.

esitysten retoriikassa tarkastellaan esityksiä ja kuvia kokonaisuuksina, arvioiden niiden vaikuttavuutta suhteessa yleisöön. Tekstillisten ominaisuuksien lisäksi korostuvat puhujan taidot ja esityksellinen vakuuttavuus. Trooppiretoriikka kuvastaa tahdonilmaisua ja antaa välineen argumentoinnille. Sen avulla voidaan tutkia esimerkiksi jollekin aikakaudelle, tekstile, tai kirjoittajalle tyypillisiä kielellisiä ajatusmuotoja ja tyylejä.⁸⁸

Kolmas kielenkäytön taso, argumentoiva retoriikka, toimii tutkimukseni metodologisena perustana. Se nousee Platonin (n.492–347 eKr.) ja Aristoteleen (382–322 eKr.) perinteestä, ja eroaa realistien suosimasta välineellisestä retoriikasta, jossa kielen oletetaan representoivan todellisuutta ”sellaisenaan kun se on”, ilman, että ihanteita ja toiveita otetaan huomioon.⁸⁹ Uudessa argumentoivassa retoriikassa huomioidaan esityksen ne puolet, joilla pyritään muuttamaan tai vahvistamaan yleisön käsityksiä asioista. Toisin kuin suostutteleva ja taivutteleva niin sanottu ”vanha retoriikka”, se suuntautuu vaikuttamisen keinojen määrittelyyn. Retorin pyrkimyksenä on houkutella kuulijat tukemaan toimintaa tai siitä pidättymistä, ja se soveltuukin parhaiten eksplisiittisesti vaikuttamaan pyrkivien tekstien analyysiin. Välineellisen retoriikan tieteellinen totuus osoitetaan oikeaksi demonstraation kautta, eikä se jätä tilaa todennäköisyyksille tai epävarmuudelle. Argumentaation totuus perustuu kyseenalaisille lähtökohdille ja päättelysäännöille, ja jättää tilaa argumenteilla vaikuttamiselle. Sen keskiössä on absoluuttisten lainalaisuuksien saavuttamisen sijaan määrittelyyn tai määrittelemättömän yleisön hyväksynnän saavuttaminen erilaisia argumentteja hyödyntäen.

4.2. Perelmanin argumentoiva retoriikka

Argumentaatioretoriikan tunnetuimmat tutkijat Chaïm Perelman ja Stephen Toulmin käsittivät retoriikan tietoisena vaikuttamiseen tähtäävänä kielen käyttönä. Nämä uuden retoriikan luojat nostivat retoriikantutkimuksen 1950-luvulla uudelleen relevantiksi tutkimuskohteeksi sitä vallinneesta rappiotilasta. He kumosivat ilkkuvan käsityksen ”pelkästä retoriikasta”, pelkkään kaunopuheisuuden rajoittuvasta sanoilla saivartelusta. Perelman ja Toulmin halusivat esittää kattavan teorian argumentoivan tekstin tai puheen analysoimiseksi, ja samalla selvittää sen pätevyuden. Keskityn kahdesta tutkijasta lähinnä Perelmanin argumentoivaan retoriikkaan.

⁸⁸ Palonen & Summa 1996, 10.

⁸⁹ Perelman & Olbrechts-Tyteca 1971, 1-14.

Perelman määrittelee uuden retoriikan praktisen päättelyn tutkimukseksi. Perelmanin argumentaatiotutkimusta motivoi halu arvioida järjellisesti arvopäätelmien hyvyttä tai heikkoutta. Hän tutki arvopäätelmien uskottavuuden rakentamista vakuuttavan kielenkäytön keinoin ja pohti arvo- ja tosiasiapäätelmien vastakkainasettelua. Tosiasia- ja arvopäätelmien asettaminen ehdottomaan keskinäiseen arvojärjestykseen asettaa tosiasiat aina ensisijaisiksi, jolloin arvopäätelmiltä häviää rationaalinen perusta. Yhteiskunnallisten instituutioiden legitimiisyys kuitenkin nojaa käsitykseen, jonka mukaan myös arvopohjaisista kysymyksistä voidaan tehdä (ja yleensä tehdään) järkeen perustuvia ratkaisuja.⁹⁰ Arvopäätelmien roolia ei voida väheksyä, vaikka hierarkkisesti tosiasiapäätelmät tulevat aina ensin. Siksi käsittelen Intian kansainvälispoliittisen aseman määräytymistä sekä arvopäätelmien että tosiasiapäätelmien summana.

Perelman ei tee eroa tekstin muodon ja sisällön välille, vaan hän käsittelee niitä toisiinsa kietoutuneina päättelyn elementteinä. Siinä missä modernissa kielenkäytössä retoriikka on yhdistetty puheen ulkoiseen muotoon ja sitä on täten käsitelty sisällön vastakohtana, Perelman esittää analyysikehikon kaikille niille osatekijöille, joista argumentoivan tekstin vaikuttavuus voi syntyä.⁹¹ Osatekijöitä etsittäessä on kyse valinnasta. Argumentoinnin tueksi valitaan tiettyjä tosiasioita ja arvoja, joiden ympärille argumentin viitekehys kootaan. Valinnassa ei ole ainoita oikeita objektiivisiä vaihtoehtoja, vaan on valitsijan vastuulla, mitä argumentteja hän päättää käyttää.⁹² Argumentointi koostuu sellaisista keinoista ja tavoista, jolla väitteitä, ajatuksia ja vaatimuksia tehdään uskottaviksi. Tavoitteena on saada kuulijat kannattamaan tiettyjä tavoitteita ja sitoutumaan niihin. Argumentoinnin analyysissä selvitetään, mitä keinoja kirjoittaja tai puhuja käyttää sitoessaan väitteen ja sen pohjana olevat argumentit toisiinsa. Se tapahtuu aina tietyn kulttuurisen kontekstin sisällä. Täten argumentit sisältävät aina kulttuurisen omaleimaisuuden ja ne voivat sisältää tietyn kulttuurin sisällä yleisesti hyväksytyjä ”itsestäänselvyyksiä”. Argumenttien kulttuurilliset ristiriitaisuudet voivat toisaalta rikastaa keskustelua ja aiheuttaa jännitteitä.

⁹⁰ Summa 1996, 51-52.

⁹¹ Summa 1996, 62-65.

⁹² Perelman 1996, 42.

4.3. Osoitteellinen argumentointi

Argumentointi on osoitteellista, sillä se on aina kohdistettu tietylle yleisölle.⁹³ Yleisön merkityksen korostaminen on Perelmanin retoriikkanäkemyksen keskeinen teema. Se ei ole tutkimukseni kannalta erityisen merkittävä lähtökohta, sillä aineiston luonteen ja toisaalta tutkimukseni asettelun kannalta merkittävää on lähinnä jako kansalliseen ja kansainväliseen yleisöön. Ymmärtääkseen Perelmanin teoriaa kokonaisuutena on otettava huomioon tämäkin analyysin ulottuvuus.

Argumentointi on osoitteellista kommunikointia, jossa argumentoija on aina jollain tasolla tietoinen yleisöstään. Jotta esityksellä olisi vaikutusta, tulee se sovittaa yleisön mukaan.⁹⁴ Yleisöksi Perelman rajaa yksinkertaisesti sen joukon, johon argumentoija pyrkii vaikuttamaan. Yleisönä voi olla tietty henkilö, ryhmä tai kuka tahansa määrittelemätön vastaanottaja. Mitä yhtenäisempi yleisö on, sitä helpompi puhujan on sitä lähestyä. Joukolle tietyn puolueen tai harrastuspiirin edustajia on helpompi puhua vakuuttavasti. Erottelemalla toisistaan erityisyleisön ja määrittelemättömän universaaliyleisön Perelman tekee eron järkeen vetoavan ja tunteisiin vetoavan argumentoinnin välillä. Erityisyleisö on tarkasti määritelty ryhmä, jonka jäsenten koostumus ja erityispiirteet tunnetaan ennalta.⁹⁵ Näitä piirteitä, samoin kuin jäsenten odotuksia ja intressejä, voidaan hyödyntää vetoavia argumentteja valittaessa. Erityisyleisölle suunnatuissa esityksissä voidaan turvautua suostutteluun. Erilaisten retoristen keinojen avulla valtiojohdon on hyvä osoittaa suostuttelemalla, miten olisi parasta tai suotavinta toimia.

Vastakohtaisesti universaaliyleisön odotuksista ja haluista ei tiedetä etukäteen juuri mitään, ja siksi siihen vaikuttaakseen on pitäydyttävä yleispätevässä ja järkeen vetoavassa argumentoinnissa. Tällaisessa argumentoinnissa voidaan vedota esimerkiksi yleiseen hyvään, kansalliseen etuun tai jonkin asian määrälliseen enemmistöön. Esimerkiksi universaaliyleisölle argumentoitaessa voitaisiin vedota siihen, että talouskasvu johtaa yleisen hyvinvoinnin kasvuun Intiassa. Täten määrällisesti useampia hyödyttävä esitetään automaattisesti parempana vaihtoehtona, jota on järkevää kannattaa. Universaaliyleisölle argumentoitaessa on yleistä vedota yhteiskunnassa yleisesti hyväksyttävänä pidettäviin arvoihin. Intiassa argumentoinnin keinoina on perinteisesti käytetty gandhilaisuuteen tai

⁹³ Leiwo & Pietikäinen 1996, 95.

⁹⁴ Perelman 1996, 28.

⁹⁵ Summa 1996, 67–68.

nehrulaisuuteen pohjautuvia arvoargumentteja. Kansalle on perusteltu ulkopoliittisia valintoja mm. rauhan, omavaraisuuden ja ydinaseettomuuden arvoargumenteilla. Tärkeää on, että esityksen premissit ja argumentit ovat yleistettävissä ja siksi ainakin periaatteessa universaaliyleisön hyväksyttävissä.⁹⁶

4.4. Argumentaation premissit

Argumentaation yleisölähtöisyys vaatii yleisön arvojen ja lähtöolettamusten selvittämistä. Jokainen pitää joitain asioita itsestäänselvyyksinä, yleisesti hyväksytyinä tosiasioina. Maksimoidakseen vaikuttavuutensa on puhujan hyvä paneutua näihin Perelmanin premisseiksi eli esisopimuksiksi kutsumiin totuuksiin ja otaksumiin. Viisas puhuja selvittää yleisön premissit ja käyttää niitä puheessaan lisäämään uskottavuuttaan yleisön silmissä. Koska retoriikka nojaa niin sanottuun dialektiseen järjelyyn puhujan ja kuulijan välillä, on heidän välisestään sopimuksesta kiinni, millainen totuuskäsitys hyväksytään. Yleisesti hyväksytyinä pidettäviä argumentoinnin julkilausumattomia lähtökohtia ei puhujan enää tarvitse perustella, vaan ne hyväksytään sellaisinaan. Argumentaatio ei pyri myöskään premisseistä johdettujen totuuksien todistamiseen, sillä riittävää on, että itse premissit saavat tarpeeksi laajan hyväksynnän.⁹⁷

Puhujan lähtökohdiksi valitsemat premissit voidaan jakaa todellisuutta koskeviin ja suotavuutta koskeviin. Todellisuutta koskevat premissit ovat faktoja eli totuuksia tai otaksumia, suotavuutta koskevien perustuessa arvoille, hierarkialle ja yleisesti hyväksytyille päättelysäännöille. Perelmanin käsitys totuuksista itsestäänselvyyksinä pakottaa määrittelemään totuuden käsitteen hyvin ympärilyöreästi. Jokaisen järkevä ihmisen yleisesti hyväksymä totuus voisi olla esimerkiksi pyrkimys rauhanomaiseen maailmaan. Jokaisen automaattisesti hyväksymän universaalien totuuden määrittely on haastavaa, sillä tosiasian asema ei ole annettu ja tosiseikat voidaan aina kyseenalaistaa. Perelman tunnustaa yleisesti hyväksytyyn faktan määrittelyn vaikeuden, mutta puolustaa argumenttiaan seuraavasti: ”(...) milloin tosiseikoille tai totuuksille osoitettu hyväksyntä on riittävän yleistä, niitä ei voi kiistää joutumalla samalla naurunalaiseksi – ainakaan ellei esitä päteviä perusteluja epäilyksilleen.”⁹⁸

⁹⁶ Perelman 1996, 24–25.

⁹⁷ Emt. 28-30.

⁹⁸ Perelman 1996, 31.

Tosiasioita vähemmän ehdottomuutta vaativat otaksumat. Ne eivät ole tosiasioiden tavoin varmoja, mutta soveltuvat silti todellisuutta koskeviksi esisopimuksiksi. Näin ollen niitä voidaan käyttää menestyksellisen argumentaation lähtökohtina. Otaksumat nojaavat käytäntöön ja yleisesti tunnustettuun tapaan tehdä asioita. Argumentoija voi otaksua, mitä tilanteessa normaalisti tulisi tapahtumaan, ja vedota tuttuun tapaan, jonka avulla asia on aina ennenkin ratkaistu. Otaksumat voivat joutua ristiriitaan tosiasioiden kanssa ja jäädä hierarkiassa toiseksi, sillä normaali on käsitteenä tulkinnanvarainen. Lukemattomat erilaiset seikat määrittävät, mikä lasketaan tietyssä yhteiskunnassa ja tietyssä tilanteessa normaaliksi käytökseksi. Toisaalta normaalina tai todennäköisenä pidettyä seikkaa voi olla vaikea kiistää.

Erityisen vaikeita määriteltäviä premissejä ovat arvot. Universaaleinakin pidetyt arvot kuten totuus, hyvyys ja oikeus voidaan tulkita eri lähtökohdista eri tavoin, ja ne määrittelevät, suhtaudutaanko johonkin asiaan myönteisesti vai kielteisesti. Arvopohja ei ole muuttumaton, vaan aika, kulttuuri ja vallitseva yhteiskunnallinen tilanne muuttavat niitä. Muutosprosessissa on välillä hankala arvailla, mitkä arvot ovat jääneet historiaan ja mitä edelleen kannatetaan laajasti. Kylmän sodan loppuminen aiheutti Intiassa murrostilanteen, jossa kansallisia arvoja jouduttiin arvioimaan uudelleen, ja perinteisinä pidettyjen arvojen rinnalle nousivat realistisemmat arvot.

Argumentaatioissa tarvitaan Perelmanin ja Kuusiston mukaan sekä abstrakteja (kuten kauneus, oikeus) että konkreettisia (kirkko, isänmaa) arvoja, sillä eräät käyttäytymistavat voidaan määritellä vain suhteessa konkreettisiin arvioihin.⁹⁹ Konkreettiset arvot nähdään konservatiivisina, kun taas abstraktit arvot kuten oikeudenmukaisuus tai vapaus nähdään yhteiskunnalliseen muutokseen liittyvinä. Arvojen ohella argumentaatioissa turvaudutaan sekä konkreettisiin että abstrakteihin hierarkioihin. Konkreettisessa hierarkiassa esimerkiksi ihminen on tärkeysjärjestyksessä eläintä ylempiarvoisempi, ja abstraktissa oikeudenmukaisuus hyödyllisyyttä tärkeämpää.¹⁰⁰ Poliittisen realismin nousu Intiassa on aiheuttanut muutoksia abstrakteissa arvohierarkioissa. Poliittisten päättäjien on argumentoidessaan pohdittava, missä määrin esimerkiksi perinteisiä moraalikäsitteitä pidetään vielä realistisia ylempiarvoisempina, vai kannattaako yleisö jo oman edun ajamista yleismaailmallisten moraalikäsitteiden edistämisen kustannuksella.

⁹⁹ Perelman 1996, 33, 36–37.

¹⁰⁰ Perelman 1996, 34–46; Kuusisto 1996, 278.

Yleisten päättelysääntöjen eli lokusten perusteella voidaan mitata arvojen ”paremmuutta”. Lokukset ovat sellaisia argumentin varsinaisesta sisällöstä riippumattomia arviointiperusteita, jotka yleisö ennestään tuntee ja hyväksyy.¹⁰¹ Tutun lokuksen perusteella voidaan perustella vieraampikin asia. Tätäkin voidaan pitää kulttuurisidonnaisena. Perelman jakaa lokukset kvantitatiivisiin ja kvalitatiivisiin. Kvantitatiiviset lokukset perustuvat määräenemmistöön, eli siihen, kuinka moni asettuu määrällisesti tietyn väittämän taakse. Perustellessaan jonkin asian paremmuutta yleisellä mielipiteellä tai maalaisjärjellä puhuja antaa ymmärtää, että arvot saavat taakseen suuren kannattajamäärän, tai hyödyttävät useimpia kuuliijoista. Kvantitatiivisen lokuksen avulla voidaan myös verrata vallitsevaa tilannetta muihin tai osoittaa tapahtuneen muutoksen suuruus lukujen avulla. Poliitikon puheet demokratiasta kaikkia hyödyttävänä asiainilana perustuvat ajatukseen demokratiasta universaalina arvona. Kvantitatiivisia lokuksia ovat myös tapahtumat, jossa puhuja kertaa omia saavutuksiaan ja ansioitaan uudelleen.¹⁰² Vaalivoiton taustalla olevista suurista kannatusluvuista kerrottaessa muistutetaan, että juuri tämä taho on kansan toimesta valittu asemaansa. Kvalitatiivisia eli laadullisia lokuksia ovat ainutkertaiset tai jollain tavalla korvaamattomat asiat. Niitä käytetään kumoamaan vallitsevia itsestäänselvyyksiä ja tuomaan muutosta. Korvaamattomuus määritellään vertaamalla asioita jonkin tavanomaisen tai suorastaan vulgaarin kanssa.¹⁰³ Kvalitatiiviset lokukset voidaan samaistaa tietyn ylivertaisena pidetyn asian tai henkilön taakse. Intiassa tällaisia henkilöitä ovat Gandhi ja Nehru, joiden asema maassa on uniikki ja korvaamaton.

Perelmanin retoriikassa ongelmallista on universaaliyleisön ja esisopimusjärjestelmän keskinäissuhde. Yleisö ja siihen liittyvät esisopimukset ovat argumentaationsäännön mukaan riippuvaisia toisistaan, ja lähtöoletuksena on, että universaaliyleisö jakaa yhteiset premissit. Lähtöolettamusta ei voida käsitellä kritiikittä. Intian valtava koko, heterogeeninen kulttuuri- ja uskontoperinne, kastijärjestelmä sekä yhteiskunnalliset eroavaisuudet tekevät siitä niin moni-ilmeisen, ettei yleisön voida ajatella jakavan maanlaajuisesti samoja premissejä. Alueellisestikin premissit voivat erota huomattavasti toisistaan. Kansan premissejä voidaan tutkia, mutta niitä ei voida koskaan pitää muuttumattomina ja yleismaailmallisina. Vaikea tilanne tekee usein poliittisesta puheesta ympäröityä ja varovaista. Koska premisseistä ei voida olla varmoja, on turvallisempaa tyytyä latteuksiin, kuin ärsyttää vahvoilla kannanotoilla. Summa myöntää universaaliyleisön olevan kaikenkattavasta nimestään huolimatta puhujan mielessään luoma käsite, jolla ei ole empiiristä sisältöä, ja joka on lopulta vain ”eräänlainen

¹⁰¹ Kuusisto 1996, 278.

¹⁰² Perelman 1996, 37-38.

¹⁰³ Emt.

kulttuuri-, aika- ja paikkasidonnainen standardi”.¹⁰⁴ Summan perusteluihin luottaen olen huomionut tämän heikkouden analyysissäni, ja suhtaudun varauksella universaaliyleisön premissien määrittelyyn.

4.5. Argumentaatiotekniikat

Argumentoivaa retoriikkaa arvioidaan sekä rakenteellisesti että kokonaisuutena. Kokonaisuutta arvioitaessa tarkastellaan argumenttien määrää, painotusta ja esitysjärjestystä. Pelkkä matemaattinen laskutoimitus ei analyysissä riitä: Perelmanin mukaan liian usein toistettu argumentti voi aikaansaada yleisössä ennemminkin kielteisiä kuin myönteisiä tunteita, ja liian pitkä puhe karkottaa kuulijat. Määrää merkittävämpää on se, miten puhuja painottaa argumenttia tukevia seikkoja.¹⁰⁵ Onnistunut argumentointi vaatii huomiota perustelujen esittämisjärjestykselle. Onnistuneimmaksi Perelman laskee järjestyksen, jossa vahvimmat argumentit ovat puheen alussa ja lopussa.¹⁰⁶

Luonnollisella kielellä tapahtuvan argumentoinnin vaikuttavuus syntyy Perelmanin mukaan puhujan käyttämien tekniikoiden vaikuttavuudesta. Tekniikoita käyttäen arvioidaan puheen eri osa-alueita ja sen rakennetta. Yleisön arvioitavaksi jää, kuinka uskottavia nämä tietyn väitteet uskottavuutta rakentavat tekniikat ovat. Perelman erottelee karkeasti kaksi argumenttityyppiä, joiden vaikuttavuus perustuu eri asioihin. Sidosmuotoinen eli assosiativinen argumentointi liittyy yhteen erilaisia käsitteitä ja ilmiöitä. Sidosmuotoisia argumentteja käytetään yleisimmin silloin, kun halutaan säilyttää vallitseva tilanne muuttumattomana. Niiden esittäminen mahdollistaa lisäksi premissejä koskevan hyväksynnän siirtämisen koskemaan myös johtopäätöksiä.

Sidosmuotoiset argumentit on jaettavissa puhujan käyttämien ilmaisujen perusteella kolmeen tyyppiin: Kvasiloogisiin, todellisuuden rakenteeseen nojaaviin ja todellisuuden rakennetta luoviin argumentteihin. Seuraavassa esitellään tarkemmin nämä argumentointityypit.

¹⁰⁴ Summa 1996, 68.

¹⁰⁵ Perelman 1996, 155–156.

¹⁰⁶ Perelman 1996, 166–167.

4.5.1. Kvasiloogiset argumentit

Kvasiloogiset argumentit rinnastetaan usein loogiseen tai matemaattiseen ajatteluun. Vaatimuksena voi olla esimerkiksi ristiriitaisten seikkojen yhteensovittaminen. Kokonaisuudesta johdettava johtopäätös muodostetaan arvioimalla sen kaikkia osia erikseen, mutta kuitenkin osiensa summana. Osiin jakamalla voidaan todeta, mikäli johonkin tekijä ei sovellu johonkin osaan ja sitä kautta osoittautuu epäsopivaksi kokonaisuuteen. Kyse on valintatilanteesta, jossa asioiden yhteensovittamattomuus pakottaa tekemään päätöksen toisen paremmuudesta. Argumentin arvioimiseksi se on pelkistettävä niin, että se vastaa niin sanottua spatiaalista todellisuusrakennetta, jossa päättely perustuu tiettyyn matemaattiseen kaavaan.¹⁰⁷

Tyypillinen esimerkki kvasiloogisista argumenteista on kahden asian esittäminen ristiriitaisena tai yhteensovittamattomana. Ristiriitatilanteeseen suhtautumisessa Perelman näkee kolme vaihtoehtoa: Loogisen asenteen omaava puhuja ratkaisee tilanteen jo ennakolta. Käytännöllisen asenteen omaava hyväksyy sen tosiasian, ettei kaikkia ongelmatilanteita voida ratkaista etukäteen. Kolmas asenne on niin sanottu diplomaattinen asenne, jonka mukaan ongelmatilanteiden synty pyritään estämään tai syntynyt tilanne sivutetaan vaikenemalla, teeskentelemällä tai välttelemällä.¹⁰⁸

Kvasiloogiseen argumentointiin kuuluu myös kahden erilaisen tekijän samaistaminen kokonaan tai osittain. Näiden tekijöiden ei tarvitse olla muodoltaan identtisiä, sillä samaistamisen tarkoituksena on vaikutuksen tekeminen, ja se voi tapahtua määrittelyn tai analyysin tuloksena. Määritelmässä määrittelijä ja määriteltävä samaistetaan toisiinsa. Vertailua pidetään kvasiloogisena argumenttina silloin, kuin se ei johda konkreettiseen punnitsemiseen tai mittaamiseen. Vertailun argumentatiivinen voima perustuu vaikutuksen tekemiseen ennemmin kuin asian konkreettiseen osoittamiseen ja siksi suhteellisen koon ilmaiseminen voi olla vaikuttavampaa kuin tarkan luvun ilmaiseminen. Vertailua voidaan käyttää myös vähättelevässä merkityksessä.¹⁰⁹

Oikeudenmukaisuusargumentti sisältää Perelmanin korostaman oikeusfilosofian keskeisen periaatteen, jonka mukaan kahta samanlaista subjektia tai tilannetta on kohdeltava samalla tavalla. Vastavuoroisuuteen perustuvissa argumenteissa samaistetaan kaksi asiaa ja pyritään osoittamaan, että niitä tulee tietyn suhteen korreloivina termeinä kohdella samalla tavoin.¹¹⁰ Kehitysmaat vetoavat usein

¹⁰⁷ Perelman 1996, 59.

¹⁰⁸ Perelman 1996, 63–70; Perelman & Olbrechts-Tyteca 1971, 197–198.

¹⁰⁹ Perlman 1996, 86–88.

¹¹⁰ Perlman 1996, 76, 78.

tähän argumenttiin valittaessaan länsimaiden saaneen rakentaa talouttaan rauhassa ilman nykyisenkaltaisia päästörajoituksia ja ympäristönormeja. Saman kohtelun periaatteen mukaan niiden tulisi saada kehittää talouttaan rauhassa samoin kuin länsimaat ovat aikoinaan saaneet. Kvasilooginen argumentti voi rakentua myös transitiivisuuden, sisällymisen ja osiin jakamisen varaan. Transitiivista argumenttia käytetään, kun halutaan osoittaa, että rakenteen ensimmäisen ja toisen, sekä toisen ja kolmannen jäsenen välillä vallitseva suhde pätee myös ensimmäisen ja kolmannen jäsenen välillä.

4.5.2. Todellisuuden rakenteeseen perustuvat argumentit

Todellisuuden rakenteeseen perustuvat argumentit lähtevät liikkeelle todellisuuden muodostavien eri osien välisestä suhteesta. Perelmanin mukaan todellisuuden rakenteeseen perustuvat argumentit luovat luonnollisuuden kaltaisia yhdyssiteitä todellisuuden elementtien välille. Nämä siteet voivat olla kausaalisia, jolloin pyritään osoittamaan tietyn teon ja sen seurausten, tai tavoitteen ja sen saavuttamiseen käytettyjen keinojen välinen yhteys. Intian valtiojohton retoriikassa tämä näkyy tyypillisesti talousreformien perusteltaessa: talouskasvusta syntyy hyvinvointia; kehitysavun antamisen avulla vahvistetaan taloussuhteita.

Rinnakkaissiteillä tarkoitetaan kahden eri tason asioiden yhdistämistä, esimerkiksi henkilön ja hänen tekonsa välistä suhdetta. Henkilön maine muuttuu eräänlaiseksi hänen persoonaansa sijoitetuksi pääomaksi, josta voi olla hyötyä tai haittaa. Tällöin henkilön hyvyys tai pahuus on argumentteja selittävä tekijä. Väkivallattoman vastarinnan ja rauhan puolesta puhuneen Mahatma Gandhin teot henkilöityvät hyväksi ja hänen mainettaan ja sanojaan hyödynnetäänkin usein Intian poliitikkojen puheissa. Samalla tavalla Nehrun sanoja käytetään edelleen politiikan perusteluina. Rinnakkaissidettä voidaan käyttää myös negaationa: Intian valtionjohto voi yhdistää Pakistanin johtajan ja maan terrorismia tulevan politiikan yhteen sanoen johtajan tukevan pahoja tekoja siksi, että hän on luontaisesti paha.¹¹¹

Auktoriteettiin vetoavaa argumenttia käytetään silloin, kun haetaan tukea muille argumenteille. Tällöin etsitään esimerkiksi tutkimustulosten tai tilastojen avulla vakuutusta tilanteeseen, johon ei ole löydettävissä yhtä todistamiskelpoista totuutta. Samalla voidaan vähätellä omaan kantaan sopimattomia tietoja ja argumentteja. Auktoriteettiin vetoaminen sisältää aina valintatilanteen, ja tilastot voivat

¹¹¹ Perelman 1996, 102-107; Kuusisto 1996, 283-284.

vaihdella runsaasti niiden keräämistävän, kerääjän ja arviointi-indeksien mukaan. UNDP:n ja Maailmanpankin köyhyystilastot ovat tästä hyvä esimerkki. Maailmanpankin tilastoissa Intia luokitellaan kehitysmaaksi, kun taas UNDP:n tilastoissa se on alemman keskitason valtio.¹¹²

4.5.3. Todellisuutta luovat ja erottelumuotoiset argumentit

Todellisuuden rakennetta luovissa tai muokkaavissa argumenteissa yksittäistapauksesta tehdään esimerkki tai malli, jonka avulla päättely voidaan perustella. Esimerkkejä käyttämällä pyritään hyväksytyihin yleistyksiin, joita havainnollistetaan yksittäistapauksia hyväksikäyttäen. Yleistyksen muodostetaan yleisesti hyväksytyjen premissien pohjalle niin, että kaikkien on ne mahdollista hyväksyä. Näin esimerkit osoittavat säännön olemassaolon, jota sitten voidaan havainnollistaa eri tavoin. Esimerkistä voidaan vastaavasti muodostaa antimalli, jonka avulla konkretisoidaan, miten maailmanjärjestyksessä ei sovi toimia.¹¹³ Intian usein esiintuoma pitkäaikainen antimalli on naapurivaltio Pakistan, joka edustaa sille sen arvojen, demokratian ja rauhanomaisuuden, vastakohtaa.

Todellisuuden rakennetta luoviin argumentteihin sisältyvät lisäksi analogiaan perustuvat argumentit kuten metaforat, joiden avulla hyödynnetään kahden asian osoitettua samankaltaisuutta.¹¹⁴ Analogiassa todetaan kahden asian samankaltaisuus ja liittyminen toisiinsa. Metaforia käytettäessä asialle annetaan nimi, joka varsinaisesti kuuluu jollekin muulle.

Erottelumuotoinen argumentointi rakentaa uudelleen jo olemassa olevaa todellisuutta erottamalla yhteen kietoutuneita käsitteitä toisistaan. Vakiintuneena pidetty käsitepari erotetaan jälleen omiksi käsitteikseen ja niiden yhteenkuuluvuutta arvioidaan uudelleen kriittisesti. Usein kyseessä ovat filosofiset parit: abstraktin ja konkreettisen, tai teorian ja käytännön suhde. Erottelua käytettäessä pyritään yleensä muutokseen. Argumentoinnissa väitetään esimerkiksi, ettei teoria vastaa käytäntöä ja erotetaan samalla yhteenliitetty käsitepari. Tehokas erottelumuotoinen argumentaatio on vaativampaa kuin sidosmuotoinen, sillä monet käsitteet mielletään perustavanlaatuisesti yhteen, ja ne ovat jääneet kuulijan mieleen yhdistettyinä.

¹¹² Maailmanpankki 2007; UNDP:n Inhimillisen kehityksen raportti 2006.

¹¹³ Perelman 1996, 122–125; Kuusisto 1996, 284.

¹¹⁴ Perelman 1996, 58–61.

4.6. Valta poliittisessa retoriikassa

Poliittista valtaa koskevan tutkimusaiheeni vuoksi on syytä syventyä hieman tarkemmin poliittiseen retoriikkaan. Koska kielen käyttö on toimintaa, on poliitikkojen kielenkäyttö politiikan tekoa.¹¹⁵ Kielenkäytöllä on suuri merkitys vallitsevien valtasuhteiden tuottamisessa ja ylläpitämisessä, samoin kuin niiden muokkaamisessa. Valtaa analysoitaessa diskurssien ja vallan suhde nähdään produktiivisena, sosiaalisiin käytäntöihin liittyvänä ilmiönä.¹¹⁶ Retoriikka on tapa synnyttää ja pitää yllä mielikuvia, jotka liittyvät suotuisaan poliittiseen järjestykseen. Matti Hyvärinen kirjoittaa vallan ja retoriikan omaavan monella tavalla erityisen suhteen, sillä valta on analyttinen käsite jota ei voi käsin kosketella.¹¹⁷ Kiistanalaisena ja epämääräisenä käsitteenä se on haastava analysoitava.

Vallan käsitettä voidaan käyttää pitkälti metonymisesti, reduktiona. Valta joko on kokonaan jollain toimijalla, tai sitten sitä ei ole lainkaan. Metonymioissa valta ymmärretään suoraviivaiseksi instituutioiden hallinnaksi, ja valta on siten jakamaton. Konseption jyrkin vastakohta on foucault'lainen, alta nouseva valta, joka ei ole valjastettavissa minkään toimijan vallanhimon välineeksi.¹¹⁸ Retorisesti valta voidaan määritellä kolmella tavalla: toimivana subjektina, kamppailun kohteena tai toimijoiden välisenä suhteena.¹¹⁹

Aristoteles määrittää jaossaan politiikan deliberatiivisen retoriikan merkittävimmäksi retoriikan muodoksi. Hänen mukaansa politiikan retoriikassa argumentoinnin ensisijaisena tehtävänä on pohtia ehdotettujen ratkaisujen hyödyllisyyttä tai haitallisuutta suhteessa annettuihin tavoitteisiin. Perelman jakaa Aristoteleen ajatukset retorisiin keinoin vaikuttamisesta, mutta painottaa yleisön premissien selvittämistä Aristoteleen korostaessa yleisön tulevaisuusnäköymien realistista arviointia ennen argumenttien valintaa. Puhujan on otettava huomioon oletetut arviot tulevasta, sillä yleisö arvioi argumentteja suhteessa tähän oletettuun, todelta näyttävään tulevaisuuteen.¹²⁰ Tulevaisuutta ei tietenkään voida tietää varmasti etukäteen, vaan Aristoteles puhuukin arvioista. Harold D. Lasswell, Daniel Lerner ja Ithiel de Sola Pool ovat samoilla linjoilla puhuessaan ennusteesta (prediction)

¹¹⁵ Jokinen 1993, 189.

¹¹⁶ Jokinen 1993, 75.

¹¹⁷ Hyvärinen 1996, 176.

¹¹⁸ Hyvärinen 1996, 185.

¹¹⁹ Emt. 177.

¹²⁰ Rorty 1996, 6.

profetian (prophecy) sijaan. Retorisen päättelyn avulla ei voida tehdä varmoja profetioita, mutta retoriikkaa apuvälineenä käyttäen voidaan tuottaa ennusteita hallitsemaan vallitsevaa epävarmuutta.¹²¹

Poliittiselle puheelle on ominaista neuvominen, varoittaminen ja argumentoijan kannalta otollisimman vaihtoehdon suosittelu.¹²² Vallan jakaantuminen on yksi yleisimmistä kriittisten puheenvuorojen kohteista. Matti Hyvärinen käsittelee artikkelissaan ”Vallan retorinen konstruointi” erityisesti puoluepoliittisia valtasuhteita, mutta hänen ajatuksensa vallan jakaantumisesta soveltuvat myös maailmanpoliittiseen analyysiin. Valta on epätasaisesti jakaantunut resurssi, ja vallan keskittyminen nähdään ongelmana, johon muiden toimijoiden on vastattava. Joku on saanut liikaa valtaa, joku taas jäänyt sitä ilman. Valta on voinut olla yksittäisten vallankäyttäjien hallussa. Tällaisessa retorisessa konstruoinnissa lausumilla on selvä tavoite: vallan jakoa tulee muuttaa. Toimijat tuottavat itsensä ja vastustajansa kuvaamalla vallitsevat ”väärät” valtasuhteet. Edellisenkaltainen kritiikki näkee vallan kasautuvana suureena. Kasautumisen ja jakaantumisen metaforat kuvaavat tiettyä vallan esineistymistä, sen jähmettymistä välineeksi. Valtaa käsitellään resurssina, jota jaetaan, annetaan ja otetaan. Kaikilla on periaatteessa jonkin verran valtaa, mutta se voidaan käsittää myös esteeksi jonkin saavuttamiselle.¹²³

¹²¹ Laswell & Lerner & de Sola Pool 1952, 6-8.

¹²² Perelman 1996, 27.

¹²³ Hyvärinen 1996, 189-190.

5. AINEISTON ANALYYSI

5.1. Tutkimuksen taustaa: talousreformit muutoksen pohjana

Intian taloudellisen ja ulkopoliittisen muutoksen voidaan sanoa saaneen alkunsa ”kultaisena kesänä” vuonna 1991.¹²⁴ Maailmanjärjestystä järjestyttäneiden poliittisten mullistusten ja entisen pääministerin Rajiv Gandhin murhan jälkeen Intian politiikka oli käännekohdassa. Kylmä sota oli loppunut, Neuvostoliitto oli hajonnut, Irak miehittänyt Kuwaitin ja ensimmäinen Persianlahden sota oli alkamassa. Maailmanjärjestelmän muutos avasi uusia ovia ja sulki vanhoja, ja pakotti vedenjakajana Intian arvioimaan uudelleen talous- ja ulkopoliitiikkaansa.

Muutokset koskettivat Intiaa monilla osa-alueilla, eivätkä vähiten taloudessa. Persianlahden sodan alkaminen vaikeutti 25 prosenttisesti alueen öljystä riippuvaisen Intian taloutta, eikä taloudellista tilannetta helpottanut sekään, ettei Intian pitkäaikainen yhteistyökumppani Neuvostoliitto ollut enää sen tärkeänä kauppakumppanina. Rajiv Gandhin aikana oli myös otettu ulkomaanvelkoja, joita ei pystytty maksamaan, ja maa joutui vastoin omavaraisuuden sekä itsemääräämisoikeuden periaatteitaan ottamaan hätäapulainan IMF:ltä.

Ajatukset itsenäisyydestä lähtien vallinneen, tiukoille luvulle ja säännöille perustuneen suljetun suunnitelmatalouden (”License Raj”) reformoinnista eivät syntyneet yhtäkkisesti ja tyhjiössä, vaan pieniä uudistuksia oli tehty jo vuosien ajan.¹²⁵ Alkuaskeleita talouden liberalisointiin otettiin jo Indira Gandhin neljännellä pääministerikaudella vuosina 1980–1984 ja myös hänen jälkeensä valtaan noussut Rajiv Gandhi pyrki kaudellaan 1984–1989 edesauttamaan talousreformin etenemistä. Yritykset jäivät kuitenkin toteutumatta tiukan keskusvaltaisuuden ja byrokratian vastustuksessa, ja totaalinen talouden liberalisointi pääsi tapahtumaan vasta 1990-luvun puolella.¹²⁶

¹²⁴ van der Veen 2006, 13.

¹²⁵ ”License Raj” viittaa pääministeri Nehrun johdolla luotuun, Neuvostoliiton mallien innoittamaan talousjärjestelmään, joka perustui valtion tiukkaan taloussääntelyyn, valvontaan ja luvanvaraisuuteen. Tärkeimpänä taloushallinnollisena elimenä toimi valtion Suunnittelukomissio (Planning Commission), joka suunnitteli taloutta viisivuotisissa sykleissä niin sanottujen viisivuotissuunnitelmien (Five Year Plans) avulla.

¹²⁶ Andersen 2001, 766, 770.

Tarve talousreformille oli kova ja niiden arkkitehdiksi valittiin talousministeri Manmohan Singh. Singhin johdolla Intia avaisi taloutensa ulkomaisille sijoituksille ja yrityksille vuonna 1991.¹²⁷ Tätä ennen maan talous oli ollut pitkälti suljettu ja suojeltu, eikä se ollut houkuttanut ulkomaalaisia sijoittajia. Walter Andersenin mukaan ulkomaisia sijoituksia tehtiin vuonna 1990 maahan vain muutamalla miljoonalla Yhdysvaltain dollarilla¹²⁸. Maan pitkälti vaalimasta omavaraisesta ja säännellystä talouspolitiikasta luopuminen oli merkittävä muutos ja herätti arvostelua maan sisällä. Talousreformilla stabiloitiin maan taloudellinen tilanne ja vakautettiin pankkijärjestelmiä. Intian rupia devalvoitiin 19 prosentilla ja budjettimenoja leikattiin. Varoja uudistuksiin lainattiin IMF:ltä ja Maailmanpankilta.¹²⁹ Vapautettu talous alkoi kehittyä: talouskasvu kiihtyi kolmesta kuuteen prosenttiin, valuutta vakautui ja valuuttavaranto kasvoi.

5.1.1. Ulkopoliittikka muuttuu

Ulkopoliittisesti vuonna 1991 alkaneeseen muutosprosessiin liittyi ensisijaisesti ideologisia valintoja. Intian ulkopoliittikka ja maailmankuva assosioituivat vuosikymmenten ajan maan ensimmäiseen pääministeriin sekä poliittiseen vaikuttajaan Jawaharlal Nehruun. Stephen Cohen kirjoittaa Nehrun olleen parinkymmenen vuoden ajan dominoiva ja lähes yksinvaltainen poliittinen johtaja Intiassa.¹³⁰ Nehrun ulkopoliittikka oli yhdistelmä liberaalia internationalismia ja vahvan valtion periaatteita. Nehru ja hänen ulkopoliittikkansa jatkaneet seuraajat uskoivat Intian olevan voimakas valtio, jonka kansalla ja johtajilla olisi opetettavaa muulle maailmalle. Nehrulaisuuteen kuului vahva ideologinen lataus, joka korosti yleisen hyvän tekemistä ja moraaliperiaatteiden vaalimista. Nehru oli liberalisti uskoen valtioiden pystyvän nousemaan anarkian yläpuolelle yhteistyön ja rauhan avulla. Nehrulaisuudessa korostettiin kolmannen maailman keskinäistä solidaarisuutta ja monenkeskisyyttä. Kylmän sodan aikana Intia johti Liittoutumattomien maiden liikettä ja vastusti anti-imperialismia. Maa pysyi liittoutumattomana, mutta sillä oli hyvät suhteet Neuvostoliittoon, kun taas suhteet Yhdysvaltoihin olivat heikosti kehittyneet. Eräät tutkijat ovat väittäneet Intian olleen ideologialtaan lähes sosialistinen.¹³¹

¹²⁷ Grunström 2005, 25.

¹²⁸ Andersen 2001, 766.

¹²⁹ van der Veen 2006, 6-8.

¹³⁰ Cohen 2001, 37.

¹³¹ Ks. esim. C. Raja Mohan, jonka mukaan sosialistinen ideologia dominoi Intian poliittista diskurssia vuodesta 1976 aina 1990-luvun taitteeseen saakka. (Mohan 2006a, 2.)

Nehrulaisuuden idealismin joukosta on löydettävissä myös realistisia piirteitä. Cohenin mukaan nehrulainen internationalismi hyväksyi sen, ettei maailma kohtelee aina hyvin Intian kaltaisia heikkoja ja köyhiä valtioita. Kansallinen etu nähtiin realistisessa mielessä jokaisen valtion turvaksi sekä ulkopoliittikan muokkaajaksi, ja nehrulaiset kannattivat valtion mahdollisimman suurta omavaraisuutta. Intian kansainvälisiä intressejä Nehru piti luonteeltaan melko muuttumattomina ja pysyvinä.¹³² Nehrulaiset vaikutteet näkyivät Intiassa vielä vuosikymmeniä Nehrun kuoleman jälkeen, mutta haastajiksi nousivat realistisemmat poliittiset suuntaukset, jotka erosivat perinteestä monilla tasoilla. Cohenin konservatiivis-realistiseksi kutsuma suuntaus ja ideologisempi Hindutva näkyvät molemmat BJP-puolueen politiikassa.¹³³ Realistit uskoivat maailman muuttuneen perinpohjaisesti ja talouden olevan nyt uuden maailmanjärjestyksen veturina. Valta, mukaanlukien sotilaallinen valta, lisääntyisi talouden vahvistumisen kautta. Realistit jakoivat Nehrun uskomuksen Intian suuruudesta ja suhtautuivat myönteisesti militarististen nehrulaisten haluun käyttää voimaa.

5.1.2. NDA-hallinnon ulkopoliittiset linjaukset

Hindunationalistisen Bharatiya Janata Party-puolueen (BJP, Indian People's Party) johtama kansallinen demokraattinen liittouma (National Democratic Alliance, NDA-koalitiohallitus) nousi valtaan vuonna 1998. Liittouma koostui 24 puolueesta, mutta BJP dominoi hallituksessa ja sen hindunationalismi näkyi vahvasti koalition politiikassa. Liittouma ilmoitti heti valtaannousunsa jälkeen jatkavansa Kongressipuolueen (Congress Party) aloittamia talousuudistuksia. Ulkomaisten sijoitusten ja yritysten houkuttelua maahan jatkettiin, ja talouden kasvu kiihtyi 6-7 prosenttiin. Talouspolitiikassaan pääosin aiemman hallinnon kanssa samoilla linjoilla olleen hallinnon politiikan erot löytyvät ulkopoliitikasta, jonka suhteen sillä oli uudenlaisia visioita. Puolue oli jo ennen valtaantuloaan kertonut avoimesti halustaan harjoittaa uudenlaista, aggressiivisesti Intian kansainvälistä statusta nostavaa ulkopoliittikkaa. Poliittisia tavoitteita ja kansaan valettua optimismia kuvaa 2000-luvun alussa Intiassa käytetty ”Intia loistaa”-slogan (*”India Shining”*), jota BJP käytti myöhemmin vuoden 2004 vaalikampanjassaan.

BJP linjasi ulkopoliittikkaansa vuoden 1998 vaalimanifestissa (*”BJP Election Manifesto '98 ”*) ja myöhemmin ulkopoliittisia ratkaisuja esiteltiin NDA-hallituksen nimissä esitettyssä *”A proud, prosperous India”*-manifestissa vuonna 1999 sekä parlamenttivaalien alla vuonna 2004 julkaistussa

¹³² Cohen 2001, 37-40.

¹³³ Cohen 2001, 43-44.

”NDA Agenda for Development, Good Governance and Peace Manifesto”-ssa. Tutkimusongelma on aseteltu näissä manifesteissa julkaistujen ulkopoliittisten päälinjausten perusteella. Aineiston analyysia varten ohjelmista on nostettu seuraavassa esiteltyt viisi pääkohtaa, jotka toimivat analyysin perustana. Analyysissa tutkitaan tutkimuksen alussa esiteltyjen tutkimuskysymysten kautta sitä, miten manifestien sisältö näkyy ulkopoliittisen johdon retoriikassa.

BJP:n vuoden 1998 vaalimanifestissa ulkopoliittikkaa käsittelevän listauksen ensimmäisenä kohtana on **Intian kansainvälisen roolin kasvattaminen**. Tavoite jätetään linjauksessa melko epämääräiseksi ja tulkinnanvaraiseksi: siinä todetaan puolueen tavoittelevan Intialle ”sen kokoon ja kykyihin sopivaa roolia”.¹³⁴ Linjaa selvitetään tarkemmin vasta vuonna 2004, joskin viestiin jätetään silti tilaa yleisön tulkinnalle. BJP toteaa tuolloin tähtäävänsä moninapaisen maailmankuvan muodostumiseen siten, että Intia muodostaisi yhden keskeisistä navoista. Samalla pyritään Intian ”tarkoituksellisen ja vakaasti kasvavan” aseman vahvistamiseen maailmanjärjestyksessä.¹³⁵ Merkittävemmän kansainvälisen roolin tavoittelua tarkastellaan aineistosta läpileikkaavana teemana, jonka oletan näkyvän jokaisessa ulkopoliitiikan osa-alueessa.

BJP:n / NDA:n toiseksi tärkein tavoite kuvastaa puolueen ideologiasta pohjaa. Sen mukaan hallinto pyrkii **edistämään valtioiden suvereniteettia ja estämään minkäänlaisen hegemonian toteutumisen maailmassa**. Tätä tavoitetta tarkastellaan aineistossa lähinnä ideologisena linjauksena. Onko ideologian perusteena edelleen nehrulaisuus vai realistisemmat periaatteet? Tavoite voidaan linkittää realismiin periaatteisiin puolueen hindunationalismin kautta, sillä perinteisen valtiosuvereniteetin säilyttämisen katsotaan olevan yksi välttämätön tekijä oman kulttuurin säilyttämiselle.¹³⁶ Kolmanneksi on nostettu kunnianhimoinen tavoite **YK:n Turvallisuusneuvoston pysyvästä jäsenyydestä**. Manifestissa perustellaan tätä vaatimusta YK:n epädemokraattisuudella ja yleisellä reformin tarpeella. Turvallisuusneuvoston jäsenyys on pitkälinen tavoite, jota korostetaan myös NDA:n vuosien 1999 ja 2004 manifesteissa.

Vuosien 1998, 1999 ja 2004 manifestien mukaan taloudessa pyritään **laajentamaan ja syventämään talousreformia** Intian kansallisen edun mukaisesti. Talouskasvun keinoin halutaan hävittää täysin köyhyys ja työttömyys, poistaa maan sisäiset alueelliset ja sosiaaliset erot sekä rakentaa siltä

¹³⁴ ”To give India a role and position in world affairs commensurate with its size and capability” BJP Election Manifesto ’98.

¹³⁵ BJP Election Manifesto ’98.

maaseudun ja urbanisaation välille.¹³⁷ Vuoden 1999 manifestissa pyritään yhdistämään BJP:n nationalismi ja globalisaation vaatimukset:

”Jatkamme uudistusprosessia, antaen vahvan sysäyksen omavaraisuudelle taataksemme, että kansallisen talouden kasvu perustuu intialaisten rakentaman Intian periaatteelle; uudelleenarvioimme ja elvytämme reformit antaen etusijan työttömyyden poistamiselle ja kiihtyvälle infrastruktuurin, erityisesti energian ja voimalaitosten, kehittämiselle.”

“We will continue with the reform process, give it a strong Swadeshi thrust to ensure that the national economy grows on the principle that India shall be 'built by Indians'; reappraise and revitalize reforms through giving primacy to removal of unemployment, and to an accelerated development of infrastructure, particularly energy and power production.”¹³⁸

Hallinnon mukaan kasvu saavutetaan muun muassa alueellisia ja sivilisaatioiden välisiä yhteistyöryhmittymiä edistämällä ja vahvistamalla, ja erityisen tärkeinä pidetään SAARC:n ja ASEAN:n piirissä tapahtuvaa yhteistyötä. Ohjelmissa mainitaan myös diplomatian vahvempi sisällyttäminen osaksi taloudellisten tavoitteiden saavuttamista.

“Me tulemme edistämään ja vahvistamaan alueellisia ja sivilisaatioiden välisiä ryhmittymiä SAARC:n ja ASEAN:n piirissä ja uudelleensuuntaamme diplomaatiaamme taloudellisten ja kaupallisten tavoitteidemme saavuttamiseen.”

“We will promote and strengthen regional and civilizational grouping on the lines of SAARC and ASEAN, and reorient our diplomacy to pursue our economic and commercial goals.”¹³⁹

Bilateraalisuhteiden osalta ulkopoliittista erityishuomiota osoitetaan Yhdysvalloille, Venäjälle ja Afrikan mantereiden valtioille. Intian ja afrikkalaisten valtioiden, erityisesti ”perinteisten ystävien” Kenian, Nigerian, Etelä-Afrikan, Tansanian, Sambian ja Zimbabwen välisiä interaktioita pyritään lisäämään. Yhdysvaltojen ja Intian suhteen toivotaan vuoden 1998 manifestissa perustuvan tulevaisuudessa yhä enemmän keskinäiselle kunnioitukselle ja yhteiselle arvopohjalle. Venäjän todetaan olevan perinteinen ja pitkäaikainen kumppani, jonka kanssa halutaan lisätä yhteistyötä kaupan alalla, teknologiassa, puolustuksessa ja turvallisuusasioissa. Keski-Aasian ilmaistaan olevan näiden kahden valtion yhteinen intressien kohde.

¹³⁶ Kähkönen 2001, 16.

¹³⁷ “Further broadening and deepening of economic reforms, based on a self-reliant approach, for sustained double-digit GDP growth rate to achieve complete eradication of poverty and unemployment; end of regional and social disparities; and bridging the urban-rural divide.” Emt; Ks. myös ohjelmat 1999 & 2004.

¹³⁸ A proud, prosperous India An agenda. National Democratic Alliance 1999.

¹³⁹ ”Swadeshi” oli Intian itsenäistymisliikkeen käyttämä talousstrategia, jonka tavoitteena oli saada britit vallasta ja parantaa Intian taloustilannetta omavaraisuuden kautta. Mahatma Gandhi oli swadeshin tunnetuin kannattaja. Hän kutsui sitä ”itseensä luottamisen (swaraj) sieluksi”.

Eräs BJP-johtoisen hallinnon suurimmista ulkopoliittisista uudistuksista oli vain kaksi kuukautta hallituksen valtaannousun jälkeen toteutettu **ydinkoe**. Ydinkoe toteutettiin Tharin autiomaassa lähellä Pakistanin rajaa 11.5.1998, ja vaikkei se ollut Intian ensimmäinen, rikkoi se maan pitkällisen ydinaseettomuutta korostaneen politiikan. Kokeen valmistelut onnistuttiin pitämään salassa loppuun saakka, ja jopa Yhdysvaltain ulkoministeriö samoin kuin keskustiedustelupalvelu CIA:kin saivat siitä tiedon CNN- uutiskanavalta vasta tapahtuman jälkeen. Arvostelijoiden mielestä BJP järkeili Intian statuksen nousevan nopeimmin ydinkapasiteettia vahvistamalla, nostamalla Intia yhdeksi maailman ydinasevalloista. Vaikka ydinkoetta itsessään oli uumoiltu toteutettavan jo pitkään, ei sen tekemistä mainita suoraan BJP:n vuoden 1998 manifestissa. Kansallista turvallisuutta koskevassa kappaleessa puolue sitoutuu ydinaseettoman maailman luomisen taakse mutta toteaa myös, ettei Intia voi olla piittaamatta ydinteknologian uusista kehitysaskelista.

”Olemme siten sitoutuneet maan ydinasepolitiikan uudelleenarviointiin ja tarkastelemme mahdollisuutta ottaa ydinaseet politiikkamme osaksi.”

“We are, therefore, committed to re-evaluate the country's nuclear policy and exercise the option to induct nuclear weapons.”¹⁴⁰

Manifestissa ydinaseesta puhutaan epämääräisesti, mutta ydinaikaan siirtymisen tavoite oli tuotu hyvin selvästi esiin puolueen vaalikampanjan aikana. Sitä voidaan pitää eräänä merkittävimmistä BJP-puolueen havittelemista uudistuksista. Täten ydinkokeen tekemiseen liittyvän retoriikan analysointi on merkittävää tulkittaessa ulkopoliitiikan yleistä linjaa.

5.1.3. Aiemmat tutkimukset

Teresita C. Schaffer kuvaa NDA:n harjoittamaa ulkopoliitiikkaa pragmatistiseksi. Hänen mukaansa BJP:n johtaman hallinnon pragmatismi teki selvän eron Intian ulkopoliitiikkaa 40 vuoden ajan hallinneen Kongressipuolueen politiikkaan. Pragmatistit näkivät viennin ja investoinnin Intian kansainvälisten tavoitteiden saavuttamisen välineinä, ja uskoivat niiden lähentävän maan suhteita Yhdysvaltoihin. Schaffer sanoo USA:sta alkaneen tuolloin muodostua Intian tärkein kansainvälinen kumppani.¹⁴¹ Walter Andersen arvioi Intian ulkopoliittisten muutosten johtuneen osaltaan turvallisuustilanteen parantumisesta Kylmän sodan loppumisen jälkeen. Maailmanpoliittisen tilanteen

¹⁴⁰ BJP Election Manifesto '98.

¹⁴¹ Schaffer 2002, 37.

muutokset, Neuvostoliiton hajoaminen ja parantuneet suhteen aiemmin uhkana nähtyyn Kiinaan rohkaisivat Intiaa uudenlaiseen innovatiivisuuteen ulkopolitiikassa. Kiinan vuonna 1993 ottama puolueeton asenne Intian ja Pakistanin tilanteeseen loi turvallisuutta, sillä Intian ei tarvinnut pelätä kahden vihollisensa liittoutumista sitä vastaan.¹⁴²

Raja C. Mohan näkee Intian siirtyneen NDA:n kaudella ulkopolitiikassaan ideologisesti idealismista realistisempaan suuntaan. Idealismi oli ollut dominoiva osa Intian ulkopolitiikkaa itsenäistymisestä saakka ja maan eliitti kannatti sitä laajalti. Intia joutui uudelleen arvioimaan ideologista asemaansa maailmassa Neuvostoliiton romahdettua vuonna 1991. Kylmän sodan loppuminen, vanhan liittolaisen tuhoutuminen ja kansallisen talousstrategian muutokset pakottivat Intian hakemaan uutta ulkopolitiikkaa, ja globalisaation muodostamien uusien haasteiden kohtaamisesta tuli Mohanin mukaan sen uusi ulkopoliittinen prioriteetti. Hänen mukaansa realismi tarjosi vaihtoehdon nehrulaiselle traditiolle ja mahdollisti Intian siirtymisen suurempaa valta-asemaa tavoittelevaan politiikkaan.¹⁴³ Jyrki Käkönen muistuttaa, että globalisaatio ruokki NDA:n hindupolitiikkaa ja Hindustanin, pyhän hinduille kuuluvan maan, rakentaminen heijastui kokonaisvaltaisesti hallinnon politiikkaan.¹⁴⁴ Ulkopolitiikassa onkin nähtävissä hindulaisuuteen liittyviä aspekteja, mutta niihin syventyminen vaatisi laajuutensa vuoksi oman pro gradu-tutkimuksensa, ja siksi ne on rajattu tämän tutkimuksen ulkopuolelle.

5.2. Talousdiplomatia ulkopolitiikan keskiössä

Intian ulkopoliittisten muutosten taustalla ja rinnalla vaikuttaa talous. Sen vuoksi aineiston analyysi on aiheellista aloittaa ulkopolitiikan ja talouden suhteen tarkastelusta. Poliittisen realismin kapasiteettianalyysin mukaisesti ylivertaisuus taloudessa ei ole mahdollista ilman ylivertaisuutta globaalipolitiikassa, eikä valtion taloudellista ja maailmanpoliittista valtaa siten voida tarkastella toisistaan erillisinä. Vuosien 1998, 1999 ja 2004 manifesteissa talousreformien laajentaminen ja syventäminen priorisoidaan korkealle ulkopoliittisessa portfolioissa. Talouspolitiikan ja ulkopolitiikan suhteessa voidaan nähdä sekä muutoshakuisia että status quo'ta ylläpitäviä piirteitä. Reformien jatkaminen edustaa status quo'ta, mutta uutta NDA:n ulkopolitiikassa oli talouden valjastaminen yhä vahvemmin ulkopolitiikan osaksi. Taustalla vaikuttaa ajatus siitä, että globalisaation aikakaudella eräs valtion tärkeimmistä tavoitteista on saada muut toimimaan tavalla, joka edesauttaa sen talouskasvua.

¹⁴² Andersen 2001, 767.

¹⁴³ Mohan 2006a, 3-4.

Harold D. Lasswellin ja Abraham Kaplanin mukaan valtio voi käyttää taloudellista valtaa vaikutusvaltansa sekä asemansa korostamiseen ja muistuttamaan muita toimijoita valtakomponenttiansa voimakkuudesta.¹⁴⁵ NDA-hallinto käytti talousdiplomatiaa taloudellisen valtansa osoittamiseen ja edistämiseen. Hallinto lisäsi vuoden 2003–2004 budjetissa tuntuvasti diplomaattiseen toimintaan käytettäviä varoja. ”Erityisiin diplomaattisiin kuluihin” (Special Diplomatic Expenditure, SDE) budjetoitiin varoja, joiden avulla Intian edustustot ulkomailla valjastettiin vahvemmin talouden edistämiseen.¹⁴⁶ Talousdiplomatian rooli korostui uudella tavalla. Yashwant Sinha perustelee talousdiplomatian lisäämistä Financial Express-lehden haastattelussa 15.2.2003 painottaen, että talousosaaminen on modernin diplomatian ytimessä. Hän kertoo yhteensä 65 Intian suurlähetystön ja kaikkien konsulaattien omaavan maan talouden edistämiseksi omistetun talousosaston. Hän kertoo myös diplomaattien toimintavalmiutta kasvatettavan niin, että he voivat vastata kansainvälisten markkinoiden luomaan haasteeseen.¹⁴⁷

Sinha kutsuu puheessaan 31.1.2004 talousintressejä kansainvälisten suhteiden ensisijaiseksi kannattimeksi. Talousdiplomatian avulla tavoitellaan yleisessä ulkopoliittikan teoriassa mainittuja valtion ulkopoliittiseen portfolioon valittuja tavoitteita.

“Talous on aina ollut tärkeä osa ulkopoliittikkaa mutta vasta viime aikoina talousintresseistä on tullut kansainvälisten suhteiden ensisijainen liikuttaja. (...) Talousdiplomatiaa käytetään eri tasoilla tavoitteidemme saavuttamiseksi.”

*“Economics has always been an important part of foreign policy but it is only recently that economic interests have become the prime mover of international relations.(...) Economic diplomacy is being pursued at different levels to achieve our objectives.”*¹⁴⁸

Case-esimerkkinä luvussa kuusi esiteltyt Intian kehityspoliittikan muutokset ovat osa tällaista talousdiplomatiaa. NDA on kehitysapupäätöksinä linjaavan ”India Development Initiative”:n avulla rajannut riippuvuuttaan ulkomaisista avunantajista, antanut anteeksi köyhimpien valtioiden velkoja ja kasvattanut avustusohjelmaansa ulkomailla. Sinha sanoo suoraan talousdiplomatian olevan tavoitteellista:

“Vallitsevan tilanteen muutos ja taloudellinen voima tulee muuntaa strategiseksi, globaaliksi vaikutusvallaksi. Tästä on tullut merkittävä talousdiplomatiamme tavoite. Ulkoministeriö on alkanut

¹⁴⁴ Käkönen 2001, 16.

¹⁴⁵ Laswell & Kaplan 1950, 86-92.

¹⁴⁶ Tribune New Service 1.3.2003.

¹⁴⁷ Sinha 15.2.2003.

¹⁴⁸ Sinha 31.1.2004.

nostaa Intian statusta nousevana talousmahtina kansainvälisellä kentällä, ja peilaa tätä kuvaa säännöllisen julkisuuden, puheiden ja tapaamisten kautta medialle, ulkomaisille investoijille ja liikemiehille, tutkimuslaitoksille ja ulkomaisille hallituksille.”

“The new paradigm shift and economic strength need to be translated into strategic global influence. This has become the major goal of our economic diplomacy. MEA (Ministry of External affairs) has started raising the profile of India as an ‘Emerging Economic Power’ in the international scene and is projecting this image across media, foreign investors and businessmen, think tanks, and foreign governments through regular publicity and through speeches and interactions.”¹⁴⁹

Intialle tyypillinen kehitysavun antamisen muoto on ollut teknisen avun tarjoaminen. Sinha laskee teknologian ja kehitysmaihin suuntautuvan teknisen avun talousdiplomatian aspekteihin. Hän kertoo Intian talousdiplomatiaa käsittelevässä puheessaan 5.2.2003, että teknologista apua antamalla ja esimerkiksi tietyn valtion infrastruktuuria parantamalla kasvatetaan maan kapasiteettia, ja luodaan intialaisille yrityksille paremmat toimintaedellytykset siellä. Sinha käyttää sidosmuotoista argumentointia sanoessaan Intian edistävän omien etujensa ohella myös muiden kehitysmaiden etuja.¹⁵⁰ Puheesta on luettavissa kaksi erilaista viestiä. Yhtäältä Sinha luo argumenteillaan kuvaa Intiasta, joka omaa tarpeeksi resursseja auttaakseen niiden avulla muita kehitysmaita. Se tekee avunantajan roolissaan pesäeroa kehitysmaihin ja pyrkii lähentymään kehittyneiden valtioiden kanssa. Toisaalta puhuessaan kehitysavusta ja kehitysmaiden yhteisten tavoitteiden ajamisesta maa lupaa, että ajaessaan omia etujaan se samalla huolehtii kehitysmaiden etujen toteutumisesta. Intia siis toisaalta rummuttaa asemansa kasvattamista, mutta samalla haluaa säilyttää hyvät välinsä kehitysmaihin. Aineiston perusteella vaikuttaa siltä, että valtapyrkimyksistään huolimatta NDA katsoi, että kehitysmaaksi assosioitumisesta olisi enemmän hyötyä kuin haittaa.

5.2.1. Kehitystä talouden ansiosta

Ulkopoliittisten tavoitteiden ja keinojen välistä yhteyttä osoitettaessa käytetään todellisuuden rakenteeseen perustuvaa argumentointikeinoa, kausaalisuhteen osoittamista. Taustalla vaikuttavien syiden, tehtyjen ratkaisujen ja saavutettujen tulosten välille luodaan yhteys. Sinha erittelee 15.2.2003 pitämässään puheessa useita taustasyitä talouden merkittävyyden kasvulle. Sinhan mukaan vahva talouskasvu, matala inflaatio ja alhainen korkotaso, ulkomaisten sijoitusten lisääntyminen, kansalaisten vahva tieto-taito ja Intian ansaitsema tunnustus IT-alalla ovat tehneet taloudesta ulkopoliittisesti

¹⁴⁹ Sinha 31.1.2004.

¹⁵⁰ “(...) promote our interests in order to promote the interests of developing countries.” Sinha 5.2.2003

merkittävämmän kuin koskaan. Samalla se on saanut aikaan uniikkia yhteiskunnallista ja hyvinvoinnillista edistystä. Vajpayee korostaa puolestaan Intian kapasiteetin vahvuuksia ja rakentaa kuvaa Intiasta vahvana talousjättiläisenä, joka omaa merkittävää talouspotentiaalia. Hän käyttää tyypillistä sidosmuotoista argumentointia rakentaessaan kvantitatiivisen lokuksen avulla kuvaa valtavat markkinat omaavasta miljardiväestön maasta, jonka vahvuutena on sen koko, ja tavoitteena johtajuus maailmantaloudessa.¹⁵¹ Vajpayee käsittelee kapasiteettianalyysin osa-alueista väestöä Intian erityisvahvuutena, josta on maalle useita hyötyjä. Väestöllisesti mitattuna Intia muodostaa suuren markkina-alueen ja omaa keskiluokan jatkuvasti kasvaessa suuren ostovoiman. Työvoiman kannalta käsiteltynä se takaa Intian nousun valtapoliittisessa hierarkiassa.

Tyypillisimmässä kausaalisuhdetta hyödyntävässä tapauksessa valtiojohto korostaa aggressiivisen talouspolitiikan tärkeyttä suhteessa sen suotuisiin vaikutuksiin. 1990-luvun alussa alkaneiden talousuudistusten jatkaminen esitetään totuuteen perustuvana esisopimuksena. Tällöin esisopimuksen argumentti asettuu hierarkiassa ensimmäiseksi, eikä sitä ole tarkoitus kyseenalaistaa. Vajpayee käyttää tällaista esisopimusta itsenäisyyspäivän puheessaan vuonna 2001 perustellessaan talousreformien avulla saavutettuja hyötyjä kansalle:

”Tämä vuosi merkitsee Intian uuden talouspolitiikan vuosikymmentä. Ei ole epäilystäkään, etteikö talouden vapauttaminen olisi hyödyttänyt Intiaa.”

”This year marks a decade of New Economic Policy of India. There is no doubt that economic liberalization has benefited India.”¹⁵²

Talouspolitiikkaa perustellaan pääministerin Atal Bihari Vajpayeen ja vielä tuolloin talousministerinä toimineen Yashwant Sinhan argumenteissa myös korostamalla talouspolitiikan ja kehityksen kausaalisuhdetta. Reformien vakuutetaan johtavan köyhyyden vähenemiseen, yleisten elinolojen paranemiseen ja Intian merkittävyyden kasvamiseen

”Meidän tavoitteenamme on tehdä Intiasta taloudellisesti vahva ja elinvoimainen valtio, joka osallistuu maailmantalouteen itsevarmana ja vahvoista lähtökohdista. Rakennamme määrätietoisesti Intiaa, jossa ei ole sijaa nälälle, köyhyydelle, työttömyydelle ja puutteelle.”

¹⁵¹ ”An essential underpinning to the weight and vibrancy of our international role is the economic strength of the country. Our ambitious growth plans, the second generation of our reforms and the fiscal discipline which we are pursuing vigorously are meant to achieve this. We have to take advantage of the size of our one billion strong Indian market to attract investments on a scale which will make ours the fastest growing economy in the world.”

¹⁵² Vajpayee 15.8.2001.

*“Our goal is to make India an economically strong and vibrant nation which will participate in the world economy with confidence and from a position of strength. We are determined to build an India in which there is no place for hunger, poverty, unemployment and deprivation”.*¹⁵³

Ulkoministeri Sinha sanoo 15.3.2003 pitämässään puheessa, että kehitysmaan toiveena on kehittyneisiin valtioihin kuulumisen vuoteen 2020 mennessä.¹⁵⁴ Kehitystavoitteiden taustalla näkyvät toiveet poliittisen arvovalan kasvattamisesta. Perinteisesti ylempien kastien jäsenistä koostuneen BJP:n tavoitteena oli pyyhkiä köyhä menneisyys historiaan mahdollisimman nopeasti.

Talouskehityksen ympärille luodaan argumentteja talouden avulla saavutettavista muista suotuisista seurauksista. Talouspolitiikan avulla parannetaan intialaisten yritysten asemia kansainvälisillä markkinoilla ja tehdään Intiasta yhä nopeammin, ellei jopa maailman nopeimmin, kehittyvä talous.¹⁵⁵ Avoin, toimiva ja vapaa talous vahvistaa demokratiaa ja vahvistaa valtion turvallisuutta. Rinnakkaisuussidettä käyttämällä avoin talous myös rinnastetaan samalle merkitystasolle valtion yhdeksi peruspilariksi kutsutun avoimen yhteiskuntarakenteen kanssa.

Argumenteissa vakuutetaan, että teknologisen ja taloudellisen edistymisen vuoksi maailma on kiinnostunut Intiasta ja sen tuotteista ja osaamisesta uudella tavalla. Presidentti Narayan sanoo 24.3.1998 pitämässään puheessa hallituksen uskovan tieteen ja teknologian olevan avainasemassa kestävä kehityksen saavuttamisessa ja Intian muuttamisessa varakkaaksi sekä vahvan itsetunnon omaavaksi valtioksi. Talousministeri Yashwant Sinha lupaa seuraavana päivänä pitämässään vuoden 1998 budjettipuheessa hallituksensa uusien informaatioteknologian hankkeiden tekevän Intiasta uuden alan supervallan.

”(...) Toinen talousdiplomatian aspekti on teknologia. Olemme nyt saavuttaneet täysin uuden ja erilaisen imagon. (...) Olemme saavuttaneet erittäin tärkeän paikan globaalisti. Intialaisiin tuotteisiin kohdistuu nyt suuri kiinnostus maailmanlaajuisesti.”

*”(...) The other aspect of economic diplomacy is technology. We have acquired a totally new and different image now. (...) We have acquired a very important place globally. There is a great interest now in receiving Indian goods worldwide.”*¹⁵⁶

¹⁵³ Sinha 25.3.1998

¹⁵⁴ “Our hope is to emerge as a developed country by 2020.” Sinha 15.3.2003

¹⁵⁵ Ks. esim. Vajpayee 14.12.2001.

¹⁵⁶ Sinha 5.2.2003.

5.2.2. Liittoutuminen ja yhteistyö kasvun edistäjinä

Talouden edistämisen keinoiksi mainitaan kausaalisen argumentin avulla bilateraalisten ja alueellisten talousliittojen, kuten SAARC:n vahvistaminen. Yhteistyön kehittäminen lähinaapureiden kanssa ja kansainvälisellä tasolla nähdään tärkeäksi ulkopolitiikan rakentamisen välineeksi, manifestien lupauksen mukaisesti. Yhteistyövaltiot kuuluvat Intian lähimpään vaikutuspiiriin, ja kaupan avulla vahvistetaan yhteistyötä ja luodaan alueellista keskinäisriippuvuutta. Aineistossa käsitellään eniten Intian 1. ulkopoliittisella kehällä olevia SAARC-valtioita Pakistania, Bangladeshia, Sri Lankaa, Nepalia, Malediiveja, Bhutania, Afganistania sekä Kiinaa. Liittoutumisen ja yhteistyön vahvistamisen argumentoidaan johtavan talouden kehittymiseen globalisaation sääntöjen mukaisesti. Ulkoministeri Sinha kertoo ”India's Economic Diplomacy”-puheessaan 31.1.2004 Intian allekirjoittaneen vapaakauppasopimuksen Sri Lankan kanssa, ja neuvottelevan mm. Bangladeshin kanssa vastaavasta sopimuksesta. Itä- ja Kaakkois-Aasian -yhteistyötä painottavan ”Look East” – politiikan myötä kauppasopimuksia luotiin tuolloin myös mm. Thaimaan ja Singaporen kanssa. Useiden maiden mainitsemista voidaan pitää kvantitatiivisen lokuksen käyttämisenä: määrällisesti useiden valtioiden nostaminen esimerkiksi osoittaa, että yhteistyökumppaneita riittää ja yhteistyö laajenee jatkuvasti entisestään.

Intian merkittävä uhka ja kilpailija Aasiassa on ollut sen itsenäistymisestä saakka Kiina. Vuosituhannen vaihteessa nopeasti merkittävän valta-aseman saavuttaneena aasialaisena suurvaltana Kiina oli NDA:n kaudella erityisesti taloudessa Intian suuri kilpailija, joskin myös kasvava kauppakumppani. Kiinan muodostaa tämän asemansa vuoksi hyvän vastinparin Intialle maan kapasiteettia analysoitaessa. Kapasiteettianalyysin teesien mukaan minkään valtion kapasiteetti ei ole ja kehity itsestään, vaan sen vahvuudet ja heikkoudet voidaan tunnistaa vertailussa muihin valtioihin. Vertailua tehdäänkin läpi aineiston. Retorisesti Kiinaa käsitellään vakavasti otettavana kilpailijana, mutta niin, että yleisölle kuvastuu optimismi Intian tilanteesta. Pääministeri Vajpayee käyttää kvasiloogista argumenttia verratessaan Kiinaa Intiaan Kiinan vierailullaan 24.6.2003. Hän luettelee kvantitatiivisten argumenttien avulla kohteliaasti Kiinan vahvuuksia, mutta jatkaa korostamalla Intian nopeaa kehitystä ja mahdollisuuksia Kiinan haastamiseen. Intian lukuja kertomalla pääministeri haluaa antaa kuvan Intiasta, joka on Kiinan yhteistyökumppani, mutta samalla myös varteenotettava haastaja, joka seuraa heti Kiinan kannoilla.

Kiina-yhteistyö on ollut Intiassa varjossa vuosien ajan. Jotain maiden bilateraalisuhteesta kertoo se, että Vajpayeen vieraillessa Kiinassa 22.–27.6.2003 oli Intian pääministerin edellisestä vierailusta kulunut jo 10 vuotta. NDA tajusi nopeasti Kiina-suhteiden tärkeyden ja maiden väliset suhteet paranivat huomattavasti NDA:n valtakaudella. Pääministeri Vajpayeen Kiinan vierailun pääsyynä olikin parempien suhteiden luominen Kiinan johtoon. Johdon retoriikasta Kiina-yhteistyön lisääminen näkyy selvästi ja yhteistyön korostaminen kilpailija-aseman sijaan lisääntyä, mitä pidemmälle NDA:n valtakausi etenee. Lok Sabhassa 23.7.2003 puhuessaan Vajpayee kertoo kotimaiselle yleisölle sopineensa Kiinan vierailullaan yhteistyön lisäämisestä Kiinan kansantasavallan pääministerin Wen Jiabaon kanssa. Hän käyttää otaksunan premissiä puhuessaan Kiinan ja Intian yhteistyön mahdollisuuksista:

”Me olimme samaa mieltä siitä, että Kiinan ja Intian, jotka käsittävät yhden kolmanneksen ihmiskunnasta, tulisi työskennellä yhdessä tehokkaasti tehdäkseen 2000-luvusta aasialaisen vuosisadan.”

”We agreed that China and India, which comprise one third of humanity, should work together effectively to make the 21st century the Asian century.”¹⁵⁷

Intian ja sen kumppaneiden välisiä suhteita käsittelevissä puheissa korostuu tyypillinen talousretoriikan argumentointikeino, kvantitatiivisten lokusten käyttö. Kvantitatiiviset lokukset soveltuvat talousargumentteihin hyvin, sillä numeerisesti on helppo perustella monia seikkoja. Niiden avulla pyritään osoittamaan määrällisesti suuremman asian paremmuus. Kasvulukuja, tapahtunutta muutosta ja Intian sijoittumista kansainvälisessä vertailussa osoitetaan määrällisiä perusteluja käyttämällä. Intian talouskasvua esitetään useimmin prosenttiluvulla. Intian ja muiden valtioiden sijoittumista kansainvälisesti vertaillaan asettamalla ne tiettyyn järjestykseen. Lokuksena on tällöin edeltävän ensisijaisuus jälkimmäiseen. Vertailukohteena aineistossa käytetään usein itsenäistymisen vuotta 1947, talousreformien alkamisen ja Kylmän sodan loppumisen vuotta 1991, tai BJP:n valtaannousun vuotta 1998.

Kvantitatiivisten lokusten avulla tehty vertailu mahdollistaa erityisen hyvin kehityksen osoittamisen. Kehitystä kuvaamaan löytyy aineistosta monia esimerkkejä. Ulkoministeri Sinha kertoo puheessaan 26.8.2003 Intian ruokavarantojen olleen vuonna 1996 20 miljoonaa tonnia. Vuoden 2003 varantojen Sinha sanoo olevan 39,8 tonnia. Hän kertoo Intian nousseen maailman seitsemänneksi suurimmaksi

¹⁵⁷ Vajpayee 23.7.2003.

ruokaviljan viejäksi. Numeerisesti merkittävien eroavaisuuksien avulla vakuutetaan yleisö poliittisten ratkaisuiden oikeellisuudesta. Kvasiloogisen argumentoinnin avulla halutaan vakuuttaa (kontekstista riippuen) Intian kansa tai kansainvälinen yleisö siitä, että tehdyt poliittiset päätökset ovat olleet oikeita, ja köyhän kehitykseen lähtökohdista on onnistuttu ponnistamaan Aasian kasvavaksi talousveturiksi sekä ulkopoliittisesti merkittäväksi toimijaksi. Vastaavasti talouden kehitys voidaan osoittaa järkevästi vertaamalla nykyistä tilannetta vuoteen 1991.

5.3. Perinteiset arvoargumentit ja realismi kilpailevat ulkopoliitikassa

Realismin ajatuksia kansallisen edun ensisijaisuudesta pidetään usein kansallisvaltioiden järjestelmän peruskivenä; jokaisen valtion on säilyäkseen elossa turvattava itselleen hyödyllisimpien asetelmien toteutuminen. NDA korostaa ohjelmissaan poliittisen realismin mukaista kansallisen edun ensisijaisuutta ulkopoliitikassa. Perusteluna on, että kasvavasta monenkeskisyydestä ja liittoutumisesta huolimatta valtiojärjestelmä on edelleen suvereenien valtioiden muodostama. Intian on muiden valtioiden tavoin pyrittävä turvaamaan alueellinen turvallisuutensa ja hyvinvointinsa suhteessa muihin valtioihin. NDA on kuitenkin useaan otteeseen korostanut, ettei vanhoja moraalia ja monenkeskisyyttä korostavia periaatteita ole unohdettu. Avoimesti ajettaviin tavoitteisiin kuuluvat valtioiden suvereniteetin suojeleminen ja hegemonian muodostumisen estäminen. Millaiselle ideologialle NDA:n ulkopoliitikka perustuu?

Tarkasteltaessa aineistoa kokonaisuutena on huomattavissa, että jokaisessa ulkopoliitikkaa käsittelevässä puheessa näkyy realistinen vaade valtion edun ensisijaisuudesta. Suvereenin valtion edun ensisijaisuuden periaate esitetään puheissa esisopimuksena, joka yleisön oletetaan hyväksyvän sellaisenaan. Esisopimus tuodaan argumentatiivisesti esiin tyypilliseen esisopimusta koskevaan tapaan hyvin yleisessä muodossa, itsestään selvänä tokaisuna todeten, että ”*kansallisten intressien tavoittelu on jokaisen valtion, mukaan lukien Intian ensisijainen ulkopoliittinen tavoite*”.¹⁵⁸ Premissi sisältää lähtöoletuksen siitä, miten jokaisen valtion ulkopoliitikka toimii, eikä sitä ole tarkoitettu kyseenalaistettavaksi. Premissiä voidaan käsitellä todellisuutta koskevana faktatietona tai vähemmän ehdottomana otaksumana. Määrittelyn tekeminen on vaikeaa ja paljastaa Perelmanin teorian erään heikkouden, jonka teoreetikkin tunnustaa. Tulkinta jää kuulijan arvioiden varaan, sillä universaalisti hyväksytyjen tosiasioiden löytäminen on haasteena melkein pä ylikinainen. Esimerkiksi

kansainvälisen oikeuden pohjana olevat länsimaiset arvot eivät ole kansainvälisestä luonteestaan huolimatta universaaleja. Samalla tavoin valtiojärjestelmän toimijoiden asema ja ”suurempi tarkoitus” on yhtä kiistanalainen seikka. Ulkoministeri voi vain toivoa yleisön hyväksyvän tämän premissin mukisematta. Venäläisessä diplomaattiakatemiassa argumentti voi olla hyvinkin vaikuttava ja siten premissi onnistuneesti valittu.

Premissinä käytetyn realismin lisäksi argumenteista voidaan eritellä myös arvonäkökohtia, joita analysoimalla on löydettävissä myös realismista poikkeavia arvopoliittisia näkökantoja. Arvoihin perustuvissa argumenteista löytyy viittauksia Intian pitkäaikaiseen ulkopoliittikan kannattimeen, idealismiin. Moraalin ja idealististen periaatteiden korostaminen on ristiriidassa realismin periaatteiden kanssa. Hans J. Morgenthau kritisoi moraalisten periaatteiden ottamista politiikan ohjenuoraksi todeten, että moraalit (esimerkiksi demokratia ja yksilönvapaudet) ja valta ovat toisilleen vastakkaisia. Moraalipolitiikka sotkee helposti valtion tärkeimmän tarkoituksen, kansallisten intressien takaamisen. Universaaleille arvoperiaatteille annetaan väärä asema, mikäli ne valjastetaan poliittisten tavoitteiden saavuttamisen välineeksi.¹⁵⁹

Ulkoministeri Sinha sanoo Intian nykyistä ulkopoliittikkaa käsittelevässä puheessaan Intian ulkopoliittikan olevan tasapainottelua realismin vaatimusten ja ideologisten valintojen välillä.¹⁶⁰ Hän käyttää kvasiilooogista argumenttia ja ottaa toukokuussa 2003 pitämässään puheessa diplomaattisen asenteen ristiriitatilanteeseen. Sinha toteaa, että idealismi-realismi – keskustelua käydään ja tullaan tulevaisuudessakin käymään vilkkaasti, mutta mitään lopputulosta ei ole nähtävissä lähiaikoina. Samassa puheessaan hän korostaa, että jokaisen maailman valtion muut intressit ylittävä huolenaihe on kansallisten intressien suojeleminen ja edistäminen.¹⁶¹ Hän käyttää jatkuvuutta osoittavaa argumenttia vakuuttaessaan yleisölle tällaisen politiikan kuuluneen aina Intian ulkopoliittikkaan. Sinha käyttää arvoargumenttia puolustaessaan kansallisten etujen asettamista ensisijaiseksi:

”Siis, meidän tulee tavoitella kansallisia intressejä ilman häpeäntunnetta siitä”.

*“So, we need to pursue national interests without feeling ashamed of it”.*¹⁶²

¹⁵⁸“Pursuit of national interests is the primary foreign policy goal of all nations, including India.” Sinha 20.2.2003.

¹⁵⁹ Morgenthau 1952, 35-39.

¹⁶⁰ “(...) continue to evolve and implement a foreign policy that maintains a healthy balance between her principles and tradition of idealism as well as the demands of realism.” Sinha 20.2.2003.

¹⁶¹ “Because, I think for every country in the world, in the ultimate analysis, promotion, protection and safeguarding of national interest is the overriding, overwhelming concern.” Sinha 24.5.2003.

¹⁶² Sinha 24.5.2003.

Sinhan argumentti kuvaa aineistosta laajalti kuvastuvaa asemaa kahden arvomaailman ristitulesa. Toisaalta Sinhan tulee helpottaa kansan huolta vanhojen periaatteiden hylkäämisestä ja vakuuttaa, ettei omien etujen tavoittelussa ole mitään hävettävää. Hän käyttää kvasiloogista argumenttia ja vetoaa historiaan todetessaan, että kansallinen etu on sisältynyt Intian ulkopoliittikkaan sen itsenäisyydestä saakka ja erityisesti hyvinvoinnin lisääntymisen kannalta merkittävän 1990-luvun aikana. Tutun lokuksen avulla perustellaan vieraammalta tuntuva, ja samalla kerrataan kvantitatiivisen lokuksen avulla aiempia ansioita asettamalla kansallisen edun ajaminen 1990-luvulla alkaneen kasvun edesauttajaksi.

5.3.1. Arvoargumentit tyypillisenä vakuuttamisen keinona

Läpi aineiston käytetään huomattavan runsaasti arvoargumentteja. Erityisesti niitä käytetään idealismia tukevassa tarkoituksessa. Retoriikan avulla halutaan säilyttää kuva Intiasta valtiona, joka ei halua luopua perinteisestä asemastaan idealistina, rauhanrakentajana ja valtioyhteisön moraalisenä valvojana. Perelmanin mukaan arvoargumentit ovat tosiasia-argumentteja alempiarvoisempia, mutta aineiston retoriikassa arvoargumentteihin vetoaminen on määrällisesti suurin ja tyypillisin argumentoinnin tekniikka. Arvoargumenttien alempiarvoisuuden ei siis voida katsoa pätevän tässä aineistossa, vaan argumentit näyttävät pikemminkin vaikuttavina ja tehokkaina. Abstrakteihin arvoihin vetoavat argumentit kuuluvat myös tyylillisesti Intian valtionjohdolle tyypilliseen, kulttuurista ja perinteistä kumpuavaan puhetapaan.

Pääministeri Vajpayee käyttää abstraktia arvoargumenttia puhuessaan rauhasta itsenäisyyspäivän puheessaan 15.8.2001:

“Olemme aina olleet maailmanrauhan vahvoja kannattajia. Olemme tuhansien vuosien ajan hokeneet rauhan mantraa.”

“We have always been strong votaries of world peace. For thousands of years, we have been chanting the mantra of peace.”¹⁶³

Intian kansalle eli kotimaiselle universaaliyleisölle suunnattuna argumenteilla haetaan pysyvyyden ja ideologisen jatkuvuuden osoittamista. Intian parlamentin Lok Sabhassa 8.4.2003 pitämässään puheessa Sinha puolestaan vetoaa yleisöön korostamalla, ettei Intia ole luopumassa yhteistä hyvää, rauhaa ja

moraalia painottavista arvoistaan globalisaation ja markkinatalouden vaatimusten alla, vaan tulee aina toimimaan maailman moraalisenä äänenä.¹⁶⁴ Parlamentin alahuoneessa Lok Sabhassa esitetyn argumentin voidaan ajatella olevan myös kohdistettu kansalliselle yleisölle ja erityisesti valtion sisäiselle, epäilijöistä koostuvalle erityisyleisölle, joka on kritisoinut maan johdon luopuneen liian herkästi Intian ulko- ja sisäpolitiikkaa usean vuosikymmenen ajan kannattaneista arvoista. Vahva kommentti pysyvistä asemasta, joka ei koskaan tule häviämään, on tarkoitettu osoittamaan muutoksista huolimatta jatkuvaa ulkopoliittista arvolinjausta.

Arvoargumentteja käytetään paljon nostettaessa esiin Intian asema maailman suurimpana demokratiana. Yhdysvaltojen vierailullaan vuonna 1998 pitämässään puheessa pääministeri Vajpayee samaistaa kvasioloogisen argumentin avulla maailman hegemonin Yhdysvallat ja Intian toisiinsa.

”Me olemme maailman kaksi suurinta demokratiaa, ja jaamme samankaltaisen poliittisen kulttuurin, lehdistönvapauden ja lainvoiman.”

“We are the two largest democracies in the world, and have similar political cultures, a free press and the rule of law.”¹⁶⁵

Argumentaation vaikuttavuuden välineenä ovat demokratian yhteyteen mielletävät abstraktit arvot: vapaa lehdistö, lainvoima, ja poliittinen vapaus. Puheessa viljellään myös muita abstrakteja arvoja, joista esimerkkinä ovat pluralismi, humanisuus ja yhteiskunnallinen koherenssi. Abstrakteilla arvoilla korostetaan valtion perustan muodostavia peruseriaatteita, mutta nähtävissä on myös Perelmanin ajatusten mukainen yhteiskunnallisen muutoksen korostaminen. Arvot kuten tasa-arvo ja yksilön oikeudet nähdään hyvinvointivaltion perusarvoina, ja sellaiseksi Intia haluaa itsensä mielletävän. Moniongelmaisen kehityksensä maineesta eroon haluava valtio korostaa asemaansa maailman suurimpana demokratiana ja samaistaa itsensä läntisen maailman johtajan Yhdysvaltojen kanssa. Hyvinvointivaltion ja kehityksen symboleita esiintuomalla luodaan kuvaa nopeasti kehittyvästä valtiosta, jonka arvopohja yhdistää sen moniin länsimaisiin teollisuusmaihin. Arvohierarkian halutaan osoittaa muodostuvan samalla tavoin kuin rikkaille länsimailla. Demokratia-argumentteja käytetään myös dissosiatiiivisesti rajaamaan pois se, mitä Intia ei ole, tai ei halua olla. Pääministeri Vajpayee ilmaisee Intian halun kehitykseen ja köyhyyden poistamiseen sanoen itsenäisyyspäivän puheessaan vuonna 2001:

¹⁶³ Vajpayee 15.8.2001.

¹⁶⁴”India will always be the voice of morality in this world.” Sinha 8.4.2003.

¹⁶⁵ Vajpayee 28.9.1998.

”Kaikki meistä tietävät, etteivät demokratia ja nälkä sovi yhteen”.

*”All of us know that democracy and hunger cannot go together”.*¹⁶⁶

Argumentilla tehdään valinta: Intia ymmärtää köyhyyden ja nälän vähentämisen vaativan työtä, mutta haluaa olla nykyaikainen demokratia, eikä nälkäisten kansoittama kehitysmaa.

Intian ja Yhdysvaltojen suhteen parantaminen on ollut BJP:n tärkeimpiä tavoitteita ja sen takana on sekä poliittisia että taloudellisia motiiveja. Suhdetta parantamalla pyritään parantamaan omaa asemaa suhteessa kilpailijoihin, esimerkiksi Yhdysvaltojen pitkään tukemaan Pakistaniin. Suhde hegemoniin vaikuttaakin aineiston perusteella parantuneen valtakauden aikana ja johto osoittaa lausunnoissaan yhteistyöhalua. Maita yhdistävät edellä käsitellyn demokraattisuuden lisäksi terrorismin vastainen kamppailu, johon Intia on 9/11 jälkeen sitoutunut vahvasti. Vahvan talouden omaava Yhdysvallat on puolestaan kiinnostunut Intiasta talousalueena sen vakaan talouskehityksen myötä. Aineistoa kokonaisuutena tarkasteltaessa on kuitenkin huomattavissa, että Intian erottaa edelleen Yhdysvalloista erilainen näkemys siitä, millainen maailmanjärjestyksen pitäisi olla. Intia on korostanut läpi historiansa anti-imperialismia ja multipolaaria maailmanjärjestystä ja BJP:n manifesteissakin korostettiin hegemonian toteutumisen estämistä. Käytännössä ainoa vastustettava hegemoni vuosina 1998–2004 oli Yhdysvallat, joten BJP:n vaaliohjelmaa ajatellen suhteen siihen voisi olettaa olevan heikompi. Vajpayee, Sinha ja Singh tuovat retoriikassaan esiin sen, että yhden hegemonin sijaan Intia haluaisi nähdä moninapaisen maailman, jonka eräänä napana olisi Intia. Hegemonian vastustamista ei kuitenkaan koskaan esitetä suoraan Yhdysvaltoja syyllistävässä merkityksessä, sillä lämmenneitä suhteita ei haluta heikentää.

Demokratiaa korostamalla tehdään myös ero antimallina argumenteissa esiintuutuun Pakistaniin. Erottelumuotoista argumentointia käytettiin erityisesti 9/11 terrori-iskujen jälkeen, jolloin Intia halusi tehdä eron terrorismiin kytkettyyn Pakistaniin. Pakistan kuvataan retorisesti taakkana, joka uhkaa Intian ja muiden Intian valtameren alueella sijaitsevien valtioiden turvallisuutta ja kasvua. Ulkoministeri Sinha kutsuu 15.3.2003 pitämässä puheessaan Pakistania ”hyökkääjäksi” (”aggressor”) ja syyttää sitä fundamentalismista sekä terrorismin tukemisesta. Saman vuoden helmikuussa Moskovassa pitämässään puheessa Sinha kutsuu Pakistania kansainvälisen terrorismin episentriksi.¹⁶⁷ Terrorismikytkösten lisäksi Pakistanin vihamielinen suhtautuminen Intiaan nähdään myös esteenä

¹⁶⁶ Vajpayee 15.8.2001.

¹⁶⁷ Sinha 20.2.2003.

maan kapasiteetin kasvattamiselle. Sinha vetoaa valtion maantieteelliseen pysyvyyteen esisopimuksena todetessaan samassa puheessa, ettei mikään valtio voi paeta kansainvälisissä suhteissa epäedullista sijaintiaan. Vastakkainasettelun esiintuomisesta huolimatta on kuitenkin huomioitava, että Intian ja Pakistanin suhteen paranivat NDA:n valtakauden aikana. Pakistanin ja Yhdysvaltojen suhde oli tärkeä tähän vaikuttava tekijä.

Aineiston ideologisuutta käsittelevissä tekstifragmenteissa korostuu muutoksen perustelun tarve ja edelleen politiikassa kytevä ristiriita vanhan ja uuden välillä. Todellisuuden perustuvien argumenttien avulla perustellaan maailmanpoliittisesta muutoksesta johtuvia seurauksia kausaalisuhteenomaisesti. Puheissa korostetaan Intian pysyvän edelleen uskollisena Nehrun aloittaman ulkopoliitiikan periaatteille, mutta toisaalta esitetään faktatietona, ettei Intia voi sivuttaa nopeasti muuttuvan maailmanjärjestyksen siihen kohdistamia paineita. Viestinä on, että Intiasta riippumattomat muutokset ovat johtaneet muutostarpeeseen. Sinha käyttää kvasiloogista argumenttia ottaessaan marraskuussa 2003 Financial Express-lehdelle antamassaan haastattelussa käytännöllisen asenteen maan ulkopoliitiikan muutoksiin. Hänen mukaansa valtion ulkopoliitiikan tulee muokkautua vallitsevan tilanteen vaatimusten ja nyanssien mukaan.¹⁶⁸

Liittoutumattomuuden käsittely retoriikassa on hyvä esimerkki johdon mukautuvasta asenteesta. Liittoutumattomuus muodosti neljän vuosikymmenten ajan pohjan Intian ulkopoliitikalle. Intia tunnettiin erityisesti liittoutumattomien maiden johtajana ja anti-imperialistismin kannattajana. Nykyisin Liittoutumattomien maiden liike (NAM) näyttää yhä pienenevää roolia Intian ulkopoliitikassa. Ulkopoliittinen johto joutuu useassa aineiston tekstifragmentissa puolustamaan liikkeen ja sen edustaman ideologian asemaa nykypäivän Intialle. NAM:n heikko asema voidaan nähdä aineiston perusteella ulkopoliittikkana, jonka relevanttius hävisi pikku hiljaa muuttuvan maailmanjärjestyksen mukana. Liike on säilynyt pääosin YK:ssa toimivana maaryhmän melko löyhänä neuvotteluareenana. Liikkeen arvoa ei silti haluta väheksyä eikä ulkoministeri Sinha tunnusta Intian hylänneen sitä.

”En ole sitä mieltä, että me olisimme hylänneet liittoutumattomuuden. (...) Liittoutumattomuus on täällä. Erilaisen ja relevanttimman agendan omaava liittoutumattomuus tulee jatkumaan.”

¹⁶⁸ Sinha 24.11.2003.

“I will not agree that we have abandoned Non-Alignment. (...) Non-Alignment is there. Non-Alignment with a different and more relevant agenda will continue.”¹⁶⁹

Lausuntojensa retoriikalla johto hakee oikeutusta muutokselle osoittamalla sen taustalla olevat syyt ja niiden seuraukset sekä perustelemalla jo tapahtuneita muutoksia. Samalla valetaan optimismia tulevaan. Argumenteissa tuetaan realismin kansallisen edun periaatetta, jonka mukaan valtionhallinnon on toimittava oman kansan etujen mukaisesti, vaikka toiminta olisi ristiriidassa muiden valtioiden ja kansojen etujen kanssa, tai jopa moraalisesti kyseenalaista. Intian osalta kyse on talouskasvun ja arvopolitiikan yhteensovittamisesta. Esisopimus pyritään tässäkin esittämään itsestään selvänä: muutos on väistämätön, eikä sitä sovi kyseenalaistaa. Me-muotoa käyttämällä pyritään kokoamaan koko kansa yhdeksi samalla puolella olevaksi ryhmäksi.

Diplomaattinen varovaisuus todellisuutta rakentavien argumenttien käytössä osoittaa johdon varovaisen asenteen arvolinjausten suhteen. Sen enempää pääministeri Vajpayeen, Sinhan tai häntä edeltävän ulkoministeri Singhin retoriikasta ei löydy mitään tiettyä linjavetoa. Vaikka arvoargumentteja käytetään läpi aineiston paljon, ei radikaaleja linjauksia haluta tehdä, eikä pitkäaikaisia arvoja haluta missään nimessä tuomita huonommiksi lokuksiksi.

5.4. Ydinkokeet kääntävät uuden lehden ulkopoliitikassa

Uuden muutoshakuisen ulkopoliitiikan symboliksi muodostuneen ydinkokeen laukaisemisen perustelu osoittautui aineistossa talouspolitiikan perustelua vaikeammaksi. Heti hallintokautensa alussa maan johto joutui perustelemaan sekä kansalliselle että kansainväliselle yleisölle kaksi kuukautta valtaannousun jälkeen tekemäänsä maanalaista ydinkoetta. Koe johti laajaan kansainväliseen vastustukseen ja sai kansainvälisen yhteisön asettamaan sanktioita Intiaa vastaan. Ydinkoetta perustellaan aineistossa kolmella pääargumentilla. Koetta pidetään vallitsevan tilanteen aikaansaamana välttämättömyytenä, intialaisen tieto-aidon osoituksena ja arvovallan osoituksena. Pääministeri Atal Bihari Vajpayee puolustaa ydinkokeita sanomalla niiden olevan puolueen pitkään ajaman linjan tulos. Puolue oli jo ennen valtaantuloaan kertonut avoimesti halustaan vahvistaa Intian ydinasekapasiteettia ja nostaa Intia yhdeksi maailman ydinasevalloista. Pääministeri toteaa India Today-lehden haastattelussa 15.5.1998:

¹⁶⁹ Sinha 24.5.2003.

“Olen puhunut Intian ydinaseaikaan siirtymisen puolesta jo reilusti yli neljän vuosikymmenen ajan. Puolueeni, BJP ja aiempi Bharatiya Jana Sangh-puolue, ovat vaatineet tätä johdonmukaisesti ja voimallisesti jo pitkään.”

“I have been advocating the cause of India going nuclear for well over four decades. My party, the BJP and earlier the Bharatiya Jana Sangh, had been raising this demand consistently and forcefully for long.”¹⁷⁰

Vajpayee käyttää oikeudenmukaisuusargumenttia vaatien, että Intialla on samanlainen oikeus ydinaseeseen kuin muillakin valtioilla. Sitä tulee siis kohdella samoin kuin muita ydinaseen hankkineita. Hän sanoo ydinkokeen vastaavan globaalin todellisuuden aikaansaamiin haasteisiin ja parantavan Intian turvallisuutta. Suurimmaksi ydinkokeen meriitiksi pääministeri ei kuitenkaan nosta turvallisuuden parantamista, vaan kansallisen itsetunnon ja valtiollisen voiman kohentamisen.

”Sanoisin, siten, että testien suurin merkitys on siinä, että ne ovat antaneet Intialle valtaa ja energiaa, ne ovat antaneet Intialle voimaa, ne ovat antaneet Intialle itseluottamusta.”

“I would, therefore, say that the greatest meaning of the tests is that they have given India shakti, they have given India strength, they have given India self-confidence.”¹⁷¹

Lausunto kuulostaa oudolta pitkään ydinaseettomuutta ajaneen valtion edustajan retoriikassa, mutta tukee NDA:n uuden ulkopoliittikan linjaa. Päätöstä ydinkokeen tekemisestä pidettiin ennemminkin poliittisena, kuin turvallisuusvaatimusten edessä tehtynä. Toki ensisijaisesti Pakistania ja Kiinaa mielessä pitäen hankittu ydinase oli turvallisuuspoliittisesti merkittävä. Intia tarvitsee sotilaallista voimaa korvaamaan siltä puuttuvia kapasiteetin osatekijöitä, mutta NDA:n tavoitteisiin suhteutettuna sille voidaan erottaa tämä toinenkin merkittävä aspekti. Suunnitelmat ydinaikaan siirtymisestä olivat olleet jo kauan valmisteilla. Intian atomienergiakomission puheenjohtaja R. Chidambaram totesi jo 3.3.1998 Bangalore Deccan Herald-lehdessä Intian olevan teknologisesti valmis siirtymään ydinaikaan. Hänen mukaansa hallituksen lopullinen päätös ydinkokeen tekemisestä tulisi olemaan luonteeltaan poliittinen.¹⁷²

¹⁷⁰ Vajpayee 15.5.1998.

¹⁷¹ Emt; Samankaltainen kommentti myös: Vajpayee, 27.5.1998: “On 11 May, India successfully carried out three underground nuclear tests. Two more underground tests on 13 May completed the planned series of tests. I would like this House to join me in paying fulsome tribute to our scientists, engineers and defense personnel whose singular achievements have given us a renewed sense of national pride and self-confidence.” ; Shakti on hindulainen uskonnollinen konsepti, joka tarkoittaa voimaa, valtaa tai energiaa.

¹⁷² Centre for Defence and International Security Studies 1998.

Ydinkokeen tekemisellä voidaan sanoa Intian hakeneen kansallisen omakuvan kiillottamisen lisäksi uudenlaista kansainvälistä vaikutusvaltaa. Ydinasevaltojen joukkoon nouseminen nostaa BJP:n tavoitteiden mukaisesti Intian yhdeksi harvoista suurimman mahdollisen sotilaallisen pelotteen omistavista valtioista. Intian useat vakuuttelut siitä, ettei ydinasetta hankittu hyökkäyksiä mielessä pitäen, sekä sen heti kokeiden tekemisen jälkeen tekemä vapaaehtoinen lupaus uusista kokeista pidättäytymisestä osoittavat, että päätös oli poliittinen ja sillä haettiin maailmalta huomiota. Toisaalta osoitettiin, että Intia on valmis käyttämään Morgenthaun mainitsemaa psykologista valtaa suhteessa muihin valtioihin. Intialle nähtiin kuuluvan tietty historiallinen paikka vaikutusvaltaisten joukossa. Tätä oli ajanut jo Nehru aikanaan ja nyt ajan nähtiin olevan valmis Intian aseman kasvamiselle. Poliitiikka voidaan siis tulkita muutoshakuiseksi, mutta sen juuret ovat kaukana historiassa.

“(...) työskennelkäämme yhdessä kohti jaettua tavoitetta taataksemme, että siirtyessämme kohti uutta vuosituhatta, Intia ottaa sille oikeutetusti kuuluvan paikan kansainvälisessä yhteisössä.”

“(...) let us work together towards our shared objective in ensuring that as we move towards a new millennium, India will take its rightful place in the international community.”

Argumentti Intialle kuuluvasta paikasta maailmassa toistuu aineiston retoriikassa monta kertaa myöhemminkin. Retorisesti käytetään myös muotoa ”odotettavissa oleva roolimme” (“our expected role”). Retoriikalla rakennetaan todellisuutta ainutkertaisesta Intiasta, jolla on sille ennalta määrätty asema maailmanjärjestyksessä. Perelmanin mukaan ainutkertaisuus on kaikkein korkeimmalle arvotettu ominaisuus, ja erityisesti kansalliselle yleisölle argumentoitaessa vaikuttamisen keinona vedotaan intialaisten ylpeyteen itsestään ja maastaan.

5.4.1. Ydinasevalta kannattamassa ydinaseettomuutta

Muutos globaalia ydinaseettomuutta ja aseistariisuntaa pitkään ajaneen Intian politiikassa oli merkittävä. Hallituksen vuonna 1998 antamien puheiden retoriikassa näkyy epäselvyyttä siitä, miten valittua linjaa perustellaan. Toisaalta pitäydyttiin vanhassa ydinaseita vastustavassa linjassa, toisaalta painotettiin ydinaseen omaamisen positiivisia vaikutuksia Intialle kansallisesti. Lisäksi aineiston arvoargumenteissa näkyy ristiriita sen mukaan argumentoidaanko kansalliselle vai kansainväliselle yleisölle. Pari kuukautta ydinkokeen laukaisun jälkeen SAARC:n kokouksessa Sri Lankassa puhunut pääministeri Vajpayee käyttää arvoargumentteja puhuessaan kansainväliselle yleisölle Intian sitoutumisesta globaaliin ydinaseettomuuteen.

“Ensisijaisena ulkopoliittikkamme elementtinä pysyvät Intian vahva sitoutuminen globaaliin ydinaseettomuuteen ja meidän vakuuttuneisuutemme siitä, että turvallisuutemme, samoin kuin koko maailman turvallisuus, tulisi parhaiten taata ydinaseista vapaassa maailmassa.”

“India's strong commitment to global nuclear disarmament and our conviction that our security as well as that of the rest of the world would be best ensured in a nuclear- weapons free world, remains a principle element of our policy.”¹⁷³

Kansainvälistä yleisöä vakuutelllessaan juuri Intian ydinasevallaksi julistanut pääministeri laskee Intian politiikan ensisijaiseksi kannattimeksi ydinaseettomuuden. Hän jatkaa kertomalla, että Intia työskentelee aktiivisesti kansainvälisen ydinsulkusopimuksen aikaansaamiseksi. Pääministeri vakuuttaa juhlallisesti:

“Tämä ei ole missään nimessä utopistinen tilanne”.

“This is by no means a utopian position.”

Tässä kansainväliselle eli toisin sanoen universaaliyleisölle suunnatussa argumentissa vedotaan ensisijaisesti tunteisiin, paremman maailman rakentamiseen. Tunteisiin vetoava argumentointi ei tue tässä tapauksessa Perelmanin argumentaatioteoriaa, jonka mukaan universaaliyleisölle puhuttaessa on vältettävä tunteisiin vetoavia lokuksia, ja pidädyttävä järkeen vetoavissa argumenteissa.

Kansainväliselle yleisölle valittujen ristiriitaisilta kuulostavien argumenttien taustalta voidaan löytää useita syitä. Yhden uuden ydinasevallan syntyminen pelotti kansainvälistä yhteisöä. Sanktioita asettaneita ja muutoinkin epäluuloisia valtioita haluttiin rauhoitella. Dissosiatiiivisella argumentoinnilla vakuutetaan yleisö siitä, mistä ei ole kyse: Intia ei ollut luonut ydinasetta aikomuksenaan käyttää sitä hyökkäystarkoituksessa. Ilmiö-todellisuus-paria käyttämällä erotetaan oletukset ja Intian todellisuutena pitämä tilanne toisistaan. Hyökkäyssotaan ja puolustukseen käytettävä ydinase erotetaan toisistaan. Erottelun tekniikkaa käyttämällä Vajpayee torjuu implisiittisesti ajatuksen selkensä universaaleina pidetyille arvoille kääntävästä Intiasta. Intian toimet perustellaan turvallisuustilanteen ja maailmanpoliittisen tilanteen vuoksi välttämättöminä realiteetteina, mutta samalla annetaan ymmärtää, että ydinaseen hankkiminen toteutettiin ydinaseettomuutta kannattavassa Intiassa vastentahtoisesti.

Arvoargumentteja käyttämällä ja aiempaan ulkopoliittiseen linjaan viittaamalla annetaan kuva Intiasta, joka nehrulaisiin periaatteisiin nojaavana, rauhaa rakastavana valtiona olisi mieluummin sitoutunut

¹⁷³ Vajpayee 30.7.1998.

maailmanlaajuiseen ydinaseiden vastaiseen rintamaan. Ydinkokeen laukaisemista perustelevat argumentit ja Intian aiemmista ydinaseettomuuteen tähtäävistä ponnisteluista kertovat argumentit asetetaan käsitepariksi. Käsiteparissa on tehtävä joko-tai-valinta. Ydinaseen hankkimisen vaihtoehdoksi asetetaan ydinaseettoman maailman luominen. Kansainvälisen yhteisön epäonnistuttua tällaisen maailman luomisessa ei Intialle jäänyt muuta vaihtoehtoa kun valita parista toinen. Tällaista tapahtumien vääjäämättömään kehityskulkuun perustuvaa argumenttia voidaan pitää myös viitteenä historiallisesta determinismistä, johon on mukauduttava.

Kansallisissa argumenteissa muutosta perustellaan kansallisella edulla ja kansainvälisen tilanteen luomalla välttämättömyydellä. Premissiksi asetetaan realismin ideologian mukainen valtion kansallinen etu, jota kotimaisen yleisön odotetaan kannattavan ehdoilla.¹⁷⁴ Vanhan ja uuden välille syntyneessä ristiriitatilanteessa käytetään kvasiloogista argumentointia ja otetaan käytännöllinen suhtautumisasenne. India Today-lehden haastattelussa 15.5.1998 pääministeri Vajpayee toteaa hallituksen vastaavan viimeisen 50 vuoden aikana kehittyneisiin alueellisiin ja globaaleihin realiteetteihin.¹⁷⁵ Vajpayee vetoaa myös yhteisvastuullisuuteen sanoen ydinkokeiden olleen kansan tahto, joka valtaan äänestetyllä hallituksella oli velvollisuus toimeenpanna.

Vajpayee käyttää kvantitatiivista lokusta kertoessaan itsenäisyyspäivän puheessaan 15.8.1998 kansan olevan määräenemmistönä, vain muutamaa poikkeusta lukuunottamatta, hallituksen päätöksen takana.

”Olen kiitollinen kaikille teille, jotka olette ulottaneet täyden tukenne tänä koettelevana hetkenä. Harvoja poikkeuksia lukuunottamatta jokainen intialainen, missä tahansa hän asuu, on toivottanut tervetulleeksi tämän askeleen. Pitämällä päämme korkealla Sinä Päivänä me julistimme: ”olemme intialaisia.”

*“I am even grateful to all of you for extending your full support in this trying hour. With a few exceptions every Indian, wherever he may be living, has welcomed this step. Holding our head high That Day we proudly proclaimed “we are Indians”.*¹⁷⁶

Kansallisylpeyteen vedotaan koko Intiaa yhdistävänä ja kansallismielisyyttä kasvattavana arvona. Samalla rakennetaan BJP:n lupaamaa uutta arvovalta-asemaa. Vajpayee vakuuttaa myös myöhemmin kansalle, että aluksi sanktioita asettanut muu maailma on alkanut ymmärtää BJP:n päätöstä. Hän vakuuttaa, että hallitus on saanut maailman arvostamaan Intian päätöstä ja sanktioita on alettu

¹⁷⁴ “No price is high enough when it comes to securing national interests.” Vajpayee, India Today 15.5.1998.

¹⁷⁵ Vajpayee, India Today 15.5.1998

¹⁷⁶ Vajpayee 15.8.1998.

poistaa.¹⁷⁷ Argumentti on tarkoitettu huojentamaan intialaisten pelkoja talouspakotteiden negatiivisesta vaikutuksesta talouskehitykseen. Reilu vuosi ydinkokeiden jälkeen pitämässään vuoden 1999 itsenäisyyspäivän puheessaan Vajpayee sanoo tilanteen olevan vieläkin valoisampi. Hän kertoo Intian olevan maailmalla tunnettu ”vastuullisuuden synonyymina.”¹⁷⁸ Sidosmuotoisella argumentillaan hän perustelee edelleen maailman Intian ratkaisulle kohdistamaa ymmärrystä.

Kansalle suunnatuissa argumenteissa käytetään kausaalisuhdetta osoittamaan ydinkokeen, kansallisen itsetunnon ja lopulta saavutettavan kansainvälisen vaikutusvallan välinen kehitys. Aiemmin eritellyn tavoin argumentoinnissa vedotaan Intiaan ainutlaatuisena valtiona, jonka kansallinen itsetunto on saatettava jälleen sille kuuluvalla tasolla. Hyvän itsetunnon avulla taas voidaan osoittaa maailmalle, missä Intialle kuuluva paikka on. Johdon argumenteista näkyy keskinäisriippuvuus Intian ja muiden valtioiden, erityisesti suurvaltojen välillä. NDA näyttää tässä soveltavan Hans J. Morgenthauin kapasiteettianalyysin sääntöä, jonka mukaisesti valtio ei voi saavuttaa havittelemaansa arvoasemaa yksin, vaan se tarvitsee muita valtioita muokatakseen statuksensa.

Arvovallan määräytymiseen vaikuttavat monet asiat, ja sen eri osasista koostuva valtiollinen kapasiteetti on jatkuvan vertailun kohteena. On myös muistettava, että asema valtioyhteisössä on monien osien summa. Asemaa punnittaessa arvioinnin kohde voi lähteä liikkeelle hyvinkin erilaisista premisseistä kuin sitä ulkopuolelta arvioiva yleisö. Oma kysymyksensä on valtion omakuva. Intian kuva asemastaan ei välttämättä kohtaa kansainvälistä kuvaa tai jonkun tietyn valtion siitä muodostamaa kuvaa. Valtion asema muiden silmissä ei välttämättä kerro siitä, miten valtionjohto ja sen kansalaiset näkevät itse itsensä ja statuksensa. Kansainvälisten yhteyksien kautta saavutettu arvovalta voidaan nähdä sisäisesti suurempana, tai joissain tapauksissa realiteettia vähäisempänä. Arvovallan saavuttamisen tahto ja haaveet pidemmälle asetettuihin tavoitteisiin johtavasta vallasta voivat saada valtion rankkaamaan paikkansa valtiojärjestelmässä todellista korkeammalle tarkoituksellisesti.

NDA käyttää vaikutusvalta-argumenttia yleisesti läpi valtakautensa ja osoittaa retorisesti Intian aseman kasvattamisen olevan sen ulkopoliittikan merkittävä tavoite. Todellisuuden rakenteeseen perustuvien yhdysiteiden avulla vahvistuneet bilateraalisuhteet, kasvanut keskinäisriippuvuus ja turvallisuuden paraneminen yhdistetään luonnollisena elementtinä vaikutusvallan kasvamiseen. Koko prosessi

¹⁷⁷ Emt.

¹⁷⁸ “However today, within a year, in the councils of the world, 'India' is synonymous with 'responsibility'.” Vajpayee 15.8.1999.

nivotaan myös historialliseen kontekstiin viittaamalla lähihistoriaan, tai tyypilliseen intialaiseen tapaan rinnakkaissuhteen avulla jopa Intiaa itsenäisyyden alkuaikoina rakentaneisiin johtajiin. Arvovaltaa osoitettaessa eräs tyypillisimmistä argumentoinnin keinoista onkin rinnakkaissuhteiden luominen aiemman arvostetun johtajan ja nykyisen politiikan välille. Lähes jokaiseen aineiston puheeseen kuuluu osio, jossa astutaan historiassa taaksepäin lainaamalla merkittävimpiä poliitikkoja. Rinnakkaissuhteen avulla yhdistetään henkilö hänen tekojensa ja arviointinsa kanssa. Lainattavista puhutaan äärimmäisen kunnioittavaan ja ihailevaan sävyyn ja kvalitatiivista lokusta käyttämällä henkilöstä annetaan kuva ainutlaatuisena. Aineistossa lainataan yleisimmin Jawaharlal Nehrun ja ”valtion isäksi” kutsutun Mahatma Gandhin sanoja. Tyypillisesti Nehrun tai Gandhin sanoihin turvaudutaan, kun haetaan vakuutusta jollekin asialle. Samalla korostetaan Intian historiaa ja aiempien vaikuttajien merkittävyyttä. Suurin huomio kohdistuu auktoriteettiin, jonka arvoaseman ja persoonan kautta haetaan hyväksyntää hallituksen politiikalle.

5.5. Tulevaisuuden haaveissa paikka Turvallisuusneuvostossa

Valtion ulkopoliittiset tavoitteet kertovat siitä, millaisena se haluaisi valtioyhteisön tulevaisuuden ja oman asemansa siinä nähdä. Omakuva ei välttämättä reflektoi realistisia tavoitteita, vaan ne voivat olla kansainvälisesti katsottuna kunnianhimoisia tai jopa absurdeja. Arvioinnin perusteena ovat valtion omat lähtökohdat ja toiveet tulevasta. Optimistiset voivat pitää arvioidensa lähtökohtana Palmerin, Wohlanderin ja Morganin niin sanottua yleisen ulkopoliittikan teoriaa, jossa jokaisen valtion ulkopoliitikalla katsotaan olevan jonkinlaisia seurauksia. Poliittisen realismin teoreetikot sen sijaan katsovat, että valtion valta-aseman muodostuminen vaatii onnistumista niin monella osa-alueella, ettei heikoimpien ulkopoliittisilla ratkaisuilla ole laajempaa merkitystä jatkuvasti käynnissä olevassa armottomassa valtataistelussa.

NDA – hallinto määritteli avoimesti ulkopoliittiseksi tavoitteekseen Intian aseman nostamisen kansainvälisellä arvoasteikolla. Siihen liittyvä konkreettinen tavoite oli YK:n reformin yhteydessä luotava pysyvä Turvallisuusneuvoston jäsenyys, johon Intian lisäksi ainakin Brasilia ja Etelä-Afrikka ovat sanoneet tähtäävänsä. Turvallisuusneuvosto nousee esiin erityisesti aineiston YK-puheissa. Intian YK:n Yleiskokouksen istunnoissa vuosina 1998–2004 pitämässä puheenvuoroissa muistutetaan ahkerasti Turvallisuusneuvoston reformin tarpeesta. Toistoa käyttämällä pyritään vakuuttamaan yleisö muutosten järjestyksestä. Perustelut ovat vuodesta toiseen pääosin samat: Turvallisuusneuvosto on

vanhanaikainen ja edustaa epätasaisesti YK:n vallitsevaa jäsenkantaa sekä ajan poliittisia realiteetteja. Pysyvään jäsenistöön pitäisi saada mukaan kehitysmaat, jotka edustavat määrällisesti suurinta osaa YK:n jäsenmaista. Neuvosto kärsii demokratiavajeesta ja siitä tulisi tehdä demokraattisempi. Demokratiaan vetoamalla Intia käyttää jälleen aineiston retoriikassa yleistä abstraktia arvoargumenttia.

Reformin tarpeesta pyritään tekemään järkiargumentein perusteltu premissi. Premissiä eivät jaa kaikki YK:n kansainvälisen yleisön jäsenet, eikä se saa siten YK-maiden johdosta ja diplomaateista koostuvan erityisyleisön hyväksyntää, mutta Intia pyrkii silti vaikuttamaan sen avulla. Vajpayee käyttää YK:n 58. Yleiskokouksen puheenvuorossaan tunteisiin vetoavaan argumenttia sanoen YK:n kaltaisen kansainvälisen elimen voivan olla juuri niin tehokas, kuin sen jäsenmaat sallivat sen olla.¹⁷⁹ Intian argumenttien ei voida sanoa olevan suunnattu kaikenkattavalle universaaliyleisölle. Yleisöksi voidaan erotella kolme erityisyleisöä: Turvallisuusneuvoston pysyvät jäsenet, neuvostoon kuulumattomat maat ja kehitysmaat. Neuvoston jäseniä pyritään taivuttelemaan omasta vallastaan luopumiseen ja uusien jäsenmaiden kannattamiseen. Ei-jäseniä taas pyritään saamaan Intian kanssa samalle kannalle muodostamaan joukkovoimaa. Tällöin argumentit ovat järkeen vetoavia: Neuvosto ei voi enää 2000-luvulla olla epädemokraattinen ja sotien jälkeinen muinaisjäänne!

Kehitysmaat koskellaan argumenteilla, joiden mukaan kehitysmaiden saaminen mukaan neuvostoon on ensiarvoista. Kehitysmaiden joukkovoimaa tavoitellaan erityisesti Intian perinteisen yhteistyöryhmän NAM:n sisältä. Pääasiassa kehitysmaista koostuvan, ja usein toisen kehitysmaiden löyhän yhteistyöjärjestön G77:n kanssa liittoutuva NAM:n merkitys on vähentynyt Kylmän sodan loppumisen jälkeen, mutta perinteisten yhteistyösiteiden merkitys nousee esiin tämänkaltaisissa asioissa. Taivuttelussa ja vakuuttelussa käytetään monenlaisia keinoja aina järkeen vetoamisesta tunteellisiin argumentteihin tasa-arvosta ja yhteishengestä. Ulkoministeri Sinha käyttää rinnakkaissidettä yhdistäessään YK:n silloisen pääsihteerin Kofi Annanin ja reformintarpeen toisiinsa. Hän sanoo NAM:n ministerikokouksessa Intian yhtyvän Annanin mielipiteeseen, jonka mukaan Turvallisuusneuvoston reformi on kiireellistä huomiota vaativa imperatiivi, ja vetoaa NAM:n jäsenien tukeen asian edistämässä.¹⁸⁰

¹⁷⁹ “The reality is that international institutions like the UN can only be as effective as its members allow it to be.” Vajpayee 25.9.2003.

¹⁸⁰ Sinha 26.9.2003.

Liittoutumalla muiden Turvallisuusneuvostokandidaattien kanssa Intia pyrkii saamaan tukea jäsenyydelleen niiden vaikutuspiiriin kuuluvilta alueilta. Intian, Brasilian ja Etelä-Afrikan IBSA-yhteistyö (India, Brazil, South-Africa Dialogue Forum) keskittyy talouden ja kehitystavoitteiden lisäksi edistämään YK:n ja erityisesti Turvallisuusneuvoston reformia. Myös tässä käytetään kehitysmaat osallistavaa retoriikkaa. Maat korostavat yhteisdeklaraatioissaan demokraattisuuttaan ja valta-asemaansa alueillaan, ja vaativat kehitysmaiden osallistamista Turvallisuusneuvoston päätöksentekoon. Argumentit ovat sikäli mielenkiintoisia, ettei mitään kolmesta valtiosta voida enää laskea puhtaasti kehitysmaaksi. Silti ne esittäytyvät retorisesti kehitysmaiden lipunkantajina ja edustajina.

Omasta tilanteestaan Turvallisuusneuvostokandidaattina Intia antaa äärimmäisen positiivisen kuvan. Yashwant Singh sanoo Intian jäsenyydelle olevan rutkasti perusteltuja sekä järkeviä perusteita ja vakuuttaa Intian täyttävän helposti kaikki asetetut kriteerit.

”Millä tahansa objektiivisella kriteerillä mitattuna Intian suositukset pysyvää jäsenyyttä varten ovat vakuuttavat”

“On any objective criteria, India's credentials for permanent membership are persuasive.”¹⁸¹

Argumentit on kohdistettu taivuttelemaan skeptiset tai jäsenyyden kannattamista vielä empivät valtiot. Intian halutaan osoittaa täyttävän kaikki tarvittavat vaatimukset mittarista riippumatta.

YK:n reformi, Intian valta-aseman muutos ja mahdollisen pysyvän jäsenyyden saavuttaminen vaatisivat monenlaisia muutoksia valtapoliitikassa. BJP -ulkoministeri Yashwant Sinha käsittelee valtion valta-aseman muodostumista India Today-konklaavissa pitämässään puheessa alkuvuodesta 2004. Hän käyttää rinnakkaissidettä puhuessaan politiikan jaosta kovaan ja pehmeään valtaan. Molemmilla lähestymistavoilla tavoitellaan samoja tavoitteita, mutta erot ilmenevät keinoissa. Sinha näkee Intian olevan vahvoilla molemmissa. Kovan vallan esimerkkeinä hän luettelee ydinaseen, sotilaskoneiston modernisoinnin ja vakaan talouskasvun. Pehmeää valtaa Intia puolestaan on käyttänyt kulttuurinsa, uskontonsa ja filosofiansa kautta jo vuosisatoja. Vaikutusvaltaa maa on saanut myös liittoutumattomien maiden liikkeen (NAM) johtajana ja aktiivisen YK-osallistumisensa kautta. Sinha käyttää arvoargumenttia puhuessaan Intian modernimmasta, pehmeästä valtakäsityksestä. Hänen mukaansa termit “suurvalta” tai ”merkittävä valta” tulisi nähdä historiallisen kontekstin sijaan 2000-luvun kontekstissa. Hän sanoo Intian erottautuvan väkivaltaan, joukkotuhontaan, hegemoniaan ja

imperialismiin identifioitavasta valtakäsityksestä. Hän kertoo Intian lähestyvän vallan käsitettä vaihtoehtoisella, vastuuntuntoisella lähestymistavalla.

”On ensiarvoista tehdä heti alussa selväksi, että Intia lähestyy vallan käsitettä vaihtoehtoisella lähestymistavalla ja syvästi velvollisuutensa tiedostaen. Intialle ei voisi olla toista tapaa.”

”It is also essential to make clear at the very outset that India approaches the notion of power with an alternate vision and a deep consciousness of its responsibilities. There can be no other way for India.”¹⁸²

Arvoargumentin avulla osoitetaan NDA:n kunnioittavan Intian perinteistä ideologista tietä avoimista valtavoitteistaan huolimatta. Voimaa tulnaisiin käyttämään abstraktien universaalien arvojen, kuten demokratian ja rauhan edistämiseen. Sinha rakentaa argumenteillaan kuvaa todellisuudesta, jossa valta-asemaa käytettäisiin globaaleihin yleishyödyllisiin tavoitteisiin: rauhan ja kansainvälisen oikeuden ja YK:n vahvistamiseen ja maailman määrällisen enemmistön muodostavien kehitysmaiden tukemiseen. Hän asettaa argumenttinsa vastinpariksi perinteisen imperialismiin ja alistamiseen perustuvan valtakäsityksen ja omien sanojensa mukaan ”modernin 2000-luvun valtakäsityksen”, jossa valta perustuu toimivalle taloudelle ja sen luomalle vauraudelle. Omien etujen lisäksi ajettaisiin myös muiden kehitysmaiden asioita.¹⁸³

Arvoargumenteista erottuu myös useissa puheissa korostettu kansan optimistinen luonne. Kapasiteettianalyyseissa kansalle ominaisille luonteenpiirteille annetaan merkittävä rooli kokonaiskapasiteetin muodostumisessa, ja kansan moraali kertoo Morgenthauin sitoutumisesta yhteisten poliittisten päätösten taakse. Mikä tämä miljardipäisen kansan yhteinen luonne on, ja miten se määritellään, jää yleisön tulkittavaksi. Arvoargumentilla vedotaan lähinnä määrittelemättömään universaaliyleisöön ja tukeudutaan premissiin, jonka mukaan optimismia pidetään pessimismia parempana luonteenpiirteenä.

Intian oma käsitys maansa valta-asemasta ja vaikutusvallasta on toiveikas. Sinhan argumentit hänen puhuessaan Moskovassa 20.2.2003 kuvastavat Intian vahvaa omakuvaa ja käsitystä asemastaan maailmanjärjestyksessä:

”Intia on laajalti tunnustettu nousevaksi vallaksi ja tärkeäksi pelaajaksi maailmanjärjestyksessä.”

¹⁸¹ Singh 22.9.1999.

¹⁸² Sinha 12.3.2004.

¹⁸³ Ks. esim. Sinha 5.2.2003.

“India is widely acknowledged as an emerging power and an important player on the world stage.”¹⁸⁴

Aineiston perusteella voidaan todeta, että ulkopoliittinen johto käyttää edelleen usein maastaan termiä kehitysmaa, mutta retorisesti monissa puheissa annetaan myös ymmärtää, ettei tilanne Intia tule olemaan kehitysmaa enää kauan. Tulevaisuuteen suhtaudutaan hyvin optimistisesti ja Intian aseman paranemista pidetään vain ajan kysymyksenä. Eikä aikaakaan aiota liioin tuhlailla. Intian Valtiollisen suunnittelukomission (Planning Commission) joulukuussa 2002 julkaisseen Vision 2020-suunnitelman mukaan Intian tavoitteena on nousta pois köyhyydestä vuoteen 2020 mennessä.¹⁸⁵ Aiemmin mainittiin Sinhan viitanneen tavoitteesta myös puhuessaan kansainväliselle yleisölle 15.3.2003.

¹⁸⁴ Sinha 20.2.2003.

¹⁸⁵ Vision 2020.

6. CASE: KEHITYSAPU ESIMERKKINÄ NDA:N ULKOPOLITIIKASTA

”Intiaa tuotantokeskuksena ja sijoituskohteena edistävä ‘India Development Initiative’-aloite perustetaan talousministeriön toimesta, myöntäen siihen 2 miljardia rupiaa vuodelle 2003-2004. Tämä aloite tulee myös luomaan vaikutusvaltaa ja edistämään meidän strategisia talousintressejämme ulkomailla...”

”An initiative to promote India as both a production centre and an investment destination, called ‘India Development Initiative’, shall be established in the Ministry of Finance, with an allocation of [Rs2bn] for 2003/04. This initiative will also leverage and promote our strategic economic interests abroad...”¹⁸⁶

NDA-hallinnon toteuttaman kehityspolitiikan tarkastelu tarjoaa oivallisen esimerkin vuosina 1998–2004 harjoitetusta muutoshakuisesta ulkopolitiikasta. Intian suhtautuminen kansainvälisen kehitysavun vastaanottamiseen ja lahjoittamiseen muuttui merkittävästi vuonna 2003. Talousministeriksi siirtynyt entinen ulkoministeri Jaswant Singh ilmoitti vuoden 2003/04 budjettipuheessaan useista Intian kehitysapuun ja kehitysyhteistyöhön vaikuttavista merkittävistä linjamuutoksista.¹⁸⁷ Niiden mukaan Intian vähentäisi riippuvuuttaan ulkomaisista avunantajista, maksaisi pois ulkomaanvelkojaan ja lisäisi tuettuja lainoja (soft loans) useille kehitysmailla, erityisesti Afrikkaan. Muutoksista merkittävin oli hallituksen päätös vastaanottaa jatkossa kehitysapua ainoastaan kuudelta kumppanilta: Euroopan unionilta, Iso-Britannialta, Venäjältä, USA:lta, Saksalta ja Japanilta. Päätös rajasi yhteistyösuhteen ulkopuolelle 22 bilateraalilahjoittajaa, joiden toivottiin jatkossa kanavoivan avustuksensa YK:n kehitysjärjestöjen, kansalaisjärjestöjen tai muiden multilateraalien yhteistyöelinten kautta. Yhteistyön ulkopuolelle jäi muun muassa Alankomaat, joka oli ollut 57 miljoonan dollarin lahjoituksellaan vuonna 2001–2002 Intian neljänneksi suurin avunantaja. Myös merkittävät kehitysavun antajat Ruotsi, jonka kehitysavustusten suurin yksittäinen vastaanottaja Intia tuolloin oli, ja Kanada, joka on 1950-luvulta lähtien tukenut Intiaa, jäivät linjauksen ulkopuolelle.¹⁸⁸

Ulkoministeri Yashwant Sinha yhtyi talousministeri Singhin sanoihin todeten Indian Development Initiative:n olevan tarkoitettu edistämään kuvaa Intiasta lahjoittajamaana. Tavoitteena oli myös viedä

¹⁸⁶ Jaswant Singh, Union budget speech 2003/04.

¹⁸⁷ Emt.

¹⁸⁸ Marcelo: Financial Times 2003.

ulkomaille kuvaa Intian voimakkuudesta.¹⁸⁹ Singh ilmoitti Intian lisäävän kehitysapuaan - ja lainojaan muille kehitysmaille, ja antavan anteeksi eniten velkaantuneiden HIPC-maiden (Heavily Indebted Poor Countries) Ghanan, Mosambikin, Tansanian, Ugandan, Sambian, Guyanan ja Nicaraguan velat. Lisäksi Singh lupasi Intian maksavan ennenaikaisesti lainansa kaikille bilateraalihjoittajille Saksaa, Japania, USA:ta ja Ranskaa lukuun ottamatta. Intia oli jo alkuvuodesta 2003 maksanut takaisin 2,8 miljardia dollaria velkaa Maailmanpankille ja Aasian kehityspankille ADB:lle.

6.1. Globaalipoliittiset ambitiot linjavedon takana

Brittiläisen ”Royal Institute of International Affairs” tutkimuslaitoksen Aasia-ohjelman johtaja Gareth Price listaa kehityspoliittisessa tutkimuksessaan NDA:n kehitysapupäätökselle useita syitä. Ensimmäinen syy oli Intian pelko bilateraaliavun käyttämisestä ulkopoliittikan välineenä. Motiivia voidaan Pricen mukaan perustella myös lahjoittajavaltioiden aiemmalla käytöksellä. Useat valtiot keskeyttivät avustukset Intiaan protestina vuonna 1998 tehdyistä ydinkokeista, ja käyttivät siten avustuksiaan ulkopoliittisen paheksunnan välineenä. Intia halusi rajoittaa muiden valtioiden mahdollisuuksia vaikuttaa siihen avustusten kautta. Se linjasi selkeästi, ettei tule hyväksymään sitoutuksiin perustuvia lainoja (tied loans). Kolmanneksi syyksi Price näkee Intian globaalipoliittiset ambitiot. Rajaamalla ensisijaisiksi avunantajikseen kolme nykyistä ja kolme potentiaalista YK:n Turvallisuusneuvoston jäsentä, sen voidaan nähdä parantelevan omaa asemaansa Turvallisuusneuvostokandidaattina. Intian päätös maksaa takaisin lainojaan useille avunantajille on Pricen mukaan jälleen eräs osoitus Intian kasvavasta vallasta globaalipoliitikassa.¹⁹⁰ Velkojen maksu 15 valtiolle demonstroi taloudellisesti vahvaa Intiaa, joka ei ole enää riippuvainen ulkopuolisesta avusta.

Toinen Intian kehityspoliittikan tutkija Matthias Jobelius on Pricen kanssa samoilla linjoilla. Hänen mukaansa kehitysapu on ulkopoliittinen väline, jonka kautta Intia pyrki moniin tavoitteisiin. Se pyrki lisäämään vientiään kehitysmaihin; avaamaan uusia markkina-alueita intialaisille yrityksille; varmistamaan energiaturvallisuuttaan; vahvistamaan neuvotteluasemiaan kansainvälisellä näyttämöllä; laajentamaan ja monipuolistamaan allianssiaan ja yhteistyötään eri valtioiden kanssa; sekä

¹⁸⁹ ”The India Development Initiative brought to the recipient country an awareness of the strength of India India.” India Daily 27.9.2004.

¹⁹⁰ Price 2004, 6-7.

vahvistamaan alueellista ja omaa turvallisuuttaan hillitsemällä separatistisia, - ja terroristiliikkeitä Etelä-Aasiassa.¹⁹¹ Jobeliuksen lista kuvaa suvereenin valtion taistelua kapasiteetin osatekijöistä. Tavoitteiden avulla pyritään vahvistamaan Intian kapasiteettia ja turvaamaan sen turvallisuus ja kansalaisten hyvinvointi. Samalla mukaudutaan globalisaation realiteetteihin.

NDA-hallinto ilmaisi avoimesti, että se suuntaa lähes kaiken antamansa kehitysavun talouden ja kansallisten intressiensä tukemiseen. Kaikki Intian NDA:n aikana antama kehitysapu liittyi kaupan edistämiseen, sijoituksiin tai jonkin kansalliseen kapasiteettiin liittyvän osa-alueen turvaamiseen. Globalisaation ja talousuudistusten myötä Intia ryhtyi entistä aggressiivisemmin suuntaamaan kehitysapuaan alueille, joilta se haluaa jotain: energiaa, öljyä, kauppasuhteita tai poliittista vaikutusvaltaa. Lähes kaikki apu on lainamuotoista, sisältäen porkkanana toimivan avustusosuuden. Kehitysluottojen antaminen ei perustu altruistiseen auttamiseen haluun, eivätkä realismin teemat oman valtion etujen ensisijaisuudesta muihin verrattuna pääse unohtumaan missään vaiheessa. Kyse on myös selustan turvaamisesta: omaan vaikutuspiiriin kuuluvat valtiot samoin kuin uudet potentiaaliset kauppa- tai yhteistyökumppanit kannattaa sitoa keskinäisriippuvuuteen. Sudanin Intian suurlähettiläs Abdal Mahmood Abdalhaleem Mohammed kuvasi kotimaansa ja Intian talousyhteistyösuhdetta seuraavasti vuonna 2004:

“Öljy on muodostumassa kansainvälisten suhteiden rajat määrittäväksi välineeksi ja Intian hankkima osuus Sudanin öljykentästä osoittaa [siltä] suurta kaukonäköisyyttä.”

*"Oil is emerging as an instrument of determining frontiers in international relations and for India to have taken equity in a Sudan oilfield shows great foresight."*¹⁹²

Kehitysmaille Intian suuruutta korostavaa apupolitiikkaa perusteltiin kehitysmaiden yhteisillä eduilla. Kuten jo aiemman analyysin yhteydessä tuli ilmi, Intia halusi edelleen assosioitua kehitysmaiden piirissä yhdeksi heistä. Intian arvostus kansainvälisesti rakentui Kylmän sodan aikana kehitysmaiden joukon johtajan roolin varaan, ja NDA koki siitä olevan edelleen hyötyä. Aggressiivista talouspolitiikkaa auttoi se, että välit muihin kehitysmaihiin erityisesti Afrikassa ja Latalaisessa Amerikassa olivat kunnossa. Omassa lähinaapurustossaan tärkeää oli, että valtameren alueen köyhät valtiot kuuntelisivat edelleen Intiaa. Kehitysapu oli jo pitkään ollut keino ylläpitää Intian valtaa alueella, ja siitä haluttiin pitää kiinni.

¹⁹¹ Jobelius 2007, 4.

¹⁹² India Daily 27.9.2004.

6.2. Intia kehitysavun vastaanottajana

Intian politiikkaan on perinteisesti kuulunut pyrkimys mahdollisimman laajaan omavaraisuuteen, mutta kehityksena sen on ollut pakko ottaa vastaan avustuksia ja lainoja ulkomailta. Summat asukasta kohden laskettuna eivät ole olleet moniin muihin kehitysmaihin verrattuina suuria, mutta absoluuttisessa vertailussa Intiakin on ottanut vastaan melko suuria summia. Vuoteen 1990 mennessä avustuksina oli saatu yhteensä 67 miljardia rupiaa. Intian vastaanottamista avustuksista 90 % on kehitysluottoja, ja maa onkin ottanut omavaraisuusperiaatteeseensa vedoten hyvin vähän puhtaita avustuksia.¹⁹³ Määrällisesti suurin osa avustuksista on saatu Maailmanpankilta, jonka suurimpiin lainansajiin Intia kuuluu.¹⁹⁴

Vuonna 1944 Maailmanpankin jäseneksi liittynyt Intia on yksi sen vanhimmista jäsenistä. Kehityspankki on toiminut Intian kehityskumppanina jo 1900-luvun puolivälistä lähtien. Se organisoii vuonna 1957 niin sanotun Intian avustuskonsortion koordinoimaan ja suunnittelemaan Intiaan kohdistettua avustustoimintaa. Konsortio koostettiin Maailmanpankkiryhmän lisäksi 13 valtiosta: Itävallasta, Belgiasta, Iso-Britanniasta, Kanadasta, Tanskasta, tuolloisesta Länsi-Saksasta, Ranskasta, Italiasta, Japanista, Alankomaista, Norjasta, Ruotsista ja Yhdysvalloista. Avustukset olivat puhtaasti bilateraalaisia ja lähes kaikki varoista oli kohdennettu ennalta valittuihin projekteihin. Konsortion avustukset olivat merkittäviä, ja Intian vuosina 1974–1989 vastaanottamasta 630 miljardin rupian avustuspotista yli 60 % tuli sen jäseniltä.¹⁹⁵

Länsimaat ovatkin olleet Intian suurimpia avustajia. Vuonna 1980 länsimaiden yhteenlasketut avustukset olivat lähes 1.5 miljardia Yhdysvaltain dollaria, ja avustuskatto saavutettiin vuonna 1992, jolloin Intiaan annetut 3,9 miljardin dollarin avustukset kattoivat lähes puolet länsimaiden koko Etelä-Aasian alueelle annetusta bilateraali- tai multilateraaliavusta. Suurin yksittäinen avunantaja oli Japani, jonka laajalla lainajärjestelmällä on parannettu infrastruktuuria, rakennettu voimaloita sekä tuettu ympäristönsuojelua. Yhdysvaltain tuki Intialle oli merkittävää 1950- ja -60-luvuilla, mutta

¹⁹³ Kehitysluotoksi voidaan määritellä laina, joka sisältää vähintään 25 % lahjoitusosuuden.

¹⁹⁴ World Bank: India country overview.

¹⁹⁵ India Daily 2.1.2005. "India in its transition from the nation in need of a handout to an emerging superpower ready to flex its financial strength."

avustusmäärät romahtivat maiden välisten suhteiden viilenneenä Kylmän sodan aikana. Kylmän sodan loppuvaiheessa vuonna 1989 Intian vastaanottamista avustuksista vain 0,7 % saatiin Yhdysvalloilta.¹⁹⁶

Maailmanpankin kasaaman konsortion ulkopuolisista maista merkittävin avunantaja oli Neuvostoliitto, jonka avustukset kattoivat vuosina 1947–1988 16 % kaikesta avusta. Kylmän sodan aikana Intian kumppanina toimineen Neuvostoliiton avustukset hiipuivat sen romahdettua eikä Venäjä ole enää avustanut Intiaa merkittävästi 1990- ja 2000-luvuilla. 2000-luvulla Intian suurimpiin lahjoittajiin ovat kuuluneet Japani, Saksa sekä Maailmanpankki ja Aasian kehityspankki ADB.¹⁹⁷ Päätös rajata avunantajien joukko vain kuuteen toimijaan ei aiheuttanut romahdusta Intian vastaanottamassa kehitysavussa, sillä 60 % sen kaikista avustuksista tulee multilateraalisilta toimijoilta, joista suurimpiin edellä mainitut ADB ja Maailmanpankki kuuluvat. Maassa toimi kesäkuun 2007 lopussa 67 aktiivista Maailmanpankin lainalla rahoitettua projektia, joiden nettoarvo oli yhteensä noin 14,3 miljardia dollaria.¹⁹⁸

6.3. Intia avunantajana

Intia ei ole vastaanottamastaan kehitysavusta huolimatta avunantajana uusi tekijä, vaan sillä on ollut kansallinen avustusohjelma jo vuosikymmeniä. Pääasiassa teknistä ja koulutusapua tarjoava ”The Indian Technical and Economic Cooperation”-ohjelma (ITEC) on toiminut vuodesta 1964.¹⁹⁹ Lähes kaikki Intian antama kehitysapu on, ironisesti, bilateraalista. Vastoin omia bilateriaaliavun ja riippuvuuden vähentämiseen tähtääviä periaatteitaan Intia antaa avustuksensa mieluiten suoraan vastaanottajavaltiolle multilateraalien instituutioiden sijaan. Intian antamat avustukset voidaan jakaa karkeasti taloudelliseen ja tekniseen apuun. Vuoden 2003/2004 budjettiin oli varattu 346 miljoonaa Yhdysvaltain dollaria ulkomaille suunnattuun budjettitukeen, taloudellisiin kontribuutioihin ja lainoihin.²⁰⁰ Suurin osa avustussummasta annetaan infrastruktuuria, kuten tietä, tai sairaaloita tukeviin projekteihin. Paikallista infrastruktuuria ja terveydenhuoltoa parantamalla parannetaan samalla intialaisten yhtiöiden logistiikkamahdollisuuksia ja mahdollisuuksia saada terveempiä työntekijöitä.

¹⁹⁶ India Daily 2.1.2005. “India in its transition from the nation in need of a handout to an emerging superpower ready to flex its financial strength.”

¹⁹⁷ India Daily 27.9.2004.

¹⁹⁸ World Bank: India country overview.

¹⁹⁹ Price 2007, 4.

Taulukko 1: Intian ulkoasiainministeriön kehitysapu ja kehitysluotot ulkomaille vuosina 1998–2005 (miljoonaa rupiaa)

	1998/99	1999/00	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05
Bangladesh	110	300	850	1140	900	400	50
Bhutan	2000	1900	2000	2100	2310	2420	2450
Nepal	700	650	650	1090	1070	920	590
Afrikka	110	110	70	50	50	90	1050
Malediivit	80	100	100	90	90	80	80
Myanmar	510	350	235	210	180	90	100
Sri Lanka	80	90	145	160	180	200	150
Muut kehitysmaat	500	600	550	560	1170	1710	2490
Yhteensä	4090	4100	4620	5430	6010	6000	5750

Lähteet: Intian talousministeriö, Price 2004.

Ulkopoliittisen vaikuttamisen periaatteen mukaisesti mukaan apu kohdistetaan strategisesti tärkeille alueille, ja Intian avun suurimmat vastaanottajat löytyvät sen ulkopoliittiselta 1. kehältä. Intian perinteinen kehitysapu on suuntautunut lähinaapurustoon, Bhutaniin, Bangladeshiin, Nepaliin, ja Sri Lankaan. Taleban-hallinnon kaaduttua Afganistanista on tullut Pakistanin harmiksi merkittävä Intian avun vastaanottaja. Myös Sri Lanka, Malediivit, Vietnam ja Myanmar kuuluvat tärkeisiin kehitysavun saajiin. Kehitysapua suunnataan pääosin lainamuotoisena infrastruktuurin, terveydenhuollon ja koulutuksen kehittämiseen. Intia on Bhutanin tärkein avustaja ja ainoa valtio, jonka voidaan sanoa olevan riippuvainen Intialta saamista avustuksista. Maalla on tärkeä rooli Intian ja Kiinan välisenä ”puskurivaltiona” ja Intia huolehtii kehitysavun avulla vaikutusvaltansa säilymisestä maassa. Bhutanista on haettu myös ratkaisua Intian energiapulaan. Jobeliuksen mukaan maahan on rakennettu Intian kehitysavun- ja lainojen avulla kolme vesivoimaa käyttävää voimalaitosta, joiden valmistumisen jälkeen Bhutan on kasvattanut runsaasti energianvientiään Intiaan.²⁰¹ Nepaliin annettavan avun päämotiivina on rauhan säilyttäminen alueellisesti. Intia tukee Nepalia sotilaallisesti ja taloudellisesti mutta antaa myös alueelle runsaasti kehitysapua. Vuonna 2003/2004 Nepaliin annettiin noin 23,2 miljoonaa USD (920 milj. rupiaa) kehitysapua, joista suurin osa kohdistettiin infrastruktuuriin ja teknisen yhteistyön kehittämiseen. Intia on kytkenyt avustuksensa tiukasti talouden edistämiseen ja on ollut vuonna 1996 allekirjoitetun kauppasopimuksen jälkeen Nepaliläin suurin kauppakumppani.²⁰²

²⁰⁰ Budget 2003-2004.

²⁰¹ Jobelius 2007, 8.

²⁰² Jobelius 2007, 9.

Afganistanista tuli Taleban-hallinnon kaatumisen jälkeen merkittävä Intian avunsaaja. Humanitaariseen apuun ja jälleenrakennukseen on lahjoitettu Jobeliuksen mukaan yhteensä 650 miljoonaa USD, ja maa on eräs suurimmista Intian kehitysavun saajista.²⁰³ Pricen mukaan NDA-hallinto tarjoutui vuonna 2002 Tokiossa pidetyssä Afganistanin jälleenrakennusta käsittelevässä kansainvälisessä konferenssissa lainaamaan Afganistanille 100 miljoonaa dollaria jälleenrakennustyötä varten. Pakistan oli luvannut saman verran. Afganistaniin kohdistuvan kiinnostuksen takana voidaan nähdä ulko- ja turvallisuuspoliittiset syyt. Intia on ollut Talebania vastustavan oppositioryhmittymä Pohjoisen Allianssin (Northern Alliance, NA) pitkäaikainen tukija ja se halusi parantaa asemiaan maassa Talebanin kaaduttua. Intia haluaa estää Pakistanin vaikutusvallan vahvistumisen ja radikaalien islamistiryhmien valtaannousun. Intian Afganistanille antamat avustukset ovat ärsyttäneet Pakistania, joka taistelee vaikutusvallasta maassa.

India Development Initiative sisälsi aikomuksen edistää Intian talousintressejä ja tuotantoa Afrikassa lainojen ja projektitukien avulla, ja Intian talousyhteistyö Afrikan maiden kanssa onkin lisääntynyt selvästi. Kauppasuhteiden lisäksi Afrikasta haettiin energiaa ja raaka-aineita kasvavan kulutuksen tarpeisiin. Ulkopoliittisia linjoja vedettäessä pyrittiin ottamaan huomioon potentiaaliset kauppakumppanit mahdollisimman laajalti. Vuoden 2004 alussa solmitun NEPAD-yhteistyösopimuksen (New Partnership for Africa's Development) piirissä luotot Afrikkaan lisääntyivät 200 miljoonalla dollarilla. Köyhimpien maiden velkojen anteeksiantamalla maat pyrittiin sitouttamaan Intiaan poliittisesti ja kaupallisesti. ”Perinteisiksi ystäviksi” kutsuttujen Nigerian, Etelä-Afrikan, Tansanian, Sambian ja Zimbabwen kanssa puolestaan korostettiin pitkää yhteistyösuhdetta ja hyviä välejä, joita haluttiin nyt tiivistää. Etelä-Afrikan kanssa maita yhdisti myös IBSA-yhteistyö ja Turvallisuusneuvostohaaveet. Länsi-Afrikkaan suunnattiin tukea Intian ja kahdeksan Länsi-Afrikan valtion muodostaman ”Team 9” – ryhmän piirissä. Sen kautta Intia lisäsi luottojaan alueelle 500 miljoonalla dollarilla.²⁰⁴

Merkittävänä motiivina yhteistyösuhteiden luomiseen oli Kiinan ja Intian keskinäinen kilpailu alueen resursseista. Kuten jo aiemmin mainittiin, Kiina tuo jo lähes kolmanneksen kaasustaan ja öljystään Saharan eteläpuolisesta Afrikasta, pääosin Sudanista ja Angolasta, ja on lisännyt läsnäoloaan

²⁰³ Emt.

²⁰⁴ Price 2004, 9. Team 9-maat Länsi-Afrikassa ovat Burkina Faso, Tsad, Norsunluurannikko, Päiväntasaajan Guinea, Ghana, Guinea Bissau, Mali ja Senegal.

mantereella.²⁰⁵ Öljyrikas Sudan on myös eräs Intian suurimmista kiinnostuksen kohteista Afrikassa. Pricen mukaan NDA lupasi Indian Development Initiative:n kautta lainata varoja Sudaniin, Angolaan ja Mosambikiin tarkoituksenaan Intian talouden edistäminen sekä energian ja muiden luonnonvarojen saannin parantaminen. Sudanissa Intia lupasi öljyn vastineeksi lisätä avustuksiaan maahan, ja Angolassa avun vastineena olivat kaivosoikeudet.²⁰⁶ Afrikkaan suuntautuvat avustukset ovat pääosin toimineet tarkoituksensa mukaisesti, taloussuhteista parantaen. Intian vienti Afrikkaan nousi 16 prosentilla budjettikaudella 2003/2004 ja intialaiset yritykset laajensivat toimintaansa mantereella.²⁰⁷

6.4. Kehityspolitiikasta kuvastuu muutoshakuisuus

Intia ei ole OECD:n kehitysapukomitean jäsen eikä se ole sitoutunut OECD:n periaatteisiin kehitysavun antamisesta. Maa luokitellaan yhdessä Kiinan, Brasilian ja Etelä-Afrikan kanssa kansainvälisesti usein niin sanotuksi ”ei-DAC-lahjoittajaksi” tai ”syntymässä olevaksi lahjoittajaksi” (emerging donor).²⁰⁸ Käytännössä tämä tarkoittaa suurempaa liikkuvuutta kehitysavun antamisessa. Intian hallitus tunnustaa avoimesti Intian antamien avustusten olevan osa suurempaa poliittista ja taloudellista pakettia, johon kuuluu monenlaista yhteistyötä. Intia ei koskaan esittäydy ainoastaan lahjoittajana, vaan se ottaa kehitysapua antaessaan aina myös muita rooleja. Intian avustukset suunnataan samanaikaisesti suorien sijoitusten tekemisen, kauppasopimusten solmimisen tai poliittisen yhteistyön vahvistamisen kanssa.²⁰⁹

Intian kehitysapu ulkopolitiikan välineenä on kuitenkin julkisuustempauksista ja näyttävistä periaatteellisista muutoksista huolimatta vielä lapsenkengissä verrattuna esimerkiksi Kiinaan. Intia on lisännyt 1990- ja 2000-luvuilla kehitysapuaan määrällisesti, mutta merkittävää kehitysavun lisäämistä Kiinan tapaan (Kiinan avustusten volyymi oli vuonna 2006 n. 5 miljardia USD) ei tapahtunut NDA:n aikakaudella, sillä Intian oli tuolloin keskityttävä ensisijaisesti investointien saamiseen maahan.²¹⁰ Hallituksen ponnistelut muuttaa Intian profiloituminen kehitysavun saajasta lahjoittajaksi huomioitiin kansainvälisesti, mutta maan vaikea köyhyys oli edelleen vakava tosiasia. Varojen sijoittaminen kehitysapuun herättää helposti kansallista vastustusta, mikäli taloushyötyjä ei voida perustella selvästi.

²⁰⁵ Mwega 2007, 4.

²⁰⁶ Price 2004, 10.

²⁰⁷ Emt.

²⁰⁸ Jobelius 2007, 2.

²⁰⁹ Jobelius 2007, 5.

²¹⁰ Emt.

Ongelmia riittää sisäisesti vielä vuosikymmeniksi, sillä alueelliset erot ovat huimia ja esimerkiksi lapsikuolleisuus on Intiassa kaksi kertaa suurempi kuin Kiinassa.²¹¹ Arvolta 200 miljoonaa intialaista elää aliravittuina, ja ruuan jakelukanavat ovat usein korruptoituneita.²¹²

Kehitysapuun vaikuttavat linjaukset olivat silti elävä osoitus NDA:n muutoshakuisesta ulkopoliitikasta ja vahvistuneesta talousdiplomatiasta, eikä niiden roolia ole syytä väheksyä. Päätös oli ensisijaisesti poliittinen ja se linkittyy osaksi hallinnon suurempaa ulkopoliittista portfolioa. Kehitysavun antaminen valjastettiin ulkopoliittikan yleisen teorian niin sanotun kahden hyödyn mallin mukaisesti hallinnon laajempien ulkopoliittisten tavoitteiden saavuttamisen välineeksi. Taustalla vaikutti myös realistinen käsitys vallasta ja vaikuttamisesta. Hans J. Morgenthau muistuttaa, ettei suostuttelun kautta voida taata toivottuja lopputuloksia, mutta eri tavoin vastaanottajaan vaikuttamalla voidaan taivutella sitä halutunkaltaisiin päätöksiin.

Kehitysavun antamisen ja saamisen tarkastelu osoittaa, että NDA-hallinto pyrki edistämään kaikin tavoin talouskasvuun, irrottautumaan kehitysmaan asemasta ja osoittamaan uudenlaista vaikutusvaltaansa. NDA osoitti huolehtivansa kapasiteettinsa osatekijöiden saatavuudesta varmistamalla etujensa toteutumisen Intian valtameren alueella. Samalla se kasvatti ulkopoliittisia piirejään lähtiessään aggressiivisesti etsimään uusia potentiaalisia kauppa- tai yhteistyökumppaneita kauempaa. Afrikan manner oli tässä suhteessa merkittävässä roolissa, sillä Intian on tehtävä suuria panostuksia pärjätäkseen kilpajuoksussa Kiinan kanssa.

²¹¹ Tamminen 2004, 44.

²¹² Asia Legal Resource Centre 2007.

7. JOHTOPÄÄTÖKSET

Kansallisen demokraattisen liittouman vuosien 1998–2004 valtakautta kuvastaa aineiston perusteella erityisesti merkittävä ideologinen muutos. Intian ulkopoliittikka siirtyi tuolloin ideologisesti maan ulkopoliittikkaa pitkään hallinneesta idealismista realistisempaan suuntaan. Valtionjohto osoitti aineistossa pitävänsä ulkopoliittikkansa johtimena realistisia periaatteita valtion oman edun ajamisesta. Luonnollisesti kokonaisvaltaista ja ehdotonta muutosta ei voitu tehdä alle vuosikymmenessä, vaan ulkopoliittisen johdon oli otettava huomioon myös Intian idealismiin, liittoutumattomuuteen, rauhanomaisuuteen, ja omavaraisuuteen perustunut historia. Intian ulkopoliittisen budjetin ei siis voida sanoa koostuvan Intian kohdalla selkeästi muutoshakuisuudesta tai status quo'n ylläpitämisestä.

Arvopohjaisilla argumenteilla oli suuri merkitys ideologioiden välisessä valtataistelussa. Niiden avulla perusteltiin nopeasti tapahtuneita ulkopoliittisia ja taloudellisia uudistuksia. Erityisesti intialaiselle yleisölle suunnatuissa puheissa jouduttiin edelleen perustelemaan uutta ja vakuuttelemaan kansaa vanhojen periaatteiden pätevydestä. Arvoihin vaikuttavalla argumentoinnilla oli suuri merkitys uuden todellisuuden rakentamisessa ja tehokkailla arvoargumenteilla pyrittiin vakuuttamaan kenties tosiasioitakin paremmin. Kansainvälisesti esitetyillä arvoargumenteilla pyrittiin pitämään yllä kuvaa rauhaa rakastavasta ja vaarattomasta Intiasta, joka ei tulisi aiheuttamaan valtiojärjestelmälle haittaa.

Idealismin ja realismin suhdetta käsittelevä kysymys jää aineiston perusteella vaille vastausta. Retoriikassa toistuvat maininnat Intian asemasta ”puolitiessä” tai idealismin ja realismin tasapainosta. Kansallisen edun sanotaan olevan ensisijainen, mutta realistista ulkopoliittikkaa ei haluta tuoda esiin moraalialueen vaarantavana. Realistisen maailmankuvan ei siis aineiston perustella voi sanoa dominoineen NDA:n politiikkaa. Aineisto ei tukenut realismille keskeistä sotilaallisen voiman korostamista, vaan asetti muilla tavoin rakennettavan voimakkuuden ensisijaiseksi lähteeksi. Realismin traditio antaa valtiolle mahdollisuuden hankkia sen olemassaololle ja voimalle merkittäviä kapasiteetin osatekijöitä sotilaallisen voimakäytön avulla, mutta tähän Intia ei ole lähtenyt. Ydinkokeiden tekemistä vuonna 1998 voidaan ajatella sotilaallisen vallan osoituksena, mutta aineistossa ydinkokeet perusteltiin muiden motiivien, kuten lisääntyvän vaikutusvallan ja vaurauden saavuttamisen kautta. Voimankäyttöä käsitellään kykynä hallita erilaisia uhkia, lähinnä Pakistanin muodostamaa uhkaa.

Ydinkokeiden tekemisellä tavoiteltiin muutosta, ja tavoitteissa myös onnistuttiin. Ydinkokeet saatiin perusteltua siten, että kansainvälisen vastustuksen ja taloussopotteiden vaikutukset jäivät pelättyä pienemmiksi. Intia ei - hieman paradoksaalisestikin – menettänyt asemaansa kansainvälisenä rauhanrakentajana ydinaikaan siirryttyään, vaan onnistui perustelemaan vakuuttavasti politiikkaansa vastuullisuutta ja välttämättömyyttä. Ydinkokeella onnistuttiin edistämään pitkän linjan ulkopoliittisia tavoitteita. Ydinkokeen jälkeen Intian kansainvälinen asema on parantunut ja se on otettu paljon vakavammin huomioon kansainvälisen järjestelmän toimijana kuin mitä se otettiin Nehrun rakentaman liittoutumattomuuspolitiikan aikana.

Uuden ulkopoliittisen linjan ajaminen vaati monenlaisia muutostekoja, joiden onnistuminen ei ollut varmaa eikä yksiselitteistä. Ydinkokeen tehdessään hallitus otti tietoisin riskin, sillä kansainväliset ensireaktiot koetta kohtaan eivät suinkaan olleet positiivisia. Arvovallan rakentamista ajatellen tavoitteet notkahtivat hetkeksi, mutta pitkällä tähtäimellä hallituksen päätös näyttää kantaneen hedelmää. Toisinkin olisi voinut olla, ja ydinkokeiden seurauksena asetetuilla sanktioilla olisi pitkittyneinä voinut olla ulkopoliittisen muutoksen veturina olleen talouden vakava haavoittuminen. Toisaalta BJP:n muutuskulkua voidaan tapahtumaketjuna ajatella realismin oppien mukaisena. Koska valtion ensisijainen elinehto on valtiollisen aseman kasvattaminen ja suojeleminen, voidaan BJP:n riskialttiit tavoitteet ajatella tämän tavoitteen taakse. Ydinkoe vahvisti valtion kapasiteetin tärkeintä osa-alueetta, sotilaallista voimaa ja turvallisuutta, ja oli siksi jo itsessään tavoiteltava arvo. Toiseksi ydinkokeen ja muiden ulkopoliittikan muutosten avulla tavoiteltavan kansainvälisen aseman parantamisen voidaan katsoa tähtäävän välillisesti muidenkin kapasiteetin osa-alueiden, kuten talouden ja poliittisen vallan, kasvattamiseen. Näillä osatekijöillä on realismissa tärkeä, sotilaallisen voiman rakentamista tukeva tehtävä.

Aineiston perusteella voidaan sanoa, että NDA tiedosti ulkopoliittisia tavoitteitaan muotoillessaan Intian köyhyyteen ja eriarvoisuuteen liittyvät heikkoudet, ja asetti siten politiikkansa alttiiksi kansainväliselle ja kansalliselle arvostelulle. Retoriikassa heikkoudet tunnustetaan: Maassa on enemmän nälästä kärsiviä kuin koko Saharan eteläpuolisessa Afrikassa, koulutustaso on huono ja alueelliset erot huimat. Johto tunnustaa, että Intian ”loistaminen” näkyy fragmentoituneesti ja lähinnä kaupungeissa, eivätkä köyhyydestä kärsi vain alimpien kastien edustajat, vaan se on laajamittainen yhteiskunnallinen ongelma. Silti NDA käyttää vaikutusvalta-argumenttia yleisesti läpi valtakautensa ja osoittaa retorisesti Intian aseman kasvattamisen sen olevan ulkopoliittikan merkittävä tavoite. BJP:n vaalilupauksia kritisoinut Kongressipuolue on kritiikistään huolimatta jatkanut BJP:n kanssa samoilla

ulkopoliittisilla linjoilla, ja Intian suuruutta ja kasvua painottava retoriikka vaikuttaa jatkuvan myös sen ulkopoliittisessa puheessa.

Mielikuvien muuttamisen sanotaan olevan usein hyvin vaikeaa ja aikaa vievää. Intian kohdalla tämä väite on osoittautumassa vääräksi. Intian maineen muutos köyhyyden maasta kehittyväksi talousvaltioksi on tapahtunut reilussa vuosikymmenessä. Suurimmaksi osaksi lukutaidoton Intia on tullut tunnetuksi insinööreistään ja tiedemiehistään, ja maan suuret köyhyysluvut ovat jääneet talouskasvun ja teknologiakehityksen jalkoihin. Maata verrataan muiden kehitysmaiden sijaan Aasian jättiläiseksi nousseeseen Kiinaan, ja kahden valtion odotetaan olevan keskeisessä asemassa Aasian kehitystä viitoitettaessa. NDA:lla on ollut tässä kehityksessä suuri rooli, sillä se jatkoi pitkäjänteisesti talousreformia ja tuki samalla ulkopoliittikan keinoin talouskehitystä. Intia ei kuulu vielä maailmankaupan eikä maailmanpolitiikan johtajiin, mutta se on kipuamassa kohti merkittävää taloudellista valta-asemaa. Se oli vuonna 2005 Kiinan jälkeen maailman toiseksi suosituin sijoituskohte, ja talouskasvu on jatkunut vakaana. Nähtäväksi jää, kulkevatko taloudellinen ja poliittinen valta käsi kädessä kuten Morgenthau on ennustanut.

Hallinnon voitoksi voidaan laskea myös aineistosta kuvastuva optimismin henki. Se onnistui valamaan kansaan optimismia Intian merkittävistä tulevaisuudennäkymistä ja luomaan samalla kansan kaipaamaa turvallisuudentunnetta. Aineistosta kuvastuva optimismi ja tulevaisuudenusko on ihailtavaa: Intian tulevaisuutta visioiva ”Vision 2020” lupaa Intian pääsevän köyhyydestään työllisyyttä ja koulutusta parantamalla vuoteen 2020 mennessä. Kashmirissa vuonna 1999 käydyn Kargilin sodan voitto ja suurvaltajohtajien Bill Clintonin ja Vladimir Putinin vierailut maassa 2000-luvun alussa vahvistivat osaltaan kuvaa Intian voimakkuudesta ja potentiaalista. Samalla ne osoittivat NDA:n saavuttaneen tavoitteensa, joka oli bilateraalisuhteiden vahvistaminen molempiin Kylmän sodan suurvaltoihin.

Loputtomasta optimismista huolimatta aineiston retoriikassa puhutaan melko varovaisesti Intian asemasta vuosien 1998–2004 maailmanjärjestyksessä. Ristiriita näkyy erityisesti kehityspoliittisissa linjauksissa ja kannanotoissa sekä aineiston varovaisemmissa puheissa. Kuvaa Intian kasvaneesta arvovallasta ja voimasta halutaan rakentaa, ja se näkyy läpileikkaavana teemana kaikista analysoitavista osa-alueista puhuttaessa. Tarkkaa määrittelyä asemasta ei silti haluta tehdä, ja retorisesti käytettävät termit vaihtelevat paljon kontekstista riippuen. Vaikuttavuutta ajatellen tämä ei ole tehokkain tapa, mutta varovaisuudella pyritään toisaalta estämään liiallisen ylpeyden välittäminen maailmalle. Kansallinen ylpeys toki näkyy vahvasti aineiston retoriikassa, ja johto muistaa nostaa esiin

Intian saavutukset sekä kansallisesti että kansainvälisesti. Intian saavutukset tieteessä ja teknologiassa ovat avainasemassa uutta statusta rakennettaessa. Vastakohtana Intian aiempaan asemaan kehitysmaana todellisuutta rakennetaan IT-alan saavutusten, insinööritaidon ja teknologisen edistyksen varaan. Argumentointitekniikkana käytetään vertailua aiempaan: kehitysmaan köyhyyden ovat korvanneet korkea tieto-taito ja tieteeseen panostaminen.

Talouskehitys nähdään aineiston retoriikassa vastaukseksi lähes kaikkiin Intian ongelmiin, ja asemaa rakennetaan vahvasti talousvetoisen valtakäsityksen varaan. Talous on muutoksen keskiössä ja menestystä taloudessa pidetään tärkeimpänä mittarina uutta asemaa ja imagoa tavoiteltaessa. Talousreformien ylläpitämistä ja vahvistamista perustellaan Intian tärkeimpänä voimavarana. Aggressiivisempi talousdiplomatia nähtiin erityisenä uutuutena elementtinä talouskehityksen vauhdittamisessa. Case-esimerkki osoitti kehitysavun olleen eräs NDA:n vahvistama talousdiplomatian muoto, ja se liittyy puhtaasti Intian omien intressien ajamiseen, ei perinteisiin kehitysavun antamisen pyyteettömämpiin motiiveihin.

NDA:n aloittama kehityspoliittinen linja ei jäänyt hetkelliseksi, vaan sitä jatkettiin myös seuraavan hallinnon aikana. Vuonna 2004 15000 intialaista surmanneen tsunamin aikaan Intia kieltäytyi kansainvälisestä hätäavusta vedoten omaan kapasiteettiinsa katastrofin hallinnassa. Omaan alueellista vaikutusvaltaansa demonstroidakseen se lähetti alle vuorokaudessa sotalaivansa avustustyöhön Sri Lankaan ja Malediiveille. Alle vuosi myöhemmin, lokakuussa 2005 Intia kieltäytyi jälleen ulkopuolisesta avusta Kashmirin aluetta koetelleen tuhoisan maanjäristyksen yhteydessä. Lahjoittajaroolin rakentamista jatkettiin systemaattisesti, ja loppukesästä 2005 Intia tarjosi Yhdysvalloille apuaan hurrikaani Katrinan uhrien auttamisessa. Maailman elintarvikejärjestö WFP myös uutisoi vuonna 2006 Intian olevan tärkeä Etelä-Aasian alueen ruokaturvan takaaja. Järjestön mukaan Intia oli muuttunut vuonna 2000 järjestön nettosaajasta lahjoittajaksi ja oli vuonna 2006 sen 15. suurin lahjoittajamaa.

Mitä Intian Turvallisuusneuvostohaaveisiin tulee, maan tavoitteet ovat realistisia, mutta niiden toteuttamiseen on vielä pitkä matka. Ongelmana ei ole niinkään Intian jäsenyyden vastustaminen, vaan reformiin yleisesti kohdistuva kova vastustus ja erimielisyydet sen toteuttamisesta. Erityisesti kysymykset veto-oikeudesta olisi ratkaistava ennen jäsenyysneuvotteluiden kunnollista alkamista. Turvallisuusneuvostoon pyrkivien jäsenvaltioiden on saavutettava YK:n yleiskokouksen äänestyksessä puolelleen kahden kolmasosan enemmistö, ja varmistettava lisäksi, ettei yksikään pysyvä jäsen kaada

ehdokkuutta veto:llaan. Tähän tilanteeseen pääseminen vaati Intialta ja muilta jäsenmailta halua tehdä rakenteellisia ja periaatteellisia muutoksia Turvallisuusneuvostoon, ja vain aika näyttää, miten valmiita yli 60 vuotta vallinneen tilanteen muuttamiseen ollaan.

BJP:n valtakausi päättyi toukokuussa 2004, jolloin se hävisi vaalit Kongressipuolueelle. Tällä mittarilla määritellen ”Intia loistaa” -lauseella vaaleissa taistellut puolue ei sittenkään pystynyt vakuuttamaan kansaa Intian loistavuudesta.

LÄHTEET

Primäriaineisto

Puheet:

Pääministeri Atal Bihari Vajpayee:

Statement by Mr. Atal Bihari Vajpayee, Prime Minister of India at the 58.th Session of the UN General Assembly on September 25, 2003. Teoksessa *Statements by Indian Delegates at UN Conferences in New York 2003*. ss. 5-8.

Suo Motu Statement by Prime Minister in Lok Sabha on his visits to Germany, St. Petersburg, Evian and China 23.7.2003. (WWW-dokumentti) Luettu 8.10.2007. <http://mea.gov.in/>

Keynote address by Prime Minister Shri Atal Bihari Vajpayee at the Seminar on "China-India Economic Cooperation and Development" 24.6.2003. (WWW-dokumentti) Luettu 8.10.2007. <http://mea.gov.in/>

Statement by Prime Minister Shri Atal Bihari Vajpayee on the eve of his departure for Germany St. Petersburg (Russia) and Evian (France) 27.5.2003. (WWW-dokumentti) Luettu 8.10.2007. <http://mea.gov.in/>

Speech by the Prime Minister Symposium on the Role of India In the New World Order. 14.12.2001 (WWW-dokumentti) Luettu 8.10.2007. www.meaindia.nic.in

Statement by H.E. Mr. Atal Bihari Vajpayee, Prime Minister of India at the 56.th session of the United Nations General Assembly on November 10, 2001. (WWW-dokumentti) Luettu 8.10.2007. (<http://www.un.int/india/ind565.htm>)

Prime Minister Atal Bihari Vajpayee's speech on August 15, 1999. (WWW-dokumentti) Luettu 8.10.2007. <http://members.rediff.com/kargilvijay/pmspeech.htm>

Speech of Prime Minister Shri Atal Bihari Vajpayee at the Asia Society, New York 28.9.1998 (WWW-dokumentti) [http://www.indianembassy.org/special/cabinet/Primeminister/pm\(asiyasociety\).htm](http://www.indianembassy.org/special/cabinet/Primeminister/pm(asiyasociety).htm)

Mr. Vajpayee's Statement, 53rd Session, 24th Sept 1998 at UNGA (WWW-dokumentti) Luettu 8.10.2007. (<http://www.un.int/india/ind202.htm>)

Prime Minister Shri Atal Bihari Vajpayee's Address to the Nation from the ramparts of the Red Fort on the 51st Independence Day, August 15, 1998. (WWW-dokumentti) Luettu 8.10.2007. [http://www.indianembassy.org/special/cabinet/Primeminister/pmspeech\(august1598\).htm](http://www.indianembassy.org/special/cabinet/Primeminister/pmspeech(august1598).htm)

Prime Minister Shri Atal Bihari Vajpayee's address at the inaugural session of the 10th SARRC summit 30.7.1998. (WWW-dokumentti) Luettu 8.10.2007.

[http://www.indianembassy.org/special/cabinet/Primeminister/pm\(sarrc-colombo\).htm](http://www.indianembassy.org/special/cabinet/Primeminister/pm(sarrc-colombo).htm)

Suo Motu statement by Prime Minister Shri Atal Bihari Vajpayee in Parliament on 27th May, 1998. (WWW-dokumentti) Luettu 8.10.2007.

<http://www.indianembassy.org/pic/pm-parliament.htm>

Ulkoministeri Yashwant Sinha:

Teoksessa Sinha, Yashwant (2003), *Facets of Indian Foreign Policy*. New Delhi: External publicity Division, Ministry of External Affairs:

“Brasilia Declaration. Joint declaration by India, Brazil and South Africa.” 6.6.2003, ss. 259-266.

“N-Tests Removed All Ambiguities in Our Foreign Policy”. Opening remarks at a Book Discussion on “Crossing the Rubicon” by C. Raja Mohan. 24.5.2003, ss. 91-98.

“Resolution on Iraq”, Statements in Parliament (prior to adoption of Resolution.) 8.4.2003, ss. 41-51.

“India’s foreign policy today”. Address at the Diplomatic Academy in Moscow. 20.2.2003, ss. 9-22.

“Economic aspects of Indian diplomacy”. Opening statement at the Parliamentary Consultative Committee Meeting. 5.2.2003, ss. 3-8.

“India’s economic diplomacy”. 31.1.2004. (WWW-dokumentti) Luettu 10.10.2007.

<http://meaindia.nic.in/speech/2004/01/31ss01.htm>

“NAM Ministerial meeting of the coordinating bureau.” Statement by H.E. Mr. Yashwant Sinha 26.9.2003. Teoksessa *Statements by Indian Delegates at UN Conferences in New York 2003*, ss. 199-200.

“29th Convocation of the Punjabi University, Patiala Convocation” 15.3.2003. (WWW-dokumentti) Luettu 8.10.2007. <http://mea.gov.in/>

“Geopolitics: What it takes to be a world power”. India Today Conclave 2004, Building an Indian Century Session. 12.3.2004. (WWW-dokumentti) Luettu 8.10.2007. <http://mea.gov.in/>

(Talousministerinä ollessaan) ”1998 Union Budget Speech” 25.3.1998. (WWW-dokumentti) Luettu 8.10.2007. <http://www.indianembassy.org/policy/Economy/budget.htm>

Ulkoministeri Jaswant Singh:

(Talousministerinä ollessaan:) ”Union Budget 2003-2004: Budget Speech.” (WWW-dokumentti) Luettu 8.10.2007.

<http://indiabudget.nic.in/ub2003-04/bs/speecha.htm>

“Statement by Shri Jaswant Singh, External Affairs Minister in the General Debate of UN General Assembly September 22, 1999” (WWW-dokumentti) Luettu 8.10.2007.
(http://www.indianembassy.org/policy/UN/Jaswant_Singh_UN_Sept_22_1999.htm)

Presidentti K. R. Narayan:

“Address to the Parliament” 24.3.1998. (WWW-dokumentti) Luettu 8.10.2007
www.indianembassy.org/inews/apr15.pdf

Haastattelut

Yashwant Sinha 24.11.2003: “There is a Feeling That India Has Arrived”. Financial Express. Teoksessa Sinha, Yashwant (2003), *Facets of Indian Foreign Policy*. New Delhi: External publicity Division, Ministry of External Affairs, 476-490.

Yashwant Sinha 15.2.2003. “Economic interests at the core of international relations.” Financial Express. Teoksessa Sinha, Yashwant (2003), *Facets of Indian Foreign Policy*. New Delhi: External publicity Division, Ministry of External Affairs, 273-277.

Atal Bihari Vajpayee 15.5.1998. “India is now a Weapons State”. *India Today*. (WWW-dokumentti) Luettu 8.10.2007. <http://www.indianembassy.org/pic/pm-interview.htm>

Bharatiya Janata Party-puolueen ja National Democratic Alliance -koalition vaaliohjelmät:

”BJP Election Manifesto '98 ” (WWW-dokumentti) <http://www.bjp.org/manifes/manifes.htm>. Luettu 24.9.2007.

“A proud, prosperous India An agenda National Democratic Alliance 1999” (WWW-dokumentti) Luettu 24.9.2007. <http://www.bjp.org/manifes/manifest99.htm>.

“NDA Agenda for Development, Good Governance and Peace Manifesto 2004. Elections to the 14th Lok Sabha April-May 2004” (WWW-dokumentti) Luettu 24.9.2007.
<http://www.bjp.org/Press/NDA%20Agenda.htm>.

Tutkimuskirjallisuus

Andersen, Walter (2001), "Recent trends in Indian Foreign Policy". *Asian Survey* 41(5), 764–776.

Apunen, Osmo (1998), *Murrosaikojen maailmanpolitiikka: ulkopoliittikan, kansainvälisen politiikan ja kansainvälisten suhteiden kehityslinjat ja rakenteet*. Tampere: Tampereen yliopisto.

Apunen, Osmo (1991) *Kansainvälisen politiikan metodologiset perusteet oppihistoriallisia ääriveriivoja erään tieteenalan vaiheista*. Tampere : Tampereen yliopisto.

Aron, Raymond (1966), *Peace and War: A Theory of International Relations*. New York: Doubleday

Baldwin, David A. (1985), *Economic statecraft*. Princeton University Press, Princeton New Jersey.

Chiriyankandath, James (2004), "Realigning India: Indian Foreign Policy after the Cold War". *The Round Table*, 93(374), 199–211.

Cohen, Stephen Philip (2001), *India Emerging Power*. Washington D.C.: The Bookings institution press.

Frankel, Joseph (1970), *National interest*. Lontoo: Pall Mall Press.

Grundsröm, Elina (2005), "Intia-ilmio ravistelee maailmaa." *Ulkopolitiikka* 3, 25-31.

Hyvärinen, Matti (1996), Vallan retorinen konstruointi. Teoksessa Palonen, Kari & Hilikka Summa (toim.) *Pelkkää retoriikkaa. Tutkimuksen ja politiikan retoriikat*, ss. 18-38. Tampere: Vastapaino.

Iqbal, Badar Alam (2005), "India in its transition from the nation in need of a handout to an emerging superpower ready to flex its financial strength." *India Daily* 2.1.2005.

Jobelius, Matthias (2007), *New Powers from Global Change? Challenges for the International Development Cooperation. The Case of India*. Berliini: FES Briefing paper 5.

Jokinen, Arja (1993), *Diskurssianalyysin aakkoset*. Tampere: Vastapaino.

Kuusisto, Riikka (1996), Sodan retoriikasta. Persianlahden ja Bosnian konfliktit läntisten suurvaltajohtajien lausunnoissa. Teoksessa Palonen, Kari & Hilikka Summa (toim.), *Pelkkää retoriikkaa. Tutkimuksen ja politiikan retoriikat*, ss. 267–291. Tampere: Vastapaino,.

Käkönen, Jyrki (2001), Globalisaatio, Poliittinen realismi, Imperialismi? Teoksessa Yrjö Hakanen (toim.), *Marxismi ja 2000-luku*, ss. 42-61. Helsinki: TA-Tieto.

Käkönen, Jyrki (1994), "Veden merkitys Lähi-idän konfliktissa". *Kosmopolis* vol. 24:4, 5-16.

Laswell Harold D. & Abraham Kaplan (1951), *Power and Society*. 2. Edition. New Haven: Yale University Press.

Laswell Harold D. & Daniel Lerner & Ithiel de Sola Pool (1952), *The Comparative study on symbols. An introduction*. Hoover Institute studies. Series C: Symbols, No.1. Stanford: Stanford University Press.

Leiwo, Matti & Sari Pietikäinen (1996), Kieli vuorovaikutuksen ja vallankäytön välineenä. Teoksessa Palonen, Kari & Hilikka Summa (toim.), *Pelkkää retoriikkaa. Tutkimuksen ja politiikan retoriikat*, ss. 85–108. Tampere: Vastapaino..

Luce, Edward (2007), *In spite of the Gods. The Strange Rise of Modern India*. New York: Doubleday.

Marcelo, Ray (2003), “India Opts to Decline Aid from All but Six Countries”, *Financial Times* 8.7.2003.

Mistry, Dinshaw (2004), “A Theoretical and Empirical Assessment of India as an Emerging World Power.” *India Review* 3 (1) January, 64-87.

Mohan, C. Raja (2003), *Crossing the rubicon. The shaping of India’s new foreign policy*. New York: Palgrave Macmillan.

Mohan, C. Raja (2006a), “India’s New Foreign Policy Strategy 2006”. Draft paper presented at a Seminar in Beijing by China Reform Forum and the Carnegie Endowment for International Peace, Beijing, May 26, 2006.

Mohan, C. Raja (2006b), “India and the Balance of Power”. *Foreign Affairs*, July/ August Vol. 85(4), 17-32.

Morgenthau, Hans J. (2006), *Politics Among Nations: The Struggle for Power and Peace*. Boston: McGraw-Hill Higher Education, cop. 2006.

Morgenthau , Hans J. (1978), *Politics Among Nations: The Struggle for Power and Peace*. 5.painos New York: Alfred A. Knopf.

Morgenthau, Hans J. (1952), *In defense of the national interest: a critical examination of American foreign policy*. New York: Alfred A. Knopf.

Mwega, Francis M. (2007), “China, India and Africa: Prospects and challenges.” Revised version of a paper earlier presented at the AERC-AFDB International Conference on Accelerating Africa’s Development Five Years into the Twenty-First Century, November 22-24, 2006, Tunis, Tunisia.

Nayar, Baldev Raj & T.V. Paul (2003), *India in the world order. Searching for major-power status*. Cambridge: Cambridge University Press.

Palmer, Glenn & Scott B. Wohlander & T. Clifton Morgan (2002), “Give or Take: Foreign Aid and Foreign Policy Substitutability.” *Journal of Peace research* 39(1), 5-26.

Palonen, Kari ja Hilikka Summa (1996), Johdanto: Retorinen käänne. Teoksessa Palonen, Kari & Hilikka Summa (toim.), *Pelkkää retoriikkaa. Tutkimuksen ja politiikan retoriikat*, ss. 7-19. Tampere: Vastapaino.

- Perelman, Chaïm** (1996), *Retoriikan valtakunta*. Tampere: Vastapaino.
- Perelman, Chaïm & L. Olbrechts-Tyteca** (1971), *The new rhetoric: a treatise on argumentation*. Notre Dame (Ind.): University of Notre Dame Press.
- Price, Gareth** (2005), "Diversity in donorship: the changing landscape of official humanitarian aid. India's official aid programme." Overseas Development Institute (ODI). Lontoo: Humanitarian Policy Group.
- Price, Gareth** (2004), "India's aid dynamics: from recipient to donor?". Asia Programme Working Paper. Lontoo: Royal Institute of International Affairs.
- Rorty, Amélie Oksenberg** (ed.) (1996), "Structuring rhetoric." Teoksessa Rorty, Amélie Oksenberg (1996), *Essays on Aristotele's rhetoric*, ss. 1-33. Berkeley and Los Angeles: University of California Press.
- Schaffer, Teresita C.** (2002), "Building a New Partnership with India." *The Washington Quarterly* 25(2), 31-44.
- Sihvola, Juha** (2005), "Kansallinen etu ja moraalitieteessä filosofiasa." Kansallinen etu ja moraalitieteessä. Ulkopolitiikan etiikan filosofiasa ongelmia- tutkimushankkeen loppuraportti. 29.5.2005
- Smith, Hanna** (2007), "Venäjän ulkopolitiikka." Ote julkaisusta *Venäjä 2017 - kolme skenaariota*. Eduskunnan Tulevaisuusvaliokunnan Venäjästrategia-seminaari 25.1.2007.
- Summa, Hilka** (1996), Kolme näkökulmaa uuteen retoriikkaan. Teoksessa Palonen, Kari & Hilka Summa (toim.), *Pelkkää retoriikkaa. Tutkimuksen ja politiikan retoriikat*, ss. 51–83. Tampere: Vastapaino.
- Tamminen, Tapio** (2004), Intia- Savijaloilla seisova jättiläinen. *Ulkopolitiikka* 4, 41–46.
- Thakur, Ramesh** (2001), "India in the world. Neither Rich, Powerful, nor Principled". *Foreign Affairs* 76(4), 15-21.
- van der Veen, Roel** (2006), "India's Road to Development." Clingendael Diplomacy Papers No. 6. The Hague: Netherlands Institute of International Relations Clingendael.
- Waldes, Jutta** (1996), "Costructing national interests". *European Journal of International Relations*, (2)3, 275-318.
- Willis, Katie** (2005), *Theories and practices of development*. London: Routledge.
- Wright, Quincy** (1955), *The Study of International Relations*. New York: Appleton-Century-Crofts.

Verkkomateriaali

Cahturbedi, Sonia: "India's double standard in international aid as donor and receiver." *India Daily* 27.9.2004 Pääkirjoitus. Luettu 8.10.2007.

<http://www.indiadaily.com/editorial/09-27b-04.asp>

Centre for Defence and International Security Studies: "Will India go nuclear under a BJP Government?" 13.3.1998: Uutinen. Luettu 8.10.2007.

<http://www.bu.edu/globalbeat/nuclear/cdiss031398.html>

Embassy of India: "India Offers Assistance for Victims of Hurricane Katrina". 3.9.2005: tiedote. Luettu 24.9.2007. www.indianembassy.org/press_release/2005/Sept/3.htm

India Budget 2003-2004: <http://indiabudget.nic.in/ub2003-04/ubmain.htm>
Luettu 8.10.2007.

India's Foreign Policy. Luettu 8.10.2007.

[www.indianembassy.org/policy/Foreign_Policy/fp\(intro\).htm](http://www.indianembassy.org/policy/Foreign_Policy/fp(intro).htm).

Nousjoki, Joesetta: "It-ihme sisältä päin." 2.3.2007. Uutinen. Luettu 8.10.2007.

<http://www.global.finland.fi/public/default.aspx?contentid=87207&nodeid=34352&contentlan=1&culture=fi-FI>

Sethi, Harsh, "What Price Hubris", *The Hindu*, 20.6.2003. Luettu 24.9.2007.

<http://www.hindu.com/thehindu/2003/06/20/stories/2003062000191000.htm>

Statement by External Affairs Minister Shri K. Natwar Singh at the Special Meeting of leaders convened by ASEAN in the aftermath of the Earthquake and Tsunami 6.1.2005. Luettu 10.10.2007.

www.indianembassy.org/press_release/2005/Jan/3.htm

Tribune News Service: "Diplomatic spending increased." 1.3.2003: Uutinen. Luettu 8.10.2007.

<http://www.tribuneindia.com/2003/20030301/budget.htm#6>

Verkkouutiset.fi: "Suomalaisasiantuntijat: Intiaa tuskin saadaan polvilleen talouspakotteilla.". Mikko Zengerin haastattelu 22.5.1998. Uutinen. Luettu 8.10.2007.

http://www.verkkouutiset.fi/arkisto/Arkisto_1998/22.toukokuu/IND2098.HTM

Vision 2020. http://planningcommission.nic.in/plans/planrel/pl_vsn2020.pdf

YK:n virallinen uutistoimisto: "India changes from big aid recipient into major donor, UN food agency says." Uutinen. Luettu 8.10.2007.

<http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=19813&Cr=India&Cr1>

Kansainvälisten järjestöjen tuottamat dokumentit

"India becomes a Billionaire". YK:n väestösasto (UN population division) (WWW-dokumentti)

Luettu 8.10.2007 www.un.org/esa/population/pubsarchive/india/ind1bil.htm,

YK:n väestörahasto UNFPA: Overview India. (WWW-dokumentti) Luettu 8.10.2007
www.unfpa.org/profile/india.cfm

UNDP: Human Development Index 2006 & Gender-related Development Index.
Julkaisussa *Human Development Report 2006. Beyond scarcity: Power, poverty and the global water crisis*. United Nations Development Programme. New York: Plagave Macmillan.
Raportin "Gender Development Index" -luvut ovat vuodelta 2004.

The Asian Legal Resource Centre (ALRC) 31.5.2007, "INDIA: Widespread corruption in the Public Food Distribution System causing starvation deaths" (WWW-dokumentti) Luettu 8.10.2007.
http://www.alrc.net/doc/mainfile.php/alrc_statements/417?

An Energy Summary of India (2006), Carbon Sequestration Leadership Forum. (WWW-dokumentti)
Luettu 8.10.2007. <http://www.cslforum.org/india.htm>

World Bank: India country overview 2006. (WWW-dokumentti) Luettu 8.10.2007.
<http://www.worldbank.org.in/WBSITE/EXTERNAL/COUNTRIES/SOUTHASIAEXT/INDIAEXTN/0,,contentMDK:20195738~menuPK:295591~pagePK:141137~piPK:141127~theSitePK:295584,00.html>

World Energy Outlook 2004. OECD/IEA. (WWW-dokumentti) Luettu 8.10.2007.
www.worldenergyoutlook.org